

«QazaqGaz» ҰК» АҚ

**ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес
шоғырландырылған қаржылық есептілік және тәуелсіз
аудитордың аудиторлық есебі**

2023 жылғы 31 желтоқсан

Мазмұны

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп.....	1-2
Жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есеп	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп.....	4
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	5

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер

1 Компания туралы ақпарат	6
2 Қаржылық есептілікті дайында негізі	7
3 Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар	11
4 Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу	18
5 Жалпы бақылаудағы сатып алудар	26
6 Негізгі құралдар	27
7 Барлау және бағалау бойынша активтер	28
8 Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	29
9 Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	30
10 Байланысты тараپқа берілген қарыздар	32
11 Басқа да қаржы активтері	33
12 Табыс салығынан басқа, өтелуге жататын құс және салықтар бойынша алдын ала төлем	34
13 Банктік салымдар	34
14 Ақша қаражаты мен оның баламалары	35
15 Қорлар	36
16 Сауда және басқа да дебиторлық берешек	36
17 Капитал	37
18 Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	38
19 Банктік несиелер	39
20 Алынған несиелер	41
21 Резервтер	42
22 Жалдау бойынша міндеттемелер	44
23 Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер	45
24 Сауда және басқа да кредиторлық берешек	45
25 Басқа да қаржылық міндеттемелер	46
26 Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	46
27 Сатудың езіндік құны	47
28 Жалпы және әкімшілік шығыстар	47
29 Тиімді пайыздық мөлшерлеме өдісімен есептелген пайыздық кіріс	48
30 Қаржылық шығыстар	48
31 Табыс салығы бойынша шығыстар	49
32 Тараптармен байланысты мәмілелер	51
33 Шарттық және шартты міндеттемелер	54
34 Қаржы құралдары, қаржы тәуекелдерін басқарудың мақсаты мен саясаты	60
35 Сегменттік есептілік	68
36 Есеп беру күннен кейінгі оқиғалар	69

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«QazaqGaz «ҰК» АҚ акционеріне, Директорлар кеңесіне және басшылығына:

Біздің пікіріміз

Біздің ойымызша, шоғырландырылған қаржылық есептілік 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «QazaqGaz «ҰК» АҚ (бұдан өрі – «Компания») мен оның еншілес көсіпорындарының (бұдан өрі бірлесіп «Топ» деп аталатын) шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күні аяқталған шоғырландырылған қаржылық нәтижелерді және ақша қаражатының шоғырландырылған қозғалысын барлық маңызды қатынастарда ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес.

Аудит пәні

Біз Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, оған мыналар кіреді:

- 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп;
- көрсетілген күні аяқталған жыл үшін жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есеп;
- көрсетілген күні аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп;
- көрсетілген күні аяқталған жыл үшін ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп;
- есеп саясаты туралы елеулі ақпаратты және өзге де түсіндірме ақпаратты қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер.

Пікір білдіру үшін негіз

Біз халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес аудит жүргіздік. Көрсетілген стандарттарға сәйкес біздің жауапкершілігіміз бұдан өрі есептің «Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған.

Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіз бола алатындей жеткілікті және тиісті деп санаймыз.

Тәуелсіздік

Біз бухгалтерлер үшін халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңес (БХЭСК кодексі) шығарған кәсіби бухгалтерлер этикасының халықаралық кодексіне (Халықаралық тәуелсіздіктің стандарттарын қамтитын) және Қазақстан Республикасындағы шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіне қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес Топқа қатысты тәуелсізбіз. Біз БХЭСК Кодексіне және жеке қаржылық есептілік аудитіне қолданылатын Қазақстан Республикасының Этикалық талаптарына сәйкес өзге де этикалық міндеттерді орындадық.

Біздің аудит өдістемесі

Қысқаша шолу

- Жалпы Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі деңгейіндегі маңыздылығы: 15,560,000 мың қазақстандық теңге («теңге»), бұл салық салуға дейінгі пайданың 5% құрайды
- Топтың аудит көлеміне Компания, үш өншілес кесіпорын және екі бірлескен кесіпорын кірді.
- Аудит көлемі топ кірісінің 98% - және салық салуға дейінгі топтың абсолютті пайдасының 100% қамтиды.
- Ұзақ мерзімді активтердің құнсыздандануы
- Газ құбырларын жою және участекерді қалпына келтіру бойынша резерв
- Газ сатып алу бойынша кредиторлық берешекті бағалау

Аудитті жоспарлау кезінде біз шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бүрмалану тәуекелдерінің маңыздылығын анықтадық және бағаладық. Атап айтқанда, біз басшылықтың субъективті пайымдаулар жасаған салаларын талдадық, мысалы, маңызды бағалау мәндеріне қатысты, бұл болжамдарды қолдануды және олардың сипатына байланысты белгісіздікпен байланысты болашақ оқиғаларды қарастыруды қамтиды. Біздің барлық аудиттеріміздегідей, біз де басшылықтың ішкі бақылау жүйесін айналып өту қаупін, соның ішінде, бірақ олармен шектелмей, жосықсыз өрекеттердің салдарынан елеулі бүрмалану қаупін тудыратын басшылықтың біржақтылық белгілерінің болуын бағалауды қарастырдық.

Маңыздылық

Біздің аудит көлемін анықтауға біздің маңыздылықты қолдануымыз әсер етті. Аудит шоғырландырылған қаржылық есептілікте айтартылған бүрмаланулар жоқ екеніне ақылға қонымды сенімділік алуға арналған. Бүрмаланулар жосықсыз өрекеттерден немесе қателіктерден туындауы мүмкін. Егер олар жеке немесе жиынтықта осы шоғырландырылған қаржылық есептілік негізінде қабылданған пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп болжаяуға болатын болса, олар маңызды болып саналады.

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)

3-бет

Көсіби пайымдауымызға сүйене отырып, біз тәмендегі кестеде көрсетілгендей, маңыздылық үшін, оның ішінде Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі деңгейінде маңыздылық үшін белгілі бір сандық шектерді белгіледік. Осы мәндердің көмегімен және сапалық факторларды ескере отырып, біз аудиттің көлемін, сондай-ақ аудиторлық рәсімдердің сипатын, мерзімдерін және көлемін анықтадық және бұрмаланулардың (жеке және жиынтықта алынған), егер бар болса, тұластай шоғырландырылған қаржылық есептілікке әсерін бағаладық.

**Тұластай алғанда Топтың
шоғырландырылған
қаржылық есептілігі
деңгейіндегі маңыздылығы**

15,560,000 мың теңге

Біз оны қалай анықтадық

Салық салуға дейінгі пайданың шамамен 5%

**Маңыздылық деңгейін
анықтау үшін қолданылған
базалық көрсеткіштің
негізdemесі**

Біз маңыздылық деңгейін анықтау үшін базалық көрсеткіш ретінде салық салғанға дейінгі пайдадның қолданылған, ейткені біздің ойымызша, Топтың қызмет нәтижелерін бағалау үшін шоғырландырылған қаржылық есептілікті пайдаланушылар жіне қарастыратын осы базалық көрсеткіш және ол жалпыға бірдей танылған базалық көрсеткіш болып табылады. Біз маңыздылықты 5% деңгейінде белгіледік, бұл осы сектордағы пайдаға бағытталған кәсіпорындар үшін қолданылатын қолайлы сандық маңыздылық шектерінің диапазонына кіреді.

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері - бұл біздің кәсіби пайымдауымызша, ағымдағы кезеңдегі шоғырландырылған қаржылық есептілік аудиті үшін ең маңызды болып табылатын мәселелер. Бұл мәселелер тұтастай алғанда шоғырландырылған қаржылық есептілік аудиті аясында және осы есептілік туралы пікірмізді қалыптастыру кезінде қарастырылды және біз бұл мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз.

Негізгі аудит мәселесі

Ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануы

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі 3 және 6 ескертпелер

2023 жылы Топтың табыстылығына қарыз алу пайыздық мөлшерлемелерінің жоғарылауы, газ транзитінің төмендеуі және топ өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық ортадағы өзгерістер өсеретті. Бұл 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша топтың баланстық құны 1,506,401,491 мың теңге болатын айналымнан тыс активтері құнсыздануы мүмкін екенін көрсетеді. Активтердің өтелетін сомасы оларды пайдалану құндылығын ескере отырып айқындалды. Өтелетін соманы анықтау болашақтағы болжамды ақша ағындарына, дисконттау мөлшерлемелеріне және негізгі өндірістік шығындар деңгейіне қатысты айтарлықтай пайымдаулар мен басшылықтың болжамдарын талап етеді. Бұл болжамдар нарықтық жағдайлардың белгісіздігіне байланысты айтарлықтай құбылмалылыққа ұшырайды.

Біз активтердің баланстық құнының маңыздылығына және өтелетін соманы анықтау кезінде айтарлықтай пайымдау қажет екендігіне байланысты осы салаға назар аудардық.

Негізгі аудит мәселесіне қатысты қандай аудиторлық рәсімдер орындалды

Біздің рәсімдер мыналады қамтыды:

- Біз ішкі процестер мен бақылаулар туралы түсінік алдық және ХКЕС (IAS) 36 сәйкестігі үшін ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануын бағалау кезінде басшылық қолданылатын әдістемен талдадық.
- Біз басшылық дайындаған құнсыздану моделдерін алдық, таныстық және бағаладық. Біз ішкі нарықтағы тарифтер, экспорттық сату бағалары, тасымалдау және өндіру көлемі, дисkontтау мөлшерлемелері, инфляция деңгейлері, елге тән тәуекелдер және шетел валюталарының бағамдары сияқты модельдерде қолданылатын әдіснамалар мен болжамдарды талдау үшін бағалау бойынша сарапшыларымызды пайдаландық.
- Біз болашақ операциялық және күрделі шығындарды, сондай-ақ кіріс болжамдарын соғы бекітілген бизнес-жоспарлар мен бюджеттермен салыстырдық.
- Біз құнсыздану модельдерінде қолданылатын негізгі болжамдарды тиісті ААТБ тарихи көрсеткіштерімен салыстырдық.
- Біз олардың құнсыздану нәтижелеріне ықтимал әсерін және өтелетін соманың ықтимал нәтижелерінің ауқымын бағалау үшін негізгі болжамдардың сезімталдығын талдадық.
- Біз шоғырландырылған қаржылық есептілікте ХКЕС бухгалтерлік есеп стандарттарының талаптарына сәйкестігіне тиісті ескертпелердің бағалауын жүргіздік.

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)

5-бет

Негізгі аудит мәселесі

Газ құбырларын жою және участекелердің қалпына келтіру жөніндегі резерв

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктеңі 3 және 6 және 21-еңкертпелер

2023 жылды Топ газ құбырларын жоюға және участекелердің қалпына келтіруге арналған резервті есептеу әдістемесін нақтылады. Топ жою жұмыстарының нақты саны мен қолданылатын құнын анықтау үшін ішкі сарапшыларды пайдаланды.

Әдістемедегі нақтылау айтартықтай қосымша резервтерге өкелмеді.

Біз 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 78,090,261 мың теңгені құрайтын резерв балансының маңыздылығына және газ құбырларын жою және участекелердің қалпына келтіру бойынша резервті есептеу болашақ номиналды шығындарды бағалау кезінде тән субъективтілікпен және пайдаланудан шығару жөніндегі міндеттемелерді нақты орындау мерзімдеріне байланысты белгісіздікке орай осы салаға назар аудардық.

Негізгі аудит мәселесіне қатысты қандай аудиторлық ресімдер орындалды

Біздің ресімдерге мыналар кірді:

- Біз ішкі процестер мен бақылаулар туралы түсінік алдық және 37 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес резерв анықтау үшін нұсқаулық қолданатын әдістемені талдадық.
- Біз әртүрлі тарату жұмыстарының нақты саны мен тиісті құнын анықтау үшін басшылықтың пайдаланған сарапшыларының құзыреттілігін, біліктілігін, тәжірибесін және объективтілігін бағаладық.
- Біз топтың есептеулерін қарастырдық, негізгі болжамдарды сыртқы акпарат көздерімен салыстырдық және нақты жұмыс көлемін, бірлік құнын және құрылым-сметалық нормаларды қоса алғанда, номиналды құнын есептеуде қолданылатын бастапқы деректерді іріктең тексердік.
- Біз пайдаланудан шығарылатын негізгі құралдар тізіліміндегі активтерді толықтырып тексеру үшін резерв есебіне енгізілген активтер тізімімен салыстырдық.
- Біз газ құбырларын жою және участекелердің қалпына келтіру бойынша резервті есептеу кезінде топ пайдаланатын дисконттау ставкалары мен инфляцияның дұрыстырының растау үшін бағалау бойынша сарапшыларымызды қатыстырдық.
- Біз шоғырландырылған қаржылық есептілікте ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарының талаптарына сәйкестігіне тиісті ескертпелердің бағалауын жүргіздік.

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)

6-бет

Негізгі аудит мәселесі

Газ сатып алу бойынша бағалау
кредиторлық берешегі

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі 3 және 24-ескертпелер

2023 жылды топ өзінің негізгі жеткізушілерінің бірінен тауарлық газды баға келісімінсіз сатып алды. Шоғырландырылған қаржылық есептілік шығарылған күні жеткізушімен келіссөздер жалғасуда және соңғы шешім әлі қабылданған жоқ.

Топ 2023 жылды 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 109,818,524 мың теңге сомасындағы бағалау кредиторлық берешегін, Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігі деңгейінде жеткізушимен тарихи сатып алу бағаларын, хат алмасуды және келіссөздерді, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Үкіметі мен жеткізуши арасындағы езара түсіністік туралы Меморандумда көзделген газ сатып алу бағасын айқындау механизмін назарға ала отырып, басшылықтың ең үздік бағасын негізге ала отырып мойындады.

Біз бағалау кредиторлық берешегінің маңыздылығына және оны анықтау кезінде айтартылтай пайымдауды қажет ететіндігіне байланысты осы салага назар аудардық.

Негізгі аудит мәселесіне қатысты қандай аудиторлық ресімдер орындалды

Біздің ресімдерімізге мыналар кірді:

- Біз топ басшылығымен талқыладық және топ пен жеткізуши арасындағы келіссөздердің дамуы мен мәртебесі туралы түсінік алдық.
- Біз Қазақстан Республикасының Үкіметі мен газ сатып алу бағасын айқындау механизмін белгілейтін өнім беруші арасындағы езара түсіністік туралы меморандуммен және өнім берушімен хаттарымен таныстық.
- Біз жеткізушиден оның ұстанымын түсіндіретін хат алдық.
- Біз есептелген кредиторлық берешекті бағалау үшін пайдаланылған негізгі болжамдардың дұрыстығын бағаладық және оларды 2022 жылды нақты теленген жеткізушинің тарихи бағаларымен және 2023 жылды басқа газ жеткізушилерінің бағаларымен салыстырдық.
- Біз кредиторлық берешекті есептеудің математикалық дұрыстығын тексердік.
- Біз газ бағасының ықтимал өзгеруінің өсерін бағалау үшін сезімталдық талдауын жасадық.
- Біз шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарының талаптарына сәйкестігіне тиісті ескертпелердің бағалауын жүргіздік.

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)

7-бет

Топ аудитінің көлемін анықтау

Аудит көлемін біз есеп процестері мен бақылаулар тобы пайдаланатын топтың құрылымын ескере отырып, сондай-ақ топ өз қызметін жүзеге асыратын саланың ерекшелігін ескере отырып, тұтастай шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікірмізді білдіру үшін жұмыстарды жеткілікті көлемде орында алатындағы етіп анықтадық.

Топтық аудитке жалпы көзқарасты анықтау кезінде біз топтық аудитор немесе компоненттік аудитор ретінде орындауымыз керек жұмыс түрін анықтадық.

Топтың газ тасымалдау және газ өндіру қуаттары Қазақстан Республикасында орналасқан. Топтың активтері мен қызметі бірлесіп бақыланатын тәрт үйымды қоса алғанда, он бес субъекттіге (қурамас бөліктеге) бөлінеді. Олардың ішінде біз алты компонентті маңызды деп анықтадық, оның ішінде Компания, оның үш еншілес компаниясы және екі бірлескен кәсіпорын.

Алты маңызды компонент бойынша біз қаржылық ақпаратына толық аудит жүргіздік, оны топ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін пайдаланады.

Жалпы, біздің аудит көлемі 99% активтерді, 98% кірісті және салық салуға дейінгі абсолютті пайданың 100% қамтиды. Орындалған ресімдер бізге Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қатысты жеткілікті тиісті аудиторлық дәлелдер алуға мүмкіндік берді, бұл біздің пікірмізге негіз болады.

Өзге ақпарат

Басшылық өзге ақпарат үшін жауап береді. Өзге ақпарат жылдық есепті қамтиды, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілікті және осы есептілік туралы біздің аудиторлық есепті қамтыймайды. Жылдық есеп бізге аудиторлық есептің күнінен кейін беріледі деп болжануда.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы біздің пікірміз басқа ақпаратқа қолданылмайды және біз осы ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділік білдіретін қорытынды бермейміз.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке аудит жүргізуге байланысты біздің міндеттіміз жоғарыда көрсетілген басқа ақпаратпен танысу және басқа ақпарат пен шоғырландырылған қаржылық есептілік арасында елеулі сөйкессіздіктер бар ма, әлде аудит барысында алынған білімімізде ме және басқа ақпаратта басқа да елеулі бұрмаланулар жоқ па деген мәселені қарая болып табылады.

Егер жоғарыда көрсетілген басқа ақпаратпен танысқан кезде, ол әлі алынбаған болса, онда ол айтартықтай бұрмалануды қамтиды деген қорытындыға келеміз, біз оны корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың назарына жеткізуіміз керек.

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)

8-бет

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындаудағы басшылығының, және корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың жауапкершілігі

Басшылық ХКЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес дайындалуы мен нақты тапсырылуына және алаяқтық іс-әрекеттің немесе қателіктердің кесірінен болатын елеулі бүрмалаушылықтар орын алмауы тиіс шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілікті Топ басшылығы көтереді

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашуға және басшылық Топты таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниеттенген немесе оның қызметін таратудан немесе тоқтатудан басқа қандай да бір нақты баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда, қызметтің үздіксіздігі туралы жол беру негізінде есептілік жасауға жауапты болады.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің дайындалуын қадағалауға жауапты болады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз-шоғырландырылған қаржылық есептілікте жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бүрмаланулар болмайтынына ақылға қонымды сенімділік алу және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығару. Ақылға қонымды сенімділік-бул сенімділіктің жоғары деңгейі, бірақ ХАС-қа сәйкес жүргізілген аудит әрқашан болған кезде елеулі бүрмалануларды анықтайтынына кепілдік емес. Бүрмаланулар жосықсыз әрекеттердің немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке немесе жыныстықта осы шоғырландырылған қаржылық есептілік негізінде қабылданған пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп болжаяуға болатын болса, маңызды болып саналады.

ХАС-қа сәйкес жүргізілетін аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит барысында кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз мыналарды орындаймыз:

- жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бүрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жарап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдемелер аламыз. Жосықсыз әрекеттер нәтижесінде елеулі бүрмалануды анықтамау қаупі қателік нәтижесінде елеулі бүрмалануды анықтамау қаупінен жоғары, ейткені жосықсыз әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізіп жіберу, ақпаратты бүрмаланған түрде ұсыну немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттерін қамтуы мүмкін;

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)

9-бет

- жағдайларға сәйкес аудиторлық ресімдерді өзірлеу мақсатында, бірақ топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің негізділігін және тиісті ақпаратты ашууды бағалаймыз;
- біз басшылықтың Қызметтің үздіксіздігі туралы болжамдарды қолданудың заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдер негізінде – топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туындауы мүмкін оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты елеулі белгісіздік бар-жоғы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы қорытындыға келсек, біз аудиторлық есепте шоғырландырылған қаржылық есептіліктері ақпаратты тиісті түрде ашуға назар аударуымыз керек немесе егер мұндай ақпаратты ашу орынсыз болса, біздің пікірімізді өзгертуіміз керек. Біздің қорытындыларымыз аудиторлық есеп беру күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе жағдайлар топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкеleуі мүмкін;
- тұтастай алғанда шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын, оның ішінде ақпаратты ашууды, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің оның негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды олардың дұрыс ұсынылуы қамтамасыз етілетіндей етіп ұсынатындығын бағалауды жүргіземіз;
- шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікір білдіру үшін ұйымдардың немесе топ ішіндегі қызметтің қаржылық ақпаратына қатысты жеткілікті тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Біз топты басқаруға, бақылауға және аудит жүргізуге жауаптымыз. Біз аудиторлық пікірімзеге толықтай жауап береміз

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)

10-бет

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалармен ақпараттық өзара іс-қимылды жүзеге асырамыз, олардың назарына аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер, оның ішінде аудит процесінде анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы ақпаратты жеткіземіз.

Біз сондай-ақ корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағанымыз туралы мәлімдеме береміз және бұл адамдарға аудитордың тәуелсіздігіне негізі түрде әсер ететін деп санауга болатын барлық қарым – қатынастар мен басқа да мәселелер туралы, ал қажет болған жағдайларда қауіптерді жою үшін қабылданған немесе қабылданған әрекеттер туралы хабарлаймыз сақтық шаралары.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың назарына жеткізген мәселелердің ішінен біз ағымдағы кезеңдегі шоғырландырылған қаржылық есептілік аудиті үшін ең маңызды мәселелерді анықтаймыз, сондықтан аудиттің негізгі мәселелері болып табылады. Біз бұл сұрақтарды аудиторлық есепте сипаттаймыз, егер бұл мәселелер туралы көпшілікке жария етуге заңмен немесе нормативтік актімен тыыйым салынған жағдайларды қоспағанда немесе өте сирек жағдайларда кез-келген мәселе туралы ақпарат біздің есепте хабарланбауы керек деген қорытындыға келсек, теріс деп болжауға болады мұндай ақпаратты хабарлаудың салдары оның хабарламасының әлеуметтік маңызды пайдасынан асып түседі.

Аудиттің жауапты жетекшісі, оның нәтижелері бойынша тәуелсіз аудитордың осы аудиторлық есебін шығарған – Алмаз Садыков.

«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС атынан

PricewaterhouseCoopers LLP

Бекітілді:

Азат Конратбаев
Басқарушы директор
"ПрайсуотерхаусКуперс" ЖШС
(Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігінің
1999 жылғы 21 қазанды № 0000005
Бас мемлекеттік лицензиясы)

Қол көйгілді.

Алмаз Садыков
Аудитор-орындаушы
(2019 жыл 8 ақпанды Біліктілік күелігі
№ 0000745)

2024 жылғы 28 ақпан

Астана, Қазақстан

**«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп 2023 жылғы 31 желтоқсанға**

Мың тәңгемен	Ескерт.	2023 ж.	2022 ж.	
		31 желтоқсан	31 желтоқсан (қайта есептелген)*	
АКТИВТЕР				
Айналымнан тыс активтер				
Негізгі құралдар	6	1.430.331.997	1.115.584.339	
Барлау және бағалау бойынша активтер	7	4.510.107	16.474.772	
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	8	66.806.648	90.661.610	
Материалдық емес активтер		4.752.739	5.166.868	
Бірлескен көсіпорындарға инвестициялар	9	1.241.253.329	930.644.064	
Айналымнан тыс активтер үшін берілген аванстар		1.890.448	2.480.806	
Өтелуге жататын ҚҚС	12	60.877.222	78.509.782	
Кейінге қалдырылған салық активтері	31	6.450.522	1.216.148	
Басқа да айналымнан тыс активтер		114.565	118.725	
Банк салымдары	13	2.955.454	2.755.818	
		2.819.943.031	2.243.612.932	
Айналымдағы активтер				
Қорлар	15	63.191.048	37.464.754	
Сауда және басқа да дебиторлық берешек	16	287.464.653	170.562.796	
Берілген аванстар		1.659.507	3.701.240	
Байланысты тарапқа берілген қарыздар	10	39.977.505	3.524.877	
Табыс салығынан басқа салықтар бойынша алдын ала телем	12	116.234.429	44.836.145	
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала телем	31	43.406.962	45.200.131	
Басқа да айналымдағы активтер		634.182	511.714	
Басқа да айналымдағы қаржы активтері	11	103.244.373	33.600.948	
Банк салымдары	13	482.975	11.351.931	
Ақша қаржаты мен оның баламалары	14	66.770.948	577.128.222	
		723.066.582	927.882.758	
АКТИВТЕРДІҢ ЖИЫНЫ		3.543.009.613	3.171.495.690	

**«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп 2023 жылғы 31 желтоқсанға (жалғасы)**

Мын өткізу менен	Ескерт.	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
КАПИТАЛ			
Жарылық капитал	17	447.874.886	430.959.489
Қосымша төленген капитал		25.946.130	25.946.130
Есептілік валютасын қайта есептөу резерві		2.158.137	2.562.805
Бөлінбекен пайда		2.026.909.132	1.728.093.477
КАПИТАЛ ЖЫЫНЫ		2.502.888.285	2.187.561.901
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	18	325.433.246	330.925.389
Банктік несиелер	19	29.965.552	46.751.519
Алынған несиелер	20	-	8.109.740
Жалдау бойынша міндеттемелер	22	54.969.380	77.780.710
Қызыметкерлерге сыйақыларды төлеу бойынша міндеттемелер		447.939	577.165
Резервтер	21	78.093.857	65.373.257
Басқа да ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	25	4.192.701	3.510.235
Шарт бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	23	10.820.812	11.127.184
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	31	62.741.275	91.943.198
		566.664.762	636.098.397
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	18	3.800.488	3.772.898
Банктік несиелер	19	17.947.310	111.907.583
Алынған несиелер	20	7.968.020	7.737.372
Резервтер	21	34.665.401	33.971.438
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	24	353.711.924	121.516.559
Төленуге жататын корпоративтік табыс салығы		7.123	899.847
Табыс салығынан басқа, төленуге жататын салықтар		4.365.154	3.998.804
Жалдау бойынша міндеттемелер	22	21.717.317	19.124.431
Шарт бойынша міндеттемелер	23	4.941.775	8.075.408
Басқа да қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	25	21.852.939	33.544.794
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер		2.479.115	3.286.258
		473.456.566	347.835.392
МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖЫЫНЫ		1.040.121.328	983.933.789
КАПИТАЛ МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖЫЫНЫ		3.543.009.613	3.171.495.690

* Осы бағандары кейір сомалар 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктері сомаларға сәйкес келмейді, өйткені олар 2 және 5-ескертпелерде ұсынылған салыстырмалы ақпаратты қайта есептеді көрсетеді.

А.М. Ақан
Басқарма төрағасының экономика
және қаржы жөніндегі орынбасары

Е.Н. Бокеб
Бас бухгалтердің м.а.

Мың тәңгемен	Ескерт.	2023 ж.	2022 ж. (қайта есептелген)*
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім Сатудың өзіндік құны	26 27	1.081.208.939 (1.023.092.705)	952.283.209 (806.657.029)
Жалпы пайда		58.116.234	145.626.180
Жалпы және өкімшілік шығыстар Күтілетін несиелік зиян резервін есептеу Басқа да операциялық кірістер Басқа да операциялық шығыстар	28	(63.155.929) (2.296.278) 2.869.912 (3.579.486)	(33.474.242) (3.313.755) 3.800.128 (8.699.188)
Операциялық (шығын) / пайда		(8.045.547)	103.939.123
Тиімді пайыздық мәлшерлеме өдісімен есептелген пайыздық кіріс Қаржылық кіріс Қаржылық шығындар Бірлескен кесіпорындардың пайдасындағы үлесі Оң бағамдық айырма, нетто	29 30 9	37.651.233 308.737 (60.583 ф.175) 321.932.666 19.995.722	29.812.716 6.291.707 (62.708.722) 327.581.223 8.727.755
Салық салынғанға дейінгі пайда		311.259.636	413.643.802
Табыс салығы бойынша экономия/(шығыстар)	31	14.594.047	(27.095.095)
БІР ЖЫЛҒЫ ТАЗА ПАЙДА		325.853.683	386.548.707
Басқа да жынытық кіріс			
Келесі кезеңдерде пайданың немесе зиянның құрамына қайта жіктелуге жататын басқа да жынытық кіріс сомалары			
Шетелдік операцияларды қайта есептеу кезінде болған бағамдық айырмалар		(404.668)	151.944
Келесі кезеңдерде пайда немесе зиян құрамында қайта жіктелуге жататын таза жынытық (зиян)/кіріс		(404.668)	151.944
Келесі кезеңдерде пайданың немесе зиянның құрамына қайта жіктелмейтін басқа да жынытық кіріс сомалары			
Белгіленген төлемдермен жоспарлар бойынша актуарлық кіріс/(зиян)		34.170	(4.867)
Табыс салығы бойынша шығыстардың өсері	31	(6.834)	973
Келесі кезеңдерде пайда немесе зиян құрамында қайта жіктелуге жатпайтын таза жынытық кіріс/(зиян)		27.336	(3.894)
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы басқа да жынытық (зиян)/кіріс		(377.332)	148.050
Табыс салығы шегерілген бір жылғы өзге жынытық кіріс		325.476.351	386.696.757
Акцияға пайда			
Бас үйымға келетін бір жылғы акцияға арналған базалық және белінген пайда	17	0,87	1,04

* Осы бағандагы кейір сомалар 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктерінің сомаларга сәйкес келмейді, ейткені олар 5-ескертпелде үсінілген салыстырмалы ақпаратты қайта есептеуді көрсетеді.

А.М. Ақан
Басқарма тәрағасының экономика
және қаржы жөніндегі орынбасары

Е.Н. Бокеев
Бас бухгалтердің м.а.

«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мын тенгемен	Ескерт.	2023 ж.	2022 ж.
Операциялық қызметтөн болған ақша ағындары			
Сатып алушылардан түсімдер		1.021.509.278	1.042.922.641
Алынған пайыздар		28.009.395	27.147.942
Салық органдарынан салықтардың қайтарылуы		9.151	20.723.150
QG сот шешімі бойынша түсімдер	33	—	14.565.318
Басқа да түсімдер		6.528.297	5.168.972
Өнім берушілерге төлемдер		(829.045.089)	(812.351.477)
Төленген табыс салығы		(17.680.149)	(50.677.991)
Басқа да салықтар және бюджетке төлемдер		(52.090.223)	(55.743.753)
Төленген пайыздар	34	(30.976.493)	(38.145.357)
Қаржылық жалдау бойынша төленген пайыздар	22, 34	(14.988.904)	(17.785.672)
Жұмыскерлерге төлемдер		(74.733.572)	(68.086.293)
Басқа да төлемдер		(13.436.207)	(14.521.975)
Операциялық қызметтөн болған таза ақша ағындары		23.105.484	53.215.505
Инвестициялық қызметтөн болған ақша ағындары			
Банк салымдарын қайтару		47.174.360	64.733.830
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатудан түсken түсімдер		7.585.737	40.798.197
Бірлескен көсіпорындардан алынған дивидендтер	9	10.954.351	80.976.116
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ноттарын өтеуден түsken түsіmдер	11	228.797.391	79.754.770
Байланысты тарараптарға берілген қарыздарды өтеу		221	200.021.215
Бірлескен көсіпорынды сатудан түsken түsіmдер	2	—	80
Ұзақ мерзімді қаржы активтерін сатып алу		(63.260.261)	(673.261)
Банк салымдарын орналастыру		(36.968.493)	(58.434.564)
Негізгі құралдарды, материалдық емес активтерді және барлау мен бағалау бойынша активтерді сатып алу		(305.051.235)	(105.423.378)
Байланысты тарараптарға қарыздар беру		(42.730.371)	(13.213.819)
Еншілес үйімді сатып алу	2, 5	—	(13.178.650)
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ноттарын сатып алу	11	(233.623.073)	(109.754.770)
Инвестициялық қызметте (пайдаланылған) / алынған таза ақша ағындары		(387.121.373)	165.605.766
Қаржылық қызметтөн болған ақша ағындары			
Акционерден жарналар	17	—	13.178.650
Пайыздық қарыздар бойынша түsіmдер	19, 34	—	29.700.000
Байланысты тарараптық жарналары		—	21.112
Пайыздық қарыздарды өтеу	19, 34	(92.009.799)	(53.142.868)
Байланысты тарараптан алынған қарыздарды өтеу	20, 34	(8.504.752)	(8.933.200)
Жалдау бойынша міндептемелерді өтеу	22, 34	(18.788.145)	(20.364.876)
Қарызды үйімдастыру үшін комиссия		—	(298.000)
Жалғыз акционерге төленетін дивидендтер	17	(27.065.364)	—
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		(146.368.060)	(39.839.182)
Ақша қаражаты мен оның баламаларындағы таза өзгеріс		(510.383.949)	178.982.089
Ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша таза бағамдық айырма		26.675	15.426.517
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	14	577.128.222	382.719.616
Жыл соңындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	14	66.770.948	577.128.222
* Осы бағандарғы кейібір сомалар 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктері сомаларға сәйкес келмейді, ейткени олар 2 және 5-ескертпелерде ұсынылған салыстырмалы ақпаратты қайта есептедеуді көрсетеді.			
A.M. Ақан		E.N. Бокاءв	
Басқарма тегағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары		Бас бухгалтердің м.а.	

6-69 беттін аралығында қоса берілген ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылmas бөлігі болып табылады.

«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Капиталдағы өзгөрістер туралы шоғырландырылған есеп 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған
жыл үшін

Мың тәңгемен	Ескерт.	Жарғылтық капитал	Қосымша теленген капитал	Есептілік валютасын қайта есептеу резерви	Белінбекен пайда	Жыныс
2021 ж. 31 желтоқсанға (қайта есептелген)*		417.780.839	25.946.130	2.410.861	1.341.548.664	1.787.686.494
Бір жылғы таза пайда (қайта есептелген)*		–	–	–	386.548.707	386.548.707
Бір жылғы басқа да жыныстық кіріс		–	–	151.944	(3.894)	148.050
Бір жылғы жыныстық кіріс жынысы(қайта есептелген)*		–	–	151.944	386.544.813	386.696.757
Акциялар шығарылымы	17	13.178.650	–	–	–	13.178.650
2022 ж. 31 желтоқсанға (қайта есептелген)*		430.959.489	25.946.130	2.562.805	1.728.093.477	2.187.561.901
Бір жылғы таза пайда		–	–	–	325.853.683	325.853.683
Бір жылғы басқа да жыныстық кіріс		–	–	(404.668)	27.336	(377.332)
Бір жылғы жыныстық кіріс жынысы		–	–	(404.668)	325.881.019	325.476.351
Акциялар шығарылымы	17	16.915.397	–	–	–	16.915.397
Дивидендтер	17	–	–	–	(27.065.364)	(27.065.364)
2023 ж. 31 желтоқсанға		447.874.886	25.946.130	2.158.137	2.026.909.132	2.502.888.285

* Осы жолға енгізілген кейбір сомалар 2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, ейткені олар 5-ескертпеге ұсынылған салыстырмалы ақпаратты қайта есептеуді көрсетеді.

А.М. Ақан
Басқарма төрағасының экономика
және қаржы жөніндегі орынбасары

Е.Н. Бокеев
Бас бухгалтердің м.а.

1 Компания туралы ақпарат

Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілікке «QazaqGaz» ҰК» АҚ-ның (бұдан әрі мәтін бойынша - «Компания» немесе «QG» немесе «бас үйім») және оның еншілес үйымдарының (бұдан әрі мәтін бойынша бірлесіп - «Топ» деп аталады) қаржылық есептілігі кіреді.

«QG» Қазақстан Республикасы Үкіметінің (бұдан әрі - «Үкімет») 2000 жылғы 5 ақпандығы № 173 Қаулысының негізінде бекітілген және 2000 жылғы 13 наурыздагы жабық акционерлік қоғам күйінде тіркелген акционерлік қоғам болып табылады. 2004 жылғы 9 маусымда Компания Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес акционерлік қоғам болып қайта тіркелді. Топтың бас қеңесі Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Есіл ауданы, Әлихан Бекейхан кешесі, 12-үй мекенжайы бойынша тіркелген.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Самұрық-Қазына» «QG»-ның жалғыз акционері болып табылады, ал «Самұрық-Қазына»-ның барлық еншілес үйымдары Компания мен Топтың байланысты тараптары ретінде қарастырылады.

ҚР Үкіметінің 2012 жылғы 5 шілдедегі № 914 Қаулысына сәйкес «КазТрансГаз» газ және газбен қамсыздандыру саласында ұлттық оператор болып анықталды. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 30 қарашадағы № 852 қаулысымен «QG»-ға Ұлттық компания мөртебесі берілді. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 31 желтоқсандағы № 982 қаулысымен «ҚазТрансГаз» ҰК» АҚ «QazaqGaz» ҰК» АҚ болып өзгертилді. Топтың ұлттық оператор ретіндегі негізгі міндеті Қазақстанның тауар газындағы ішкі мұқтаждықтарын сенімді қамтамасыз ету болып табылады.

Топ қызметінің негізгі бағыттарына мыналар кіреді:

- Қазақстанда магистральдық құбырлардың газ көлік жүйелерін жалпы дамыту үшін инвестициялық қызметті басқару;
- Қазақстанда газ кеңіштерін өзірлеу үшін инвестициялық қызметті басқару;
- газ өнеркәсібінде жобаларды зерттеу және өзірлеу бойынша кеңес беру қызметтерін көрсету;
- шетелдік және жергілікті нарықтарда газды өткізу;
- газ өнеркәсібін дамытудың мемлекеттік бағдарламасын өзірлеу және ендіру бағдарламасына қатысу.

Топтың операциялық қызметі «Табиғи монополиялар туралы» Қазақстан Республикасының Заңымен (бұдан әрі - «Зан») реттеледі, ейткені Топ газды ішкі нарыққа тасымалдау және өткізу саласында монополист болып табылады. Заңға сай, Топтың газды ішкі нарыққа тасымалдау және өткізу бойынша тарифтерін Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу жөніндегі комитет бекітеді.

Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілікті басқарма тәрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары мен бас бухгалтердің міндеттерін атқарушы 2024 жылғы 28 ақпанда шығаруға бекітті.

2023 жылғы Топқа ағымдағы аудитор «PricewaterhouseCoopers» ЖШС көрсеткен аудиторлық және аудиторлық емес қызметтер тиісінше 92.960 мың теңге және 81.700 мың теңгені құрады (2022: нөл және 48.500 мың теңге).

Көмірсүтектерді барлау және өндіру

2000 жылғы желтоқсанда Топ Қазақстан Республикасының Инвестициялар жөніндегі агенттігімен Солтүстік Ушарал, Ушарал Кемпіртөбе аумақтарында, сондай-ақ XXXIII-48, XXXIII-49, XXXIV блоктарында көмірсүтектерді барлау мен өндіруді жүзеге асыруға келісім-шартқа отырды. -49, XXXIV-50, XXXIV- 51, XXXV-50, оның ішінде Амангелді, Анабай, Айрақты және Құмырлы, Жамбыл облысы, Оңтүстік Қазақстан газ кен орындары (бұдан әрі - «Көмірсүтектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт»). Топ сондай-ақ Қазақстан Республикасының Созақ аймағындағы XXXI-44-D (ішинара), Е (ішинара) блоктарындағы Придорожное кен орында газ өндіруге арналған 2018 жылғы 30 шілдедегі көмірсүтектерді барлау және өндіру жөніндегі келісімшартқа сәйкес жұмыс істейді. Топ Амангелді газ кен орында 2003 жылдың қарашасында, Жарқұм кен орында 2014 жылдың желтоқсанында және Анабай кен орында 2023 жылдың қарашасында газ өндіру мен сатуды бастады. Қосымша ақпарат 6 және 7 ескертуплерде берілген.

Көмірсүтектерді барлауға және өндіруге арналған келісім-шарттың талаптарына сәйкес, егер коммерциялық тұрғыдан тиімді көмірсүтек қорлары табылмаса, Топ өзінің келісімшарттық аумақтарының кез келгенінен бас тартуға құқылышы.

**«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертуелер
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Топтың қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес (ХҚЕС жөніндегі Кеңес) жариялаған редакцияда ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес өзірленді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік, есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ескертпелерінде көрсетілгендей әділ құны бойынша бағаланатын активтер мен міндеттемелерді қослағанда, тарихи құны бойынша бағалау қагидатына сәйкес дайындалды. Осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі барлық мәндер, өзгесі көрсетілген жағдайлардан басқа, мынға дейін дәнгелектенген.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік қызметтің үздіксіздігі жорамалының негізінде дайындалды. Бұл жорамалды бағалау үшін Топ осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде қызметтің үздіксіздігі қагидатын қолдануын жалғастырып отырганына көз жеткізу үшін түрлі стресс-тесттердің негізінде етімділік болжамын орындаады.

Шоғырландыру негізі

Еншілес үйымдар соғысының еншілес үйымға бақылауды алған күнді білдіретін сатып алу күнінен бастап бас компания шоғырландырады және осындаған бақылаудан айырылған күніне дейін шоғырландыруын жалғастырады. Еншілес үйымдардың қаржылық есептілігі Топтың барлық компаниялары үшін есеп саясатын бірізді қолданудың негізінде бас компанияның есептілігі сияқты дәл сол есепті кезең үшін өзірленді. Топ ішіндегі операцияларды жүзеге асыру нәтижесінде туындастын барлық топ ішілік қалдықтар, операциялар, жұмсалмаған кірістер мен шығыстар, ақша ағындары және дивидендтер толық алынып тасталған.

Еншілес үйымдар

2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылған келесі үйимдарда қатысу үлесі болды:

Атауы	Тіркеу орны	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
			2023	2022
«Интергаз Орталық Азия» АҚ («ИОА»)	Казахстан	Қазақстандағы газды тасымалдау және сақтау, газ құбырларына техникалық қызмет көрсету	100%	100%
«ҚазТрансГаз Аймақ» АҚ («ҚТГ Аймақ»)	Казахстан	Жергілікті энергия таратушыларға, занды және жеке тұлғаларға газды сату	100%	100%
«QazaqGaz Onimderi» ЖШС	Казахстан	Көлік қызметтері	100%	100%
«QazaqGaz Барлау және өндіру» ЖШС («QazaqGaz БӨ»)	Казахстан	Табиги газ және газ конденсатын өндіру	100%	100%
«QazaqGaz ғылыми-техникалық орталығы» («QazaqGaz FTO») ЖШС	Казахстан	Инженерлік жобалау, зерттеу қызметі «Бұқара газды облыс-Ташкент-Бишкек-Алматы» магистральды газ құбырын жөндеу-қалпына келтіру және жаңырыту жұмыстары	100%	100%
«КазТрансГаз Бишкек» ЖШҚ	Казахстан	Каржылық қызмет	100%	100%
«КТГ Файнэнс Б.В.»	Кыргызстан	«Бұқара газды облыс-Ташкент-Бишкек-Алматы» магистральды газ құбырын жөндеу-қалпына келтіру және жаңырыту жұмыстары	100%	100%
«ҚазМұнайГаз Сервис-NS» АҚ	Нидерланды	Гольф клубын салу және пайдалану	100%	100%
«Тегіс Мұнай» («Тегіс Мұнай») ЖШС	Казахстан	Табиги газ өндіру	100%	—
«Маңғышлақ Мұнай» («Маңғышлақ Мұнай») ЖШС	Казахстан	Геологиялық барлау және іздестіру жұмыстары	100%	—

2022 жылы «Амангелді Газ» ЖШС атауы QazaqGaz барлау және өндіру ЖШС болып өзгертилді.

2023 жылы «Qazaq Gas Qurylyс» ЖШС «QazaqGaz» ғылыми-техникалық орталығы» ЖШС болып өзгертилді.

2023 жылы «ҚазТрансГаз Өнімдері» ЖШС атауы «QazaqGaz Өнімдері» ЖШС болып өзгертилді.

2022 жылдың 28 желтоқсанында Топ «Тегіс Мұнай» ЖШС жарғылық капиталындағы «Самұрық-Энерго» АҚ 100% үлесін сатып алу-сату шартын жасады. 2023 жылғы 13 қаңтарда қайта тіркеу процесі аяқталды (5-ескертпе).

2023 жылғы 31 мамырда «Маңғышлақ-Мұнай» ЖШС жарғылық капиталындағы үлесін 100% «QazaqGaz» ҰК АҚ-на беру арқылы «Тегіс Мұнай» ЖШС жарғылық капиталын азайту туралы шешім қабылданды. «Маңғышлақ-Мұнай» ЖШС «Тегіс Мұнай» ЖШС-нің 100% еншілес көсіпорны болды.

**«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертуелер
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі (жалғасы)

Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар

2023 жыне 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілікте үlestік қатысу өдісі бойынша ескерілетін келесі бірлескен кәсіпорындарға қатысу үlestері болды:

Атауы	Тіркелген жері	Негізгі қызмет	Үлес, %	
			2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
«Азиялық Газ құбыры» ЖШС («АГҚ»)	Қазақстан	Қазақстан – Қытай газ құбырын салу және пайдалану	50%	50%
«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС («БШГ»)	Қазақстан	Бейнеу-Бозой-Шымкент газ құбырын салу және пайдалану	50%	50%
«АвтоГаз» ЖШС («АГ»)	Қазақстан	Автогазтолтыру компрессорлық станцияларды үйімдастыру, пайдалану, салу және қызмет көрсету	50%	50%
«Отан Газ» ЖШС («ОГ»)	Қазақстан	Газды қайта өндөу зауытын салу	50%	50%

2021 жылы Топ «PVH Development» ЖШС акцияларының 50%-ын 80 мың тенгеге сатып алды. Меншік құқығы қайта тіркелген сәттен бастап күшіне енеді. 2022 жыл ішінде қайта тіркеу процесі аяқталды және «PVH Development» ЖШС «Түркістан ПМУ» ЖШС болып өзгерілді. 2022 жылғы 12 қыркүйекте Топ «Түркістан ПМУ» ЖШС акцияларының 50%-ын «Самұрық-Қазына»-ға 80 мың тенгеге сатты.

Топтың бірлескен кәсіпорындар нысанындағы бірлескен қызметке қатысу үлесі бар, онда бірлескен қызмет қатысуышылары кәсіпорынның экономикалық қызметіне бірлескен бақылауды белгілейтін шарттық келісімге кірді. Келісім бақылауды белетін тараптардың бірауызды келісімін қажет етеді. Бірлескен кәсіпорындарға инвестицияларды Топ үlestік қатысу өдісі бойынша ескереді.

Бірлескен кәсіпорындар пайдасындағы немесе зиянындағы Топтың үлесі тікелей жынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте беріледі. Ол бірлескен кәсіпорын қатысуышыларына келетін пайданы немесе залалды білдіреді және сондықтан бірлескен кәсіпорынның еншілес үйімдарындағы салық салуды және бақыланбайтын қатысу үlestерін есепке алғаннан кейін пайда немесе залал ретінде айқындалады.

Бірлескен кәсіпорынның қаржылық есептілігі Топтың қаржылық есептілігі сияқты дәл сол есепті кезең үшін дайындалады. Қажет болған жағдайда есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру үшін түзетулер енгізіледі.

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес компанияларды сатып алу

Еншілес үйімдарды жалпы бақылаудағы тараптардан сатып алынуы үlestерді біріктіру өдісін пайдалана отырып ескеріледі.

Жалпы бақылаудағы тараптардың арасында берілген еншілес үйімның активтері мен міндеттемелері осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте берген құнгі беретін компанияның (Алдыңғы иесі) есептілігінде көрсетілген олардың баланстық құны бойынша көрсетіледі. Бастамашыны бастапқыда сатып алған кезде объективті түрде ескеретін тиісті гудвилл осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Бастамашының гудвилін қоса алғанда, таза активтердің жалпы ағымдағы құны мен төленген сыйақы арасындағы айырма капиталды түзету ретінде осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Егер сатып алу елеулі деп қарастырылған жағдайда, онда салыстырмалы деректердің қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілік еншілес үйімді Топ Бастамашы бастапқыда сатып алған құнгө сатып алғандығы туралы жорамалға сүйене отырып ұсынылады.

Шетел валюталарын қайта есептеу

Функционалдық валюта және білдіру валютасы

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Топтың көпшілік кәсіпорындарының функционалдық валютасы болып табылатын қазақстандық теңгемен («теңге») берілді. Топ құрамындағы әрбір кәсіпорын өзінің функционалдық валютасын айқындаиды және әр кәсіпорынның қаржылық есептілігіне кіргізілген баптар таңдалған функционалдық валютада өлшеннеді.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі (жалғасы)

Топ компаниялары

Функционалдық валютасы ұсыну валютасынан ерекшеленетін Топтың барлық еншілес үйымдары мен бірлескен көсіпорындарының (олардың бір де бірі гиперинфляциялы экономикалардың валютасында операция жасамайды) кірістері, шығындары және қаржылық жағдайы ұсыну валютасына мынадай түрде қайта есептеледі:

- қаржылық жағдай туралы ұсынылған есептердің әрқайсысы бойынша активтер мен міндеттемелер есепті күнге жабу бағамдары бойынша қайта есептеледі;
- жиынтық кіріс туралы есептердің әрқайсысы бойынша кірістер мен шығыстар орташа бағамдар бойынша қайта есептеледі (орташа бағам бағамдардың жиынтық әсерінің операция жүзеге асырылған күнгі бағамға ақылға қонымды жақындауы болып табылмайтын жағдайлардан басқа; бұл жағдайда кірістер мен шығыстар операциялар жүзеге асырылған күнгі бағам бойынша қайта есептеледі); және
- барлық бағамдық айырмалар өзге жиынтық кірісте жеке компонент ретінде танылады.

Валюталарды айырбастау бағамдары

Қазақстан Республикасында ресми айырбастау бағамдары ретінде Қазақстан қор биржасында («ҚҚБ») белгіленген орташа алынған валюта бағамдары қолданылады.

2023 жылғы 31 желтоқсанға Қазақстан қор биржасының валюталық айырбастау бағамы 1 АҚШ доллары үшін 454,56 теңгеге және 1 ресей рублі үшін 5,06 теңге болды. Бұл бағамдар 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша АҚШ доллары мен ресей рублінде көрсетілген акша активтері мен міндеттемелерді қайта есептеу үшін пайдаланылды (2022 жылы: 1 АҚШ доллары үшін 462,65 теңге және 1 ресей рублі үшін 6,43 теңге).

Операциялық орта

2023 жылғы қарашада Fitch Ratings халықаралық рейтингтік агенттігі Қазақстанның егемендік рейтингін BBB-денгейінде тұрақты болжаммен растиды, бұл рейтинг сыртқы құйzelістерге тәзімді күшті фискалдық және сыртқы баланстарды, сондай-ақ мұнай кірістерінің жинақталған үнемдеуімен қамтамасыз етілген қаржыландыру икемділігін көрсетеді. Бұл күшті жақтарға жоғары тауарға төуелділік, жоғары инфляция, ішінара BBB рейтингтегі әріптестерімен салыстырғанда аз дамыған макроэкономикалық саясат және өлсіз басқару көрсеткіштері қарсы тұрады. Шикі мұнай мен мұнай конденсаты фискалдық кірістер мен экспортқа ең үлкен үлес қосушы болып қала береді, бұл экспорт ЖІӨ-нің 17% құрайды, бұл экономиканы сыртқы құйzelістерге ұшыратуы мүмкін. Экономиканы әртараптандыру бойынша жұмыстар жүргізілуде, оны іске асыру бизнес-ортаға байланысты проблемалар мен білікті кадрлардың жетіспеушілігіне байланысты уақытты қажет етеді.

Жалпы алғанда, Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтарға тән кейбір сипатты белгілерді көрсетуді жалғастыруда. Ол әсіресе ел экспорттың негізгі белігін құрайтын мұнай мен газ және басқа да пайдалы қазбалар бағасының ауытқуына сезімтал. Бұл ерекшеліктерге сонымен қатар, бірақ олармен шектелмей, елден тыс еркін айырбасталмайтын ұлттық валютаның болуы және бағалы қағаздар нарығының өтімділігінің темен деңгей жатады. Аймақтагы жалғасып жатқан саяси шиеленіс және валюта бағамының құбылмалылығы Қазақстан Республикасының экономикасына, оның ішінде Топтың қызметі мен қаржылық жағдайына көри әсерін тигізді және тигізу мүмкін.

Украина аумағындағы қақтығыс және Ресейге қарсы санкциялардың әсері

2022 жылы басталған Украинадағы қақтығыс қаржылық есептілікке әсер ететін ХҚЕС бухгалтерлік есептің бірқатар ерекшеліктеріне әкелді. Көптеген елдер кейбір ресейлік заңды тұлғалар мен Ресей азаматтарына жаңа санкциялар енгізді және енгізуі жалғастыруда, соның ішінде ресейлік банктерге Swift жүйесін пайдалануына тыйым салу кіреді. Ағымдагы жағдайдың өзі, сондай-ақ шикізат бағасының ықтимал ауытқуы, валюта бағамдары, импорт пен экспорттың шектеулер, жергілікті материалдар мен қызметтердің қолжетімділігі және жергілікті ресурстарға қолжетімділік ТМД аумақтарында елеулі қызметі бар компанияларға тікелей әсер етті.

Ресей Қазақстанның ең ірі сауда серікtesi болып табылады. Ресей сонымен қатар экспортқа мұнайдың 80% дейін тасымалдайтын Каспий құбыр консорциумы (КҚК) арқылы негізгі сауда транзиттік нұктесі болып табылады. Қазіргі уақытта Қазақстан билігі мұнай экспорттың баламалы бағыттарын, оның ішінде Баку-Тбилиси-Джейхан (БТД) құбыры арқылы еткізуі қарастыруда, бірақ бұл бастамаларды жүзеге асыру инфрақұрылымға қомақты инвестиция салуды талап етеді.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі (жалғасы)

Украина аумағындағы қақтығыс және Ресейге қарсы санкциялардың әсері (жалғасы)

Ағымдағы қақтығыс ресейлік жеткізу шарттерден сатып алуды тоқтатқан жағдайда, өсіреле жылшыту маусымында тауарлық газ тапшылығы қаупіне, Ресей Федерациясының және немесе жекелеген ресейлік компаниялардың қарсы санкцияларының (ресейлік газды жеткізуден бас тартуда, қазақстандық газды өндеуде, КТК жүйесі арқылы мұнай тасымалдауды шектеуде (леспе газ өндіруді азайту) қаупіне өкелуі мүмкін. Қосымша жанама әсерлерге тауар бағасының, валюта бағамының, импорт пен экспорттың шектеулерінің, жергілікті материалдар мен қызметтердің қолжетімділігінің және жергілікті ресурстарға қолжетімділіктің ықтимал ауытқулары кіруі мүмкін.

Өз қызметтің шеңберінде Топ ресейлік газды сатып алады және транзитпен тасымалдайды. 2022 жылы Орталық Азия газын Өзбекстаннан Ресейге тасымалдау тоқтатылды, бұл Топтың 2023 жылды табысының төмендеуіне әсер етті. Алайда, 2023 жылды Топ Ресей газын Өзбекстанға транзиттеу, сондай-ақ ішкі газ тапшылығын жабу үшін ресейлік газды сатып алу туралы келісімдер жасады. 2023 жыл ішінде ресейлік газ көлемінің үлесі сатып алынған газдың жалпы көлемінің 35% құрайды (2022 жылы: 31%).

Ресеймен мемлекеттердің жалғастыру Топ қызметтіне екінші реттік санкцияларды қолдану қаупін өкелуі мүмкін. АҚШ жариялаган санкциялар тізіміне сәйкес, кейбір ресейлік компаниялар "Non-SDN" (блокталмайтын санкциялар) тізіміне енгізілген, ол 14 күннен асатын немесе жаңа қарызыды қамтитын жаңа қарыздармен операцияларды және басқа операцияларды қаржыландаудың тыйым салады. Топ басшылығы Ресейге қарсы санкциялардың Топ қызметтіне ықтимал әсерін бағалауда және төуекелдерді азайту үшін барлық мүмкін шараларды қабылдайды. Өз кезеңінде Топ санкциялық төуекелдерді бағалауда үшін сыртқы сарапшыны жалдауды көздең отыр.

Ағымдағы қақтығыстар мен экономикалық санкциялар Топқа әлі айтарлықтай әсер еткен жоқ, бірақ қақтығыстың нәтижесі және болашақ экономикалық санкцияларға қатысты елеулі белгісіздік сақталуда. Топ өз қызметтінде Ресейге қарсы санкциялардың әсерін ескереді және жағымсыз әсерлерді барынша азайту үшін тұрақты түрде мониторинг жүргізеді. Төуекелдердің бастапқы бағалауды және кейіннен санкциялық бағдарламалар мен тізімдерді жаңарту негізінде Топ ықтимал теріс салдарды азайту үшін іс-шаралар жоспарын өзірледі. Бұл жоспар жаңа төуекелдер анықталған немесе бағдарламалар мен санкциялар тізімдері жаңартылған кезде жаңартылады. Топ төуекелдердің барынша азайту және мүмкін болатын жағымсыз факторлардың Топ қызметтіне әсерін «жөнілдеть» үшін газ транзиттің баламалы бағыттарын іздестіру шараларын қабылдауда және жалғастыруды.

2023 жыл ішінде ресейлік компаниялардан төлемдер бойынша кешіктірулер болған жоқ, төлемдерді ресейлік компаниялардың пайдасына аударуда мәселелер болған жоқ. Дегенмен, 2023 жылдың қазан айынан бастап Топ сатып алынған газдың төлемінде және транзит үшін ақшаның түсініне қатысты қынышылықтарға тап болды. Қазіргі уақытта қызметтік хат алмасу жүргізілуде, оның мақсаты контрагенттің банкін өзгерту болып табылады.

Қолайлы географиялық орналасу, дамыған инфрақұрылым және бәсекелестіктің жоқтығы, сондай-ақ салыстырмалы көлемдегі балама газ бағыттарының жоқтығы, жақын болашақта Топтың құбыр жүйесі үшін тасымалдау көлемін қамтамасыз етеді. Топ сонымен қатар үлкен нарықтардағы (Қытай, Ресей және Орталық Азия) газға сұраныстың өсуінен пайда көреді.

2024 жылғы 8 ақпанда Fitch Ratings Топтың үзақ мерзімді дефолт рейтингтерін «тұрақты» болжаммен «BBB-»-ден «BB+» деңгейіне дейін төмендетті. Қайта қарау (i) Орталық Азиядан Ресейге газ транзиттің тоқтатылуына, (ii) әлі де тиімсіз ішкі газ тарифтеріне және (iii) Қазақстандағы табиғи газдың ішкі тұтынудың өсуіне байланысты болды.

Топ басшылығы транзит көлемінің азауы жақында басталған ресейлік газды Өзбекстанға қайтару транзиттімен өтеделі деп есептейді. Сондай-ақ, Қазақстан Республикасы Президенті жаңындағы Энергетикалық кеңес отырысының 2024 жылғы 16 қантардағы хаттамасына сәйкес, ел ішінде газды сату және тасымалдау бағасын 20 пайызға көтеру туралы шешім қабылданды.

Инфляция деңгейі 2023 жылдың ақпанында 21,3%-ға жеткен соң 2023 жылдың желтоқсан айында 9,8%-ды құрады. 2023 жылды экономикалық есім 4,8%-ды құрады, ал сарапшылардың бағалаудың алдағы үш жылда үлттік экономиканың өсу қарқыны орташа алғанда жылына 4%-дан солған аз болады. Экономикалық орта Топтың қызметтіне және қаржылық жағдайына айтарлықтай әсер етеді.

Сонымен қатар, Қазақстан Республикасындағы мұнай-газ секторы Қазақстан Республикасындағы саяси, заңнамалық, салықтық және нормативтік өзгерістерге бейім болып қала береді. Қазақстан Республикасының экономикалық тұрақтылығының келешегі Үкімет қабылдаған экономикалық шаралардың тиімділігіне, сондай-ақ елдің саяси жүйесіндегі заңнамалық базаның дамуы мен жетілдірілуіне, яғни белгіленген талаптарға сай келмейтін жағдайларға айтарлықтай төуелді.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі (жалғасы)

Украина аумағындағы қақтығыс және Ресейге қарсы санкциялардың әсері (жалғасы)

Басшылық экономикадағы езгерістердің көлемін немесе ұзақтығын болжай алмайды немесе олардың Топтың болашақ қаржылық жағдайына ықтимал әсерін бағалай алмайды. Басшылық өзінің қалыпты бизнесінің бір белгілі ретінде Еуропалық Одағтың, Шетелдік активтерді бақылау жөніндегі кенсениң (OFAC) санкциялары тізімдерінде және кез келген басқа да қолданылатын санкциялардағы компаниялармен ынтымақтастыққа жол бермеу үшін барлық қолжетімді тетіктерді жүйелі түрде қабылдайды деп санайды және ағымдағы жағдайларда Топ қызметтің тұрақтылығы мен өсіүін қолдау үшін барлық қажетті шараларды қабылдайды.

Салыстырмалы ақпаратты қайта есептеу

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте және ақша қаражатының қозғалысы туралы есептегі кейбір сомалар 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілікте қабылданған ұсынуға сәйкес келу үшін қайта жіктелді.

Бұрын Топ қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте басқа міндеттемелер ретінде қызметкерлердің есептеген сыйақылары бойынша өз міндеттемелерін ұсынған. Дегенмен, басшылық қызметкерлерге сыйақы телеу бойынша барлық есептеген міндеттемелерді қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте басқа қаржылық міндеттемелерде көрсету орындырақ деп санайды. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өткен жылдардағы салыстырмалы деректер 12.177.288 мың теңгені басқа қысқа мерзімді міндеттемелерден түсken басқа қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелерге қайта жіктеу арқылы қайта көрсетілді.

2022 жылғы ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есепте көрі РЕПО операцияларынан түсken түсімдер мен сатып алулар 2023 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілікте қабылданған ұсынуға сәйкес өзгерілді. Топ сонымен қатар QG сот ісін жүргізуден түсken түсім сомасын операциялық қызметтен түсken басқа кірістерден бөлек бапқа қайта жіктелді.

Топ өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігін ұсынуды өзгерту, себебі жаңа ұсыну шоғырландырылған қаржылық есептілікті пайдаланушылар үшін маңыздырақ ақпарат береді және сонымен қатар 1 Қаржылық есептілік ұсыну ХҚС талаптарына сәйкес келеді.

3 Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есептілікте көрсетілетін түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ есепті күнге шартты міндеттемелер мен активтер туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуі талап етеді. Дегенмен осы жорамалдар мен бағалау мәндеріне қатысты белгісіздік мүндай жорамалдар мен бағалаулар келешекте жасалатын активтің немесе міндеттеменің баланстық құнына қатысты едәуір түзетулер жасауды қажет етуі мүмкін нәтижелерге әкеліп соқтыруы мүмкін.

Топтың есеп саясатын қолдану процесінде басшылық шоғырландырылған қаржылық есептілікте мойындалған сомаларға едәуір ықпал ететін келесі пайымдауларды пайдаланды:

Өтелуге жататын ҚҚС резерві

Топ жылайы кемінде бір рет етептін ҚҚС сомасының күмәнділігін талдайды.. Өтелуге жататын ҚҚС күмәнді сомасы бойынша резерв басшылықтың салық салынуға жататын ҚҚС-тың келешек айналымдарына және ҚҚС-ты ақша қаражатымен қайтаруға қатысты үміттеріне негізделген. Топ бұдан әрі ҚҚС-тың қайтарылуына немесе есепке алынуына өз құқығын қорғай алатындығын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдаулары қажет. Барынша толық ақпарат 12-ескертпеде келтірілген.

Негізгі құралдар мен газ активтерінің құнсыздануы

Пайдалану құныны есептеу дисконттадан ақша ағындарының моделіне негізделген. Ақша ағындары алдағы 5 (бес) жылға арналған бюджеттен алынады және топтың әлі міндеттемелері жоқ қайта құрылымдау жөніндегі қызметті немесе болашақта ақша қаражатын өндіретін белімшешінің құнсыздануы түрғысынан тексерілетін активтердің нәтижелерін жақсартатын елеулі инвестицияларды қамтymайды.

3 Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар (жалғасы)

Негізгі құралдар мен газ активтерінің құнсыздануы (жалғасы)

Ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануының негізгі көрсеткіштері ретінде қарыз алу бойынша пайыздық мөлшерлемелердің артуы, 2022 жылмен салыстырғанда 2023 жылы Орталық Азия транзиттік көлемінің айтарлықтай төмендеуі және макроэкономикалық болжамдардың өзгеруі анықталды. Өтелетін сома дисконттаған ақша ағыны үлгісінде пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне және күтілетін ақша түсімдері мен экстраполяция мақсатында пайдаланылатын есу қарқынына барынша сезімтал. Топ 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ИОА, КТГ Аймақ және QazaqGaz БӘ ұзақ мерзімді активтерінің сомасын бағалады. ИОА, КТГ Аймақ және QazaqGaz БӘ ұзақ мерзімді активтері бөлек ақшалай қаражаттарды қозғалысқа келтіретін бірліктер ретінде анықталды.

Газды тасымалдау және сақтау («ИОА»)

Ақша қаражатын қозғалысқа келтіретін бірліктің өтелетін құны дисконттаған ақша ағыны үлгісін пайдалана отырып есептеледі. Дисконттау мөлшерлемесі салық салынғанға дейінгі капиталдың орташа алынған құнынан алынды. Капиталдың орташа өлшенген құны қарызды да, меншікті капиталды да ескереді. Меншікті капиталдың құны ИОА инвестициясының күтілетін кірісінен алынады. Қарыз капиталының құны ИОА қызмет көрсетуге міндettі пайыздық несиелерге негізделген. Жеке бета-факторды қолдану арқылы тән төуекел қосылды. Бета жалпыға қолжетімді нарық деректері негізінде бағаланды. Жыл сайынғы негізде бекітілетін бизнес-жоспар ақша қаражатының болжамды ағындары туралы ақпараттың негізгі көз болып табылады. Онда газ тасымалдау көлемдерінің, кірістердің, шығыстардың және құрделі шығындардың болжамдары бар.

Тасымалдау мөлшерлемелері, сондай-ақ шығындардың инфляция қарқыны сияқты әртүрлі болжамдар қолданыстағы бағаларды, басқа макроэкономикалық факторларды және тарихи үрдістер мен ауыткуларды ескереді. Ақша ағындарының болжамдары 2023 жылдың төртінші тоқсанында жұмыс істей бастаған кері транзит туралы келісімді қоса алғанда, ИОА бес жылдық бизнес-жоспарына және тариф есімі деңгейінде операциялық және құрделі шығындардағы ықтимал өзгерістердің басшылықтың ағымдағы бағалашуын пайдалана отырып, 2055 жылға дейінгі болжамдарға негізделген. Есептеуде пайдаланылған негізгі болжамдар келесідей болжанған:

- Тасымалдау көлемі – бес жылдық болжамды кезеңдең орташа жылдық есу қарқыны; нарықтық өзгерістерге қатысты тарихи нәтижелер мен басшылықтың күтулеріне негізделген;
- Тасымалдау тарифі – ішкі нарыққа Табиғи монополияларды реттеу комитеті (ТМРК) бекіткен тарифтерге және экспорт пен транзитке арналған тасымалдауға халықаралық контрагенттермен жасалған шарттар бойынша тарифтердің орташа жылдық есу қарқыны мен ұзақ мерзімді бес жылдық болжамды кезеңнен кейінгі инфляция болжамдары;
- Жылдық қурделі шығындар – басшылықтың тарихи тәжірибесіне және өндірістік процеске тікелей қатысатын қолданыстағы активтердің және басқа да негізгі құралдарды ұстауға арналған жоспарланған шығындарға, сондай-ақ жаңа жобаларға инвестицияларға негізделген.

Бес жылдық кезеңнен кейінгі ақша ағындары төменде көрсетілген болжамды есу қарқынын пайдалана отырып экстраполяцияланады. Бұл есу қарқыны газ саласының болжамдарына сәйкес келеді.

Төменде пайдалану құны анықталған және өтелетін соманың қайсысы ең сезімтал болып табылатын жорамалдар берілген:

Ұзақ мерзімді активтердің өтелетін құнына қатысты болжамдар:	31 желтоқсан 2023	31 желтоқсан 2022
5 жылдан кейін есу қарқыны	4%	4%
Салықта дейін дисконт пайзы	16,96%;	16,60%
Тасымалдау көлемі:		
- Қазақстан бойынша тасымалдау	1,073 млрд текше метр	2,084 млрд текше метр
- экспортқа газ тасымалдау	17 млрд текше метр	72 млрд текше метр
- халықаралық транзит	1,245 млрд текше метр	1,308 млрд текше метр

**«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертуелер
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

3 Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар (жалғасы)

**Ұзақ мерзімді активтердің өтелетін құнына қатысты
болжамдар:**

31 желтоқсан 2023 31 желтоқсан 2022

Тасымалдау тарифтері:

- Қазақстан бойынша тасымалдау (мың текше метр)	5.425,26 теңгеден бастап	5.285,66 теңге
- экспортқа газ тасымалдау (мың м3/100 км)	2,42 АҚШ доллары - 5 АҚШ доллары	2,42 АҚШ доллары - 5 АҚШ доллары
- халықаралық транзит (мың м3/100 км)	2,42 АҚШ доллары - 2,9 АҚШ доллары	2,42 АҚШ доллары - 2,9 АҚШ доллары

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ұзақ мерзімді активтердің өтелетін құны 1.249.897.550 мың теңгені құрады, бұл олардың баланстық құнынан 61.869.915 мың теңгеге артық (2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 1.154.259.076 мың теңге, олардың баланстық құнынан 232.050.883 теңге артық).

Теменде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша маңызды жорамалдар үшін сезімталдық талдауы берілген:

Болжамдар	Болжамды өзгерту	Өтелетін соманың үлгаюы/(азаюы)	Құнсыздану (Иә/Жок)	Құнсыздану сомасы
Өсу қарқыны	1% арттыру 1%-ға азайту 1% арттыру	5.648.265 (5.057.315) (95.283.318)	Жок Жок Иә	(33.413.403)
Дисконт мәлшерлемесі	1%-ға азайту 1% арттыру	107.685.672 13.617.005	Жок Жок	-
Ішкі тасымалдау көлемі	1%-ға азайту	(13.481.768)	Жок	-
Экспорттық тасымалдау көлемі	20% арттыру 20%-ға азайту	25.234.675 (21.075.940)	Жок Жок	-
Транзит көлемі	1%-ға азайту	7.220.920	Жок	-
Ішкі тасымалдау тарифі	1% арттыру 1%-ға азайту	(7.149.559) 13.718.708 (13.582.449)	Жок Жок Жок	-
Экспорттық тасымалдау тарифі	20% арттыру 20%-ға азайту	25.819.232 (21.563.071)	Жок Жок	-
Транзиттік тариф	1% арттыру 1%-ға азайту	7.918.616 (7.840.257)	Жок Жок	-

2023 жылғы 31 желтоқсанда, егер негізгі жорамалдар темендергідей өзгерсе, қозғалысқа келтіретін бірліктің өтелетін құны оның баланстық құнына тең болар еді:

Болжамдар	Пайдаланылған болжам мәні	Өтелетін құн баланстық құнға тең болатын жорамал мәні
Дисконт мәлшерлемесі	16,96%	17,60%

Жергілікті энергия таратушыларға, заңды және жеке тұлғаларға газ өткізу («ҚТГ Аймақ»)

Ақша қаражатын өндіретін бірліктің өтелетін құны дисконтулған ақша ағындарының моделін қолдана отырып пайдалану құны ретінде анықталды. Ақша ағындарын бағалау көптеген субъективті факторларды, соның ішінде операциялық және қаржылық факторларды, ең жақсы дәлелдерді қолдана отырып қамтиды.

3 Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар (жалғасы)

Дисконту тау мәлшерлемесі капиталдың орташа өлшенген құнынан салық салуға дейін алынды. Капиталдың орташа өлшенген құны қарыз капиталын да, менишкіті капиталды да ескереді. Менишкіті капиталдың құны «ҚТГ Аймақ» инвестициялары бойынша күтілетін кірістіліктен алынады. Қарыз капиталының құны «ҚТГ Аймақ» қызмет көрсетуге міндегі пайыздық қарыздарға негізделген. Тән тәуекел жеке бета факторын қолдану арқылы енгізілді. Бета фактор жалпыға қол жетімді нарық деректері негізінде бағаланды.

Есептеуде пайдаланылған негізгі болжамдар келесідей болжанған:

- Газды сатып алу мен жеткізу көлемі – Қазақстан Республикасы Үкіметінің қауулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының газ саласын дамытудың 2022–2026 жылдарға арналған кешенді жоспары және Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің бүйректерімен бекітілген 2024-2030 жылдарға арналған Қазақстан Республикасының газ балансы негізінде;
- Тасымалдау тарифтері – Табиғи монополияларды реттеу комитеті (ТМРК) бес жылға бекіткен тарифтер негізінде және орташа жылдық есу қарқыны мен бес жылдық болжамды кезеңнен кейінгі инфляцияның ұзақ мерзімді болжамдарына негізделген;
- Жылдық қурделі шығындар – басшылықтың тарихи тәжірибесіне және өндірістік процеске тікелей қатысатын қолданыстағы активтерді және басқа да негізгі құралдарды ұстауға арналған жоспарланған шығындарға, сондай-ақ жаңа жобаларға инвестицияларға негізделген.

Бес жылдық кезеңнен кейінгі ақша ағындары тәменде көрсетілген болжамды есу қарқының пайдалана отырып экстраполяцияланады. Бұл есу қарқыны газ саласының болжамдарына сәйкес келеді.

Тәменде пайдалану құны анықталған және өтелетін соманың қайсысы ең сезімтал болып табылатын жорамалдар берілген:

Ұзақ мерзімді активтердің өтелетін құнына қатысты болжамдар:	31 желтоқсан 2023
5 жылдан кейін есу қарқыны	4,44%
Салыққа дейін дисконт мәлшерлемесі	16,42%;
2030 жылға дейін газ сату көлемі	142,8 млрд текше метр
2030 жылға дейін газ тасымалдау көлемі	108,3 млрд текше метр
Тарифтер:	
- газ сату (мың текше метр)	22 мың тенгеден бастап
- газ тасымалдау (мың текше метр)	4,9 мың тенгеден бастап

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ұзақ мерзімді активтердің өтелетін құны 282.729.983 мың тенгеңі құрады, бұл олардың баланстық құнынан 32.923.047 мың тенгеге артық (2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 262.673.748 мың тенге олардың баланстық құнынан 17.615.854 мың тенгеден асады).

Тәменде 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша маңызды жорамалдар үшін сезімталдық талдауы берілген:

Болжамдар	Болжамды өзгерту	Өтелетін соманың үлғаюы/(азаюы)	Құнсыздану (Иә/Жоқ)	Құнсыздану сомасы
Өсу қарқыны	1%-ға арттыру 1%-ға азайту	13.050.696 (11.040.254)	Жоқ	-
Дисконт мәлшерлемесі	1%-ға арттыру 1%-ға азайту	(19.903.719) 23.579.291	Жоқ	-
Газды сату және тасымалдау көлемі	5%-ға арттыру 5%-ға азайту	38.609.184 (38.609.184)	Жоқ	-
Газды сату тарифі	1% арттыру 1% азайту	8.092.583 (7.707.222)	Иә (5.686.137) Жоқ	-
Газды тасымалдау тарифі	1% азайту	25.624.167 (24.403.968)	Жоқ	-

3 Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндөрі және жорамалдар (жалғасы)

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, егер негізгі болжамдар келесідей өзгерсе, генерациялаушы бірліктің өтелетін құны оның баланстық құнына тәң болар еди:

Болжамдар	Пайдаланылған болжам мәні	Өтелетін құн баланстық құнга тәң болатын жорамал мәні
Газды сату және тасымалдау көлемі	142,8 млрд. куб.м и 108,3 млрд. куб. м	136,7 млрд. куб.м и 103,7 млрд. куб. м

Табиғи газды және газ конденсатын өндіру («QazaqGaz БӘ»)

Барлау және бағалау активтерінің құнсыздану фактілері мен жағдайлары активтің төңгерімдік құны оның өтелетін құнынан асуы мүмкін екенін көрсеткенде, төмендегідей бағаланады: барлауға арналған лицензияның қолданылу мерзімі өткен және оны ұзарту күтілмейді; одан әрі барлау жұмыстарын жүргізуге елеулі шығындар жоспарланбаған; барлау қорларды коммерциялық ашуға әкелмеді; Барлау және бағалау активтері табысты өзірлеу немесе сату арқылы толық өтелетін көрсеткендегі бағаланады.

Құнсыздану сынағында дәлелденген және ықтимал газ қорлары пайдаланылады. Газ қорларын бағалаумен байланысты көптеген белгісіздіктер бар, атап айтқанда, бағалау кезінде жарамды болжамдар жана ақпарат қолжетімді болған кезде айтарлықтай өзгеруі мүмкін. Болжамдық шикізат бағасының, айырбас бағамының, өндіру шығындарының өзгеруі, сондай-ақ барлауға арналған лицензиялардың қолданылу мерзімінің аяқталуы және қорлардың коммерциялық ашылмауы өтелетін сомага айтарлықтай әсер етуі мүмкін.

Ақша қаражатын қозғалысқа келтіретін бірліктің өтелетін құны дисконтталған ақша ағыны үлгісін пайдалана отырып, пайдалану құны ретінде анықталды. Ақша ағынының болжамы 2054 жылға дейінгі болжамдары бар бес жылдық бизнес-жоспарға негізделді, басшылықтың операциялық және күрделі шығындардағы ықтимал өзгерістерді және көн орындарының болжамды сарқылу қарқының қолдану арқылы есептелген. Газ және конденсат бағасы және құн инфляциясының қарқыны сияқты әртүрлі болжамдар қолданыстағы бағаларды, басқа макроэкономикалық факторларды және тарихи үрдістер мен ауытқуларды ескереді.

Дисконтау мөлшерлемесі салық салынғанға дейінгі капиталдың орташа алынған құнынан алынды. Капиталдың орташа елшенген құны меншікті капиталды ескереді. Меншікті капиталдың құны QazaqGaz БӘ инвестицияларының күтілетін кірісінен алынады. Жеке бета-факторды қолдану арқылы тән төуекел қосылды. Бета жалпыға қолжетімді нарық деректері арқылы бағаланды. Есептеуде пайдаланылған негізгі болжамдар келесідей болжанған:

- Өндіріс көлемі – тұрақты газды өндіру нәтижесінде қабат қысымының табиғи төмөндеуін көздейтін әрі қарай болжамды болжамы бар бекітілген бесжылдық Бизнес-жоспардың көлемдері;
- Тауарлық газды сату бағасы – газдың бір бөлігін экспортқа тиісті нарықтық сату бағасы бойынша сатуға болатын сценарийге негізделген;
- Конденсатты сату бағасы – бес жылдық болжамды кезеңдегі орташа жылдық есу қарқыны; ағымдағы салалық тенденцияларға негізделген және инфляцияның ұзақ мерзімді болжамдарын қоса алғанда;
- Жылдық күрделі шығыстар — тарихи инфляцияны ескере отырып түзетілген амортизация мен амортизацияны, сондай-ақ басшылықтың тарихи тәжірибелесін және өндірістік процеске тікелей қатысатын өндірістік активтерді және басқа да негізгі құралдарды ұстауға жоспарланған шығындарды пайдалану үшін есепке алынады.

Ұзақ мерзімді активтердің өтелетін құнына қатысты болжамдар:

31 желтоқсан 2023

Дисконт мөлшерлемесі	16,93%
Газды сату көлемі	6,534 млн текше метр
Конденсатты сату көлемі	269 млн текше метр
Тарифтер:	
- газ сату (мың текше метр)	22 мың тенгеден бастап
- конденсатты сату (мың текше метр)	84 мың тенгеден бастап

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ұзақ мерзімді активтердің өтелетін құны 44.298.212 мың тенгени құрады, бул олардың баланстық құнынан 1.176.408 мың тенгеге асады (2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 37.527.861 мың тенге, олардың баланстық құнынан 3.994.107 мың тенге артық).

**«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертуелер
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

3 Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар (жалғасы)

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша маңызды жорамалдар үшін сезімталдық талдауы берілген:

Болжамдар	Болжамды өзгерту	Өтелетін соманың үлгаяюы/(азаюы)	Құнсыздану (Иә/Жок)	Құнсыздану сомасы
Дисконт мөлшерлемесі	1%-ға арттыру 1%-ға азайту	(2.869.414) 3.199.630	Иә Жок	(1.671.282) -
Газды сату көлемі	5%-ға арттыру 5%-ға азайту	5.464.324 (5.798.462)	Жок Иә	- (4.600.330)
Конденсатты сату көлемі	5%-ға арттыру 5%-ға азайту	269.750 (246.022)	Жок Жок	- -
Газды сату тарифі	1%-ға арттыру 1%-ға азайту	2.818.819 (2.932.833)	Жок Иә	- (1.734.701)
Конденсатты сату тарифі	1%-ға азайту	135.113 (128.838)	Жок	-

2023 жылғы 31 желтоқсанда, егер негізгі жорамалдар төмендегідей өзгерсе, қозғалысқа келтіретін бірліктің өтелетін құны оның баланстық құнына тең болар еди:

Болжамдар	Пайдаланылған болжам мәні	Өтелетін құн баланстық құнға тең болатын жорамал мәні
Дисконт мөлшерлемесі	16,93%	17,33%
Газды сату көлемі	6,534 млн текше метр 22 мың теңгеден бастап	6.473 млн текше метр
Газды сату тарифі		17 мың теңгеден бастап

2023 жыл ішінде кемірсутектерді біріктіріп барлауға және өндіруге арналған келісімшарттың қолданылуы мерзімінің аяқталуына байланысты Топ жалпы сомасы 21.028 мың теңгени барлау және бағалау активтерінің құнсыздану бойынша шығыстарды есептеді және барлау және бағалау активтерін шығаруға арналған жалпы сомасы 2.847.342 мың теңге мөлшерінде шығыстарды есепке алды. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша барлау және бағалау бойынша қалған активтер бойынша құнсыздану белгілері болған жок.

Газды сатып алу келісімдері бойынша есептелген кредиторлық берешек

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың бағасы келісімінсіз жалпы сомасы 109.818.524 мың теңге газды сатып алу бойынша сауда кредиторлық берешегі бар (24-ескертпе). Бұрынғы келісім-шарттардың тоқтатылуына және бағаларды келісу және жаңа келісім-шарттар жасасу рәсімі әлі аяқталмағанына байланысты Топ басшылығының ең жақсы бағалауы негізінде Топ кредиторлық берешекті болжамдау әдісі бойынша көрсетті.

Кредиторлық берешекті бағалау кезінде басшылық алдыңғы келісім-шарттар негізінде газды сатып алу бағасын, сатып алынған газдың географиялық бөлінуін және өнірлер бойынша жеткізу құнының талдауын, жеткізуішімен хат алмасуды, жеткізуішімен келіссөздер Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі мен «Самурық-Қазына» АҚ деңгейінде, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Үкіметі мен жеткізуіші арасындағы өзара түсіністік туралы меморандумда көзделген газды сатып алу бағасын анықтау механизмін ескерді.

Келіссөздер барысында жеткізуіші ұсынған жеңілдікті ескере отырып, сатып алушың максималды бағасын қолдану 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиторлық берешектің 65.319.311 мың теңгеге үлгаяюына, тауарлық-материалдық қорлар құнының 8.673.744 мың теңгеге өсуіне, және сату өзіндік құнының 56.645.567 мың теңгеге өсуіне әсер ететін еді.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік шығарылған күні басшылық келіссөздер жүргізуде және бағалар бойынша келісіп, 2024 жылдың 1 жарты жылдығының соңына дейін келісім-шарттарға қол қоюды күттеде.

3 Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар (жалғасы)

Пайдалану құқығы активтері және жалдау міндеттемелері

2021 жылғы 31 желтоқсанда Топ «АстанаГаз ҚМГ» АҚ-мен «Сарыарқа» магистральдық газ құбырын жалға алу шартын 2022 жылдан 2026 жылға дейін 5 жыл мерзімге жасасты, ол ҚРРМ газға тарифтерді бекіткен күннен, яғни 2022 жылдың 1 қаңтарынан бастап қүшіне енді. Бұл келісім ауыспалы жалдау төлемдер шарттарында жасалған, оның өзгермелілігі «Сарыарқа» МГ арқылы тасымалданатын газ көлеміне байланысты. Топ басшылығы жалдау төлемдерінің бұлтартастыры мен нақты өзгермелілігінің болмауына байланысты олар негізінен тұрақты болып табылады және сондықтан жалдау міндеттемелерін бағалауға қосылуы керек деген қорытындыға келді. Топ «Сарыарқа» МГ жалдау және пайдалану құқығы бойынша міндеттемелерді шарт қүшіне енген күні 111.326.816 мың теңге сомасында мойындағы (8-ескертпе). Жалдау шартын ұзарту опционы жалдау міндеттемесінің есебіне қосылмайды, себебі басшылықтың пікірінше, опционның орындалуы есепті күнге жеткілікті түрде сенімді емес.

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер

«Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 4 шілдедегі Заңына және Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне сәйкес Топтың негізгі құралдарды қайта монтаждау мен тарату және жер участекерін қалпына келтіру бойынша заңгерлік міндеттемелері бар. Атап айтқанда, Топтың міндеттемесі газ құбырларын бөлшектеумен және жер участекерінің құндылығын қалпына келтірумен байланысты.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өндірістік активтерді жою бойынша міндеттемелерді есептеуді Топ ішкі мамандар жүргізген бағалау нәтижелері бойынша жүргізді. Заңмен қарастырылған және есептеуге енгізілген жұмыс көлеміне объектілер мен инфрақұрылымды (магистральдық құбыр, газ тарату станциялары, кірме жолдардың компрессорлық станциялары, тікшаш аландары, гимараттар және басқа объектілер) бөлшектеу және кейіннен жерді қалпына келтіру кіреді. Міндеттеменің сомасы - бұл міндеттемені өтеу үшін талап етілетін болжамды шығындардың дисконттадан құны. Ұнғымаларды жою және аланды қалпына келтіру жөніндегі ережелер әрбір есепті күнде қаралады және 1-түсіндіру «Мұлікіт пайдаланудан шығару, аланды қалпына келтіру және басқа да осыған үқсас міндеттемелердегі өзгерістерге» сәйкес ең жақсы бағалауды көрсету үшін түзетіледі.

Болашақ шығындарды бағалау кезінде басшылық жасаған маңызды бағалаулар мен пайымдаулар пайдаланылды. Бұл міндеттемелердің көпшілігі алыс болашаққа қатысты және заң талаптарындағы белгісіздіктеге қосынша Топтың бағалауларына активтерді шығару технологиясы, шығындар және салалық тәжірибелдердегі өзгерістер әсер етуі мүмкін. Түпкілікті жабу шығындарына қатысты белгісіздік күтілетін ақша ағындарын дисконттада әсерінен азаяды. Топ ағымдағы жылды бағаларды және орташа ұзақ мерзімді инфляция деңгейін пайдалана отырып, болашақта газ құбырларын жоюға, барлық өндіруші газ ұнғымаларын жабуға және келісімшарттық аумақты рекультивациялауға жұмсалатын шығындарды бағалайды.

Бул бағалауларды жасау кезіндегі негізгі жорамалдар дисконттада мөлшерлемесін және болашақ ақша ағындарының сомасы мен уақытын бағалауды қамтиды. Дисконттада мөлшерлемесі басшылық қүтетін жұмыстың номиналды құнына қолданылады. Басшылықтың ағымдағы бағалар бойынша жасалған бухгалтерлік бағалаулары болжанған ұзақ мерзімді инфляция қарқынын (2023: 4,19%, 2022: 4,9%) пайдалана отырып ең жақсы шығындар сметасына қосылмаған тәуекелдер бойынша міндеттемелер ретінде ұлгайтылады және кейіннен ақша қаржатының уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағалауларын көрсететін дисконттада мөлшерлемесі негізінде дисkonttадады. Дисконттада мөлшерлемесі жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына сәйкес келетін өтеу мерзімі бар мемлекеттік облигациялар бойынша кірістілік ретінде айқындалатын тәуекелсіз мөлшерлемеге негізделеді.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте міндеттемені анықтау үшін пайдаланылатын ұзақ мерзімді инфляция деңгейі мен дисконттада мөлшерлемелері тиісінше 4,19% және 9,08% құрады (2022 жылғы 31 желтоқсан: 4,90% және 9,26%). 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша газ құбырлары мен компрессорлық станцияларды жоюға және участекі қалпына келтіруге арналған резервтің баланстық құны 77.628.333 мың теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсан: 61.836.200 мың теңге) құрады. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша көмірсутектерді барага және өндіруге арналған келісімшарт бойынша ұнғымаларды пайдаланудан бас тарту және участекі қалпына келтіру бойынша резервтің баланстық құны 461 928 мың теңгені құрады (2022 жылғы 31 желтоқсан: 2.942.742 мың, теңге). Қосынша мөліметтерді 21-ескертпен қараныз.

3 Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар (жалғасы)

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер (жалғасы)

Мұндай бағалауды жүргізудегі негізгі болжамдарға дисконт мөлшерлемесін, болашақ ақша ағындарының сомасы мен мерзімдерін бағалау кіреді. Дисконт мөлшерлемесі басшылық көтеруді көздейтін жұмыстардың номиналды құнына қолданылады. Ағымдағы бағалар бойынша жүргізілген басшылықтың есептік бағалауы болжамды ұзақ мерзімді инфляция деңгейін пайдалана отырып ұлғайтылды (2023 жыл: 4,19%, 2022 жыл: 4,9%) және кейіннен ақшалай қаражаттың уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағалауларын, сондай-ақ шығындардың ең жақсы бағалауларында ескерілмеген міндеттемелер бойынша тәуекелдерді көрсететін дисконт мөлшерлемесі негізінде диконттады. Дисконт мөлшерлемесі жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың мерзімдеріне сәйкес өтеу мерзімдері бар мемлекеттік облигациялардың кірістілігі ретінде айқындалған тәуекелсіз мөлшерлемеге негізделеді.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржылық жағдай туралы есепте міндеттемені анықтау үшін пайдаланылған инфляцияның ұзақ мерзімді қарқыны мен дисконт мөлшерлемелері тиисінше 4,19% және 9,08% құрады (2022 жылғы 31 желтоқсан: 4,90% және 9,26%). Газ құбырлары мен компрессорлық станцияларды жою және участкені қалпына келтіру бойынша резервтік баланстық құны 2023 жылғы 31 желтоқсанға 77.628.333 мың теңгені құрады (2022 жылғы 31 желтоқсан: 61.836.200 мың теңге). 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша көмірсутектерді барлау және өндіру жөніндегі келісімшарт бойынша ұнғымаларды жою және участкені қалпына келтіру бойынша резервтік баланстық құны 461.928 мың теңгені құрады (2022 жылғы 31 желтоқсан: 2.942.742 мың теңге). Толығырақ ақпарат 21-ескертпеде берілген.

Тәменде 31 желтоқсандағы маңызды болжамдарға арналған сандық сезімталдық талдауы берілген:

Мың теңгемен	Газ құбырын жою және участкені қалпына келтіру резервіне әсер ету	
	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Газ құбырын жою және участкені қалпына келтіру		
Бойынша жорамалдар		
1 км-ге жою құны:		
- 10%-ға үлғаю	7.470.764	5.988.015
- 10%-ға азаю	(7.470.764)	(5.988.015)
Инфляция деңгейі:		
- 1%-ға үлғаю	26.730.998	20.493.062
- 1%-ға азаю	(19.848.940)	(15.393.472)
Дисконтуға мөлшерлемесі:		
- 1%-ға үлғаю	(18.930.318)	(14.743.384)
- 1%-ға азаю	25.624.745	19.765.862

4 Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу

Жаңа стандарттар, қолданыстағы стандарттар мен түсініктемелерге нақтылаулар мен түзетулер

2023 жылды Топ алғаш рет 2023 жылдың 1 қанчарынан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енетін белгілі бір стандарттарды, түзетулерді және түсінідірмелерді қабылдады. Осы стандарттарды, түзетулерді және түсінідірүдерді қабылдау Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсер еткен жоқ. Топ шығарылған, бірақ күшіне енбекен стандарттарды, түсінідірмелерді немесе түзетулерді ерте қабылдаған жоқ.

Жаңа стандарттар тізбесі, сондай-ақ түзетулер мен нақтылаулар тәменде келтірілген:

- ХКЕС (IFRS) 17 Сақтандыру шарттары (2017 жылдың 18 мамырында шығарылған және 2023 жылдың 1 қанчарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХКЕС (IFRS) 17 және ХКЕС (IFRS) 4 ке түзетулер (2020 жылдың 25 маусымында шығарылған және 2023 жылдың 1 қанчарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХКЕС (IFRS) 17 ты қабылдайтын сақтандырушыларға өту опциясы – ХКЕС (IFRS) 17 түзетулер (2021 жылдың 9 желтоқсанында шығарылған және 2023 жылдың 1 қанчарынан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).

4 Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу (жалғасы)

- ХКЕС1 және 2-Тәжірибе туралы мәлімдеме: Есеп саясатын ашып көрсету (2021 жылдың 12 ақпанында шығарылған және 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енетін) түзетулер.
- 8 IAS түзетулері: Бухгалтерлік бағалауларды анықтау (2021 жылдың 12 ақпанында шығарылған және 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін енеді).
- Бір операцияда туындайтын активтер мен міндеттемелерге кейінге қалдырылған салық – 12 IAS түзетулері (2021 жылдың 7 мамырында шығарылған және 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- 12 Табысқа салынатын салықтар ХКЕС-ына түзетулер: Халықаралық салық реформасы – Екінші тірек үлгі ережелері (2023 жылғы 23 мамырда шығарылған).

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар мен түзетулер

Тәменде шығарылған, бірақ Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін шығару күніне әлі күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсіндірмелер берілген. Топ осы стандарттарды, түзетулер мен түсіндірмелерді, егер қолданылса, күшіне енген күннен бастап қолдануға ниетті. Топ осы стандарттар мен түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілікке елеулі өсер өтеді деп күттейді.

- 16 IFRS Жалдау: Сату және көрсету (2022 жылдың 22 қыркүйегінде шығарылған және 2024 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- Міндеттемелердің қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді болып жіктелуі – 1 IAS түзетулері (бастапқыда 2020 жылдың 23 қаңтарында шығарылған және кейіннен 2020 жылдың 15 шілдесінде және 2022 жылдың 31 қазанында түзетілген, сайып келгенде, 2024 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХКЕС (IAS) 7 Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп пен 7 Қаржы құралдары: Ақпаратты ашып көрсету: Жеткізушилерді қаржыландыру келісімдеріне түзетулер (2023 жылдың 25 мамырында шығарылған).
- ХКЕС 21 Түзетулер жоқ (2023 ж. 15 тамызда шығарылған).

Жарияланған, бірақ кейінге қалдырылған және Топ ерте қабылдамаған түзетулер:

- Инвестор мен оның қауымдастырылған үйімі немесе бірлескен көсіпорны арасындағы активтерді сату немесе жарнага салу – 10 ХКЕС және 28 IAS түзетулер (2014 жылдың 11 қыркүйегінде шығарылған және ХКЕС сәйкес Басқарма анықтайтын күннен басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).

Әділ құнды бағалау

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте әділ құны бойынша бағаланатын барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең тәменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде әділ құн көздерінің тәменде сипатталған иерархиясының шеңберінде жіктеледі:

- 1-денгей – ұқсас активтер немесе міндеттемелер бойынша (қандай да бір түзетулерсіз) белсенді нарықта нарықтық баға белгілеулері;
- 2-денгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең тәменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылатын бағалау үлгілері;
- 3-денгей - иерархияның ең тәмен деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құнның бағалау үшін елеулі болатын бағалау модельдері нарықта қадағаланбайтын болып табылады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашып көрсету мақсатында Топ активтер мен міндеттемелерді олардың сипатының, оларға тән сипаттамалар мен тәуекелдердің, сондай-ақ жоғарыда көрсетілгендей әділ құн көздерінің иерархиясында қолданылатын деңгейдің негізінде жіктеді.

4 Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу (жалғасы)

Негізгі құралдар

Негізгі құралдардың тозуы (газ активтерінен басқа) төменде көрсетілгендей пайдалы қызмет етудің есепті мерзімінің ішінде тікжелілік әдістің негізінде есептеледі. Негізгі қорлардың сыйыптары бойынша орташа қызмет ету мерзімі келесі кестеде көрсетілген:

	<u>Жылдар саны</u>
Фимарат мен құрылышжайлар	36
Газ көлік жүйесі	66
Машиналар мен құрал-жабдықтар	28
Көлік құралдары	16
Басқасы	16

Жерге арналған амортизация есептелмейді.

Пайдаланудан шығару резерві Топ ғимаратты немесе құрал-жабдықты қайта монтаждау және пайдаланудан шығару, ол орналасқан аумақты қалпына келтіру бойынша міндеттемелерді көтергенде және мұндай резервтің көлемін негізінде түрде бағалауга мүмкін болғандаған дисkontтадан құны бойынша толық көлемде танылады.

Аяқталмаған құрылыш өзіндік құны бойынша ескерілген негізгі құралдардың аяқталмаған құрылышсын білдіреді. Аяқталмаған құрылышқа құрылыштың, құрал-жабдықтың құны және басқа да тікелей шығындар кіреді. Аяқталмаған құрылыштың амортизациясы мұндай активтердің құрылышы аяқталғанда және олар пайдалануға берілген уақытта басталады.

Жер қойнауын пайдалану құқығын иемденгенге дейін болған шығындар

Жер қойнауын пайдалану келісімшарты жасалғанға дейін болған шығындар келтірілген кезеңдегі шығыстарға жатқызылады.

Жер қойнауын пайдалану құқығына шығындар

Жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындары капиталданады және материалдық емес активтер ретінде жіктеледі. Барлау бойынша әрбір объект жыл сайын бұргылау жұмыстары жоспарланғанын және оның құнсызданбағанын растау мәніне қарастырылады. Егер келешек жұмыстар жоспарланбаса, жер қойнауын пайдалану құқықтарының баланстық құны және тиісті объектілерді сатып алу шығындары есептен шығарылады. Экономикалық негізделген шығарылатын қорлар («дәлелденген қорлар» немесе «коммерциялық қорлар») белгіленген кезде және әзірлеуді ішкі бекіту кезінде жер қойнауын пайдалану құқығының және тиісті объектілерді сатып алуға арналған шығындардың баланстық құны, кен орындардың бөлігінде, барлау және бағалау шығындарымен бірігіп, газ активтеріне ауыстырылады.

Барлау және бағалау шығындары

Барлауға арналған заңды құық алынған сәтten бастап геологиялық және геофизикалық зерттеу шығындары мен барлау бұргылауына тікелей қатысты шығындар ұнғыманың бұргылануы аяқталмайынша және мұндай бұргылау нәтижелері бағаланбайынша шығындардың сипатына сәйкес барлау және бағалау бойынша материалдық емес немесе материалдық активтер ретінде капиталданады. Бұл шығыстарға қызметкерлерге етемақы, пайдаланылатын материалдар мен жағар майға шығындар, бұргылау жабдығын жалдау және мердігерлерге телемдер жатады. Егер қорлар табылмаса, барлау және бағалау бойынша активтер құнсыздануға тестіленеді; егер шығарылатын көмірсутектер табылып, одан кейінгі бағалауға жататын болса, әрі оған коммерциялық әзірленуі қытимал болатын басқа ұнғымаларда бұргылау кіруі мүмкін болса, онда шығындар көмірсутектерді коммерциялық шығаруды бағалауда негізделген/үздіксіз прогрессе қол жеткізілмейінше, материалдық емес актив ретінде ескерілуін жалғастырады. Осы сияқты барлық шығындар техникалық, коммерциялық және басқарушылық тексеруге, сол сияқты әзірлеуді жалғастыру ниетін немесе табудан пайда алушын қандай да бір басқа тәсілін растау үшін жылына кем дегендеге бір рет құнсыздану мәніне тексеруге жатады. Өйтпеген жағдайда шығындар есептен шығарылады. Газдың дәлелденген қорлары анықталғанда және әзірлеуді жалғастыру шешімі қабылданғанда, тиісті шығындар құнсыздану бағаланғаннан кейін және құнсызданудан болған шығын танылғаннан кейін газ активтерінің құрамына аударылады.

Әзірлеу шығындары

Платформалар мен газ құбырлары сияқты мұндай инфрақұрлым объектілерінің құрылышымен, орнатумен немесе аяқтаумен байланысты шығыстар, сондай-ақ пайдалану ұнғымаларын бұргылау, оған қоса сәтсіз пайдалану ұнғымалары немесе нобайын келтіретін ұнғымалар, газ кен орнының шеңберінде капиталға айналдырылады.

4 Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу (жалғасы)

Газ активтері бойынша тозу және амортизация

Газ активтерінің тозуы, солардың тозуы тікжелілік өдіс бойынша есептелетін инфрақұрылым объектілерінен басқа, дөлелденген өзірленген газ қорларының негізінде өндірістік өдісті пайдалана отырып есептеледі.

Жалға алу

Топ жалдау қатынасының басталу күні келісімнің жалдау болып табылатынын немесе жалдау элементтерін қамтитынын бағалайды.

Топ жалға алушы ретінде

Топ қысқа мерзімді жалдау және құны тәмен активтерді жалға беруді қоспағанда, барлық жалдау шарттарын тану мен бағалаудың біркелкі тәсілін қолданады. Топ жалдау төлемдерін жүзеге асыру бойынша жалдау міндеттемелерін және негізгі активтерді пайдалану құқығын білдіретін пайдалану құқығы активтерін мойындағы.

Пайдалану құқығы активтері

Топ пайдалану құқығы активтерін жалдау басталған күні таниды. Пайдалану құқығы активтері жинақталған амортизацияны және жалдау міндеттемелерін қайта бағалау үшін түзетілген құнсыздандыру болған жинақталған шығындарды шегергендең өзіндік құны бойынша бағаланады.

Қолдану құқығы активтерінің құны мойындалған жалдау міндеттемелерінің сомасын, туындаған бастапқы тікелей шығындарды және жалдау басталу күні немесе оған дейін жасалған жалдау төлемдерін, жалдау бойынша ынталандыру төлемдерін шегергеннен қамтиды. Пайдалану құқығы активтерінің амортизациясы жалдау шарттары бойынша біркелкі өдіспен есептеледі.

Жалға алынған активке меншік құқығы жалдау мерзімінің соңында Топқа берілсе немесе құн сатып алу опционының орындалуын көрсететін болса, амортизация активтің болжамды пайдалы қызмет мерзімін пайдалана отырып есептеледі.

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдау басталу күні Топ жалдау мерзімі ішінде төленетін жалдау төлемдерінің дисконтталған құны бойынша өлшенетін жалдау міндеттемесін таниды. Жалдау төлемдері кез келген жалдау бойынша ынталандыру төлемдерін шегергендең тіркелген төлемдерді, индекске немесе мәлшерлемеге тәуелді айналымы жалдау төлемдерін және қалдық құн кепілдігі бойынша төленуі күтілетін сомаларды қамтиды. Жалдау төлемдері сондай-ақ Топ опционды жүзеге асыруға жеткілікті сенімді болса, сатып алу опционын орындау бағасын және егер жалдау мерзімі Топтың жалға беруді тоқтату опционын өлеуетті орындауын көрсететін болса, жалдау шартын тоқтату үшін айыппұлдарды төлеуді қамтиды.

Жалдау төлемдерінің дисконтталған құнын есептеу үшін Топ жалдау шартында көрсетілген пайыздық мәлшерлемені оңай анықтау мүмкін болмайдықтан, жалдау басталу күніндең қосымша қарыз мәлшерлемесін пайдаланады. Жалдау басталған күннен кейін жалдау міндеттемесі есептелген пайыздарды көрсету үшін үлгайтылады және жасалған жалдау төлемдерін көрсету үшін азаяды. Сонымен қатар, жалдау бойынша міндеттемелердің теңгерімдік құны өзгертулер, жалдау мерзімін өзгерту, жалдау төлемдерінің өзгеруі немесе базалық активті сатып алу опциясын бағалау өзгерген кезде қайта өлшенеді.

Құны аз активтерді қысқа мерзімді жалға беру және жалға беру

Топ қысқа мерзімді жалдау бойынша танудан босатуды машиналар мен жабдықтарды қысқа мерзімді жалдауга қолданады. Ол сондай-ақ құны тәмен активтерді жалға беруді танудан босатуды құны тәмен деп есептелетін кеңе жабдықтарын жалға алуға қолданады. Қысқа мерзімді жалдау және құны тәмен активтерді жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімі ішінде біркелкі өдіс бойынша шығыс ретінде танылады.

Қаржы активтері

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта қабылданған ережелермен белгіленген мерзімде активтердің берілуін талап ететін қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер («стандартты талаптарда» жасалатын сауда) мәміленің жасалу күніне, яғни Компания активті сатып алу немесе сату міндеттемесін өз мойнына алған күнге мойындалады.

4 Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу (жалғасы)

Амортизацияланған құны бойынша қаржы активтері

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме өдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе зиян активтің мойындалуы тоқтаған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе зиянның құрамында танылады.

Топтың амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтері байланысты тараптарға берілген несиelerді, ақша қаражаттары мен олардың баламаларын, банктік депозиттерді, сауда және басқа дебиторлық берешектерді және басқа да ұзақ мерзімді қаржылық активтерді қамтиды.

Қолма-қол ақша және қысқа мерзімді банк салымдары

Ақша қаражаттары мен олардың баламалары банктердегі қолма-қол ақшаны және бастапқы өтеге мерзімі үш (3) ай немесе одан аз қысқа мерзімді банк салымдарын білдіреді. Ақша қаражаттары мен олардың баламаларына көрі РЕПО көлісімдері — 1 күннен 30 күнге дейін жоғары бағамен сату туралы көлісімі бар жоғары өтімді мемлекеттік бағалы қағаздарға инвестициялар да жатады. РЕПО операциялары ақша қаражаттары мен олардың баламаларына онай айырбасталады және олар Қазақстан Республикасының Үкіметімен қамтамасыз етілгендейтін құнның өзгеру тәуекелі шамалы.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Топ пайда немесе зиян арқылы өділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық құралдарға қатысты күтілетін несиелік зиянды (КНЗ) бағалау резервін мойындаиды. КНЗ шартқа сәйкес тиесілі болатын ақша ағындары мен Топ бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның шамамен алынған мәнін пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырган барлық ақша ағындарының арасындағы айырманың негізінде есептеледі. Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын несие сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

КНЗ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық күтілетін несиелік зиян) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиян) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады.

Сауда дебиторлық берешекке және шарт бойынша активтерге қатысты Топ КНЗ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Топ несиелік тәуекелдің өзгерістерін қағағаламайды, ал оның орнына өрбір есепті қүнге бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиянға тең сомада залалға бағалау резервін таниды. Топ қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды еске ре отырып түзетілген несиелік зиянның пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Қаржылық міндеттемелер

Қаржылық міндеттемелер пайда немесе залал арқылы өділ құн бойынша бағаланатын немесе амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Барлық қаржылық міндеттемелер бастапқыда өділ құн бойынша танылады, ал борыштық бағалы қағаздар мен қарыздар жағдайында мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріледі.

Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы пайда мен зиян туралы шоғырландырылған есепте қаржыландау шығындарының құрамына жатқызылады.

Топтың амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржылық міндеттемелері шығарылған борыштық бағалы қағаздарды, алынған несиелер мен кредиторлық берешектерді, қаржылық кепілдік міндеттемелерін және сату опциондарын қамтиды.

4 Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу (жалғасы)

Сауда және басқа да кредиторлық берешек

Сауда және басқа да кредиторлық берешек бойынша міндеттемелер Топ шоттарының жазылыш берілуіне қарамастан алынған тауарлар мен қызметтер үшін келешекте төленуі тиіс соманың әділ құны болып табылатын бастапқы құн бойынша ескеріледі.

Қаржылық кепілдік шарттары

Қаржылық кепілдік шартты соған сай кепілдікті беретін тарап бұл шарт бойынша бенефициарға белгілі бір борышкердің белгіленген мерзімде шарттың бастапқы немесе қайта қаралған талаптарына сәйкес төлемді жасай алмауының салдарынан болған шығынды өтеу үшін белгілі бір соманы төлеуге міндеттенетін шарт деп аталады. Қаржылық кепілдік шарттары бастапқыда кепілдіктің шығуымен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды ескере отырып әділ құны бойынша міндеттеме ретінде мойындалады.

Кейіннен міндеттеме 9 ХҚЕС (IFRS) сәйкес есептелген күтілетін кредиттік шығындар резерві мен 15 ХҚЕС сәйкес жинақталған амортизация шегерілген бастапқы танылған міндеттеме сомасының ең үлкені бойынша бағаланады.

Кепілдіктер бухгалтерлік есепте кепілдік берілген сәттен бастап оның мерзімі аяқталғанға дейін немесе кепілдік талаптары бойынша талаптар немесе міндеттемелер толық қанағаттанырылғанға дейін танылады.

Корлар

Тауар-материалдық корлардың құны ФИФО әдісінің негізінде әрбір қойма үшін бөлек ескеріледі.

Топ Топтың бірлескен көсіпорындары көрсететін газды тасымалдау қызметтері бойынша тасымалдау шығындарын таниды. Бұл шығындар табигаты бойынша өзгермелі болып табылады және Ұлттық экономика министрлігі Табиги монополияларды реттеу комитетінің ішкі нарыққа арналған департаментінің бұйрығына сәйкес белгіленген 1000 м3/100 км-ге тасымалданатын көлемдер мен тарифтер және экспорт көлеміне келісілген тарифтер негізінде есептеледі. Бұл тасымалдау шығындары тауарлық-материалдық корларды сатып алуға тікелей байланысты емес және сәйкесінше, корлардың өзіндік құнына қосылмайды, бірақ сатудың өзіндік құнында танылады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Топ әрбір есепті қунға активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындаиды. Егер осындағы белгілер орын алса немесе егер активтің құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Топ активтің өтелеңтін құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ақша ағындарын жасайтын белімшениң (бұдан әрі - «ААЖБ») өтелеңтін құны, әткізу бойынша шығындарды шегере отырып, ААЖБ активінің әділ құнынан және оны пайдалану құнынан асады. Өтелеңтін құн негізінен басқа активтер немесе активтер тобы жасайтын ағындардан тәуелсіз ақша қаржатының ағындарын актив жасаған жағдайдаға ғана жеке актив үшін анықталады. Егер активтің немесе ақша ағындарын тудыратын белімшениң тенгерімдік құны оның өтелеңтін құнынан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелеңтін құнына дейін есептеген шығарылады.

Бұл жоспарлар мен болжамдар әдette 5 (бес) жыл мерзімге жасалады. Ұзақ кезеңдерде ұзақ мерзімді есу қарқындары есептеледі және бесінші жылдан кейінгі болжамды болашақ ақша ағындарына қолданылады. Жалғасатын қызметтеннан құнсызданудан болған залалдар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте құнсызданған активтің функциясына сәйкес шығыс ретінде танылады.

Резервтер

Пайдаланудан шығаруға резервтер Топтың жабдықты немесе тетікті қайта монтаждау және көшіру бойынша және жабдық болған учаскені қалпына келтіру бойынша міндеттемесі болғанда, сондай-ақ мұндай резервке пайымды бағалауды жүзеге асыру мүмкін болғанда дисконттау негізінде толық көлемде танылады. Мойындалатын сома жергілікі шарттар мен талаптарға сәйкес айқындалған бағаланған келешек шығындардың ағындары құнын билдіреді. Сондай-ақ сомасы резервтің мөлшеріне балама тиісті негізгі құрал құрыллады. Кейіннен, мұндай активтері мен газ-көлік жүйесі активтерінің құрамында амортизацияланады.

4 Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу (жалғасы)

Учаскені жою және қалпына келтіру бойынша резерв

Есепті мерзімдегі немесе міндеттемелерді өтеуге қажетті экономикалық пайданың негізіндегі ресурстардың ағып кету сомасындағы өзгерістердің нәтижесі болған участкені пайдаланудан шығару және қалпына келтіру бойынша қолдағы резервті бағалаудағы өзгерістер немесе дисконттау мәлшерлемесіндегі өзгеріс байлаша ескеріледі:

- (а) резервтегі өзгерістер ағымдағы кезеңдегі тиісті активтің құнына қосылады немесе есептен шығарылады;
- (б) актив құнынан шегерілген сома оның тенгерім құнынан асып кетпеуі қажет. Егер резервтегі кему активтің тенгерім құнынан асып кетсе, онда асып кету шығыстар ретінде деруе танылады; және
- (в) егер активтің құны ұлғаюға әкелсе, Топ активтің жаңа тенгерім құны толығымен өтелмейтін осы көрсеткіш болып табылатындығын қарастырады. Егер мұндан белгі болса, Топ активті өтелетін құнды бағалау арқылы құнсыздану мәніне тестілеп, құнсызданудан болған кез келген залалды 36 ХБЕС-ке сейкес ескереді.

Жарғылық капитал және дивидендтер

Қарапайым акциялардан тұратын жарғылық капитал бастапқы құны бойынша танылады. Жай акциялар бойынша дивидендтер олар жарияланған кезеңдегі меншікті капиталдың азауы ретінде танылады. Жай акциялар бойынша дивидендтер төлеу жалғыз акционердің қалауы бойынша жүзеге асырылады.

Клиенттермен жасалған келісім-шарттар бойынша кірістер және басқа да кірістер

Газ сату

Газды сатудан тұсken кіrіster сатып алушыға тауарға меншік құқығымен байланысты елеулі тәуекелдер мен пайданы бергеннен кейін танылады және әдетте бір орындау міндеттемесін қамтиды. Газды өткізуден тұsken kіrіster уақыт өте келе танылады.

Тауарларды сату

Сатудан тұsken kіrіster сатып алушыға тауарға меншік құқығына байланысты елеулі тәуекелдер мен пайданы берілгеннен кейін танылады және әдетте орындалуға жататын бір міндеттеме жатады. Тауарларды өткізуден тұsken kіrіster ұзақ уақыт ішінде танылады.

Қызметтерді көрсету

Топ атқару бойынша міндеттемелерді ай сайын орындауды және көрсетілген қызметтердің нақты көлемдерінің негізінде газды тасымалдау қызметтерін көрсетуден және газ құбырларына техникалық қызмет көрсетуден тұsken tасымалдауды жеткізу міндеттеме жатады. Тауарларды өткізуден тұsken kіrіster ұзақ уақыт ішінде мойындалады.

Басқару қызметтері

Топ «КазРосГаз» ЖШС-не дивидендтерді хабарландырудың негізінде белгілі бір уақыт сәтінде «ҚазМунайГаз»-дың бірлескен кәсіпорны «КазРосГаз» ЖШС-ін басқаруға жататын басқару комиссиясын мойындауды. 2023 және 2022 жылдарға арналған сыйақы мәлшері 26-ескертпеде көрсетілген.

Пайыздық кіріс

Амортизацияланған құн және пайыздық қаржы активтері бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары бойынша пайыздық кіrіs тиімді пайыздық мәлшерлеме әдісін пайдалана отырып мойындалады, әрі ол қаржы құралын болжамды пайдалану мерзімінің бойында немесе егер бұл орында болса, қаржы активінің немесе міндеттеменің таза баланстық құнына дейінгі ұзақ емес кезеңнің ішінде күтілетін келешек төлемдерді немесе ақша қаржатының тұсімдерін дәл дисконттайда.

Пайыздық кіrіs жиынтық кіrіs туралы шоғырландырылған есепте қаржылық кіrіster құрамына енгізіледі.

Дивидендтер

Топтың төлемді алуға арналған құқығы белгіленгенде дивидендтерден тұsken kіrіster танылады, бұл әдетте, акционерлер дивидендтерді бекіткенде болады.

4 Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу (жалғасы)

Шарт бойынша міндеттемелер

Шарт бойынша міндеттеме, егер сатып алушыдан төлем Топ тиісті тауарларды бермейінше немесе қызметтерді көрсетпейінше алынса немесе төленуге жататын болса (қайсысының бұрын орын алатындығына қарай), танылады. Шарт бойынша міндеттемелер Топ шарт бойынша өз міндеттерін орындағанда (яғни тиісті тауарларға немесе қызметтерге бақылауды сатып алушыға бергенде), түсім ретінде мойындалады.

Қарыздар бойынша шығындар

Жіктелетін активті сатып алуға, оның құрылышына немесе өндірісіне тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар осындағы активтің баланстық құнының бір бөлігі ретінде капиталданырылады. Қарыздар бойынша өзге де шығындар туындаған сәттегі шығыстар ретінде танылады. Қарыздар бойынша шығындарға пайыздардың төленуі және Топ қарызға алынған қаражатқа байланысты Топ шеккен басқа да шығындар кіреді.

Ағымдағы табыс салығы

Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мәлшерлемелері мен салық заңнамасы – бұл топ өз қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын кіріс алатын елдерде есепті күнге қабылданған немесе мәні бойынша қабылданған мәлшерлемелер мен заңдар.

Басшылық мерзімді түрде салық декларацияларында көрсетілген позицияларды бағалауды жүзеге асырады, оларға қатысты тиісті салық заңнамасы әр түрлі түсіндірілуі мүмкін және қажет болған жағдайда Бағалау міндеттемелерін жасайды.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер, егер заңи тұрғыдан бекітілген ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерді есепке алу құқығы болса және кейінге қалдырылған салықтар дәл сол салық салынатын компанияға немесе салық органына қатысты болса, бір біріне қарсы есепке алынады.

Қосылған құн салығы (бұдан әрі - «ҚҚС»)

Салық заңнамасында нетто негізделі сатулар және сатып алулар бойынша қосылған құн салығын (ҚҚС) етеге көзделеді. Осылайша, етеге жататын ҚҚС, сатулар бойынша ҚҚС-ты шегере отырып, сатып алулар бойынша ҚҚС-ты білдіреді.

Төленуге жататын ҚҚС

Сатып алушылардан дебиторлық берешек алынғаннан кейін ҚҚС салық органдарына төленуі тиіс. Есеп айрысында есепті күнге жүзеге асырылған сатып алулар бойынша ҚҚС төленуге жататын сомадан есептен шығарылады.

Дебиторлық берешектің құнсыздануына резерв құрылғанда, құнсызданудан болған залал, ҚҚС сомасын қоса алғанда, берешектің барлық сомасына ескеріледі. ҚҚС бойынша тиісті міндеттеме салық салу мақсатында дебиторлық берешектен есептен шығарылғанға дейін есептілікте көрсетіледі.

Өтегелуге жататын ҚҚС

Өтегелуге жататын ҚҚС ҚҚС-пен сатып алғанған тауарлар, жұмыстар мен қызметтер бойынша бухгалтерлік есепте көрсетіледі және егер ондайлар кірісті алу мақсатында пайдаланылса.

Әрбір есепті күнге өтегелуге жататын ҚҚС шоты бойынша сома төленуге жататын ҚҚС шоты бойынша сомамен есепке алынуы тиіс.

«QazaqGaz» ҰК АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

5 Жалпы бақылаудағы сатып алушар

«Тегіс Мұнай» ЖШС

2022 жылғы 28 желтоқсанда Топ «Самұрық-Энерго» АҚ-мен «Тегіс Мұнай» ЖШС жарғылық капиталындағы 100% қатысу үлесін 13.178.650 мың теңгеге сатып алу-сату шартын жасады. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ ұзақ мерзімді аванстар ретінде есепке алынған 13.178.650 мың теңге сомасында аванс берді. 2023 жылдың 13 қаңтарында қайта тіркеу процесі аяқталды. Сатып алу ортақ бақылаудағы тараптардан еншілес үйымды сатып алу ретінде есепке алынды және «Самұрық-Энерго» АҚ белгілеген «Тегіс Мұнай» ЖШС активтері мен міндеттемелерінің баланстық құны бойынша алдынғы үйымның бағалау әдісі бойынша есепке алынды.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай, жиынтық кіріс, ақша қозғалысы және меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп және 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілікке тиісті ескертпелер сатып алу үсінілған ең ерте кезеңнің, 2021 жылдың 31 желтоқсаны, басында болған сияқты қайта есептелді. Аударылған сыйақы мен ТМ-нің таза активтері арасындағы айырмашылық меншікті капиталда көрсетілді.

Теменде берілген жалпы сыйақының әділ құны және сатып алу күніндегі ТМ активтері мен міндеттемелерінің тенгерімдік құны туралы ақпарат (алдынғы иесінің бухгалтерлік есебі негізінде) берілген. 2022 және 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жиынтық кіріс және ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп беруге әсері сомалардың маңызды еместігіне байланысты ашылмаган.

Мың теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Негізгі құралдар	14.708.919	14.738.571
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	7.434	4.623
Материалдық емес активтер	2.214	2.491
Өтелуге жататын КҚС	570.302	569.482
Банктік салындар	54.251	54.251
Қорлар	362	1.043
Берілген аванстар	361	-
Табыс салығынан басқа салықтар бойынша алдын ала төлем	1.148	-
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	6.151	-
Басқа да айналымдағы активтер	132	1.469
Ақша қаражаты және оның баламалары	6.028	15.232
Активдердің жиыны	15.357.302	15.387.162
Жалдау бойынша міндеттемелер	8.138	4.703
Резервтер	14.010	13.094
Басқа да қаржылық міндеттемелер	2.183.180	2.102.129
Табыс салығынан басқа, төленуге жататын салықтар	622	522
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	1.167	10.048
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	-	27.634
Міндеттемелер жиыны	2.207.117	2.158.130
Таза активтер	13.150.185	13.229.032
Еншілес үйимды сатып алу үшін аударылған қаражат		13.178.650
Меншікті капиталда көрсетілген таза активтердің өтеу мен баланстық құны арасындағы айырмашылық		50.382

6 Негізгі күралдар

Мын тиңдеемен	Есепт.	Жер	Газ активтері		Газ мен тасымдау		Газ жүйесі		Көлкір куралдары		Басқа жұмыстары		Күршылық	Барлығы
			активтері	тұрьлыстырап	Жабдық	мен тасымдау	Жабдық	мен тасымдау	Көлкір куралдары	Басқа жұмыстары	жұмыстары	жұмыстары		
Бастапкы ҚҰН														
2021 ж. 31 жетександан(кайта есептелген)	539.559	62.969.823	97.310.875	723.957.060	362.703.589	24.237.233	9.594.303	46.709.236	1.328.021.678					
Тұсындар	19.354	2.466.161	4.613.254	535.324	9.967.402	1.802.638	301.896	171.917.252	191.623.281					
Бағалаудаты өзгеріс	-	(998.393)	(736.956)	(43.633.962)	(1.510.224)	-	-	-	-					(46.879.535)
Аударымдар	-	536	8.229.756	31.981.946	9.788.119	79.339	1.203.332	(51.283.028)	(231.221)	(1.291.138)	(2.493.459)			
Шыгулар	-	(387.683)	(36.488)	(340.686)	(206.098)	(145)	(231.221)	(1.291.138)	(231.221)	(1.291.138)	(2.493.459)			
2022 ж. 31 жетександан(кайта есептелген)	558.913	64.050.444	109.380.441	712.499.682	380.742.788	26.119.065	10.868.310	166.052.322	1.470.271.965					
Тұсімдер	21	10.375	15.614.163	18.521.899	6.740.083	2.591.130	4.418.059	1.156.533	307.740.460	356.792.702				
Бағалаудаты өзгеріс	-	(2.852.269)	(1.237.974)	4.591.800	(1.941.103)	-	-	-	-	(1.439.546)				
Корларға аударымдар	-	(20.160)	-	(46.753)	-	-	-	-	-	(66.913)				
Аударымдар	14	37.474	26.145.966	273.628.290	85.035.011	(242.931)	1.387.525	(385.991.349)	(149.886)	(1.159.460)				
Шыгулар	(1.320)	(16.540)	(210.605)	(509.378)	(137.141)	(134.580)	(149.886)	(149.886)	(149.886)	(1.159.460)				
2023 ж. 31 жетександан	567.982	76.813.112	152.599.727	996.903.724	466.290.685	30.159.613	13.262.472	87.801.433	1.824.398.748					
Жинақталған тозу және құнсызданды														
2021 ж. 31 жетександан(кайта есептелген)	-	(14.883.196)	(23.122.708)	(144.988.162)	(102.297.496)	(19.627.112)	(5.715.519)	(4.768.607)	(315.402.800)					
Бір жылға есептей	-	(1.543.467)	(2.873.543)	(19.199.534)	(13.555.215)	(1.250.239)	(680.839)	-	(39.102.897)					
Кұнсызданды резервін есептей	-	-	-	-	-	-	-	-	(934.467)	(934.467)				
Аударымдар	-	(251)	(182.539)	(73.397)	355.106	(543)	(98.376)	-	-	-	-			
Шыгулар	-	112.767	35.783	213.766	189.187	145	200.890	-	-	-	-			
2022 ж. 31 жетександан(кайта есептелген)	-	(16.314.147)	(26.143.007)	(164.047.327)	(115.308.418)	(20.877.749)	(6.293.904)	(5.703.074)	(354.687.626)					
Бір жылға есептей	-	(1.998.269)	(3.657.977)	(16.247.082)	(16.175.450)	(1.119.197)	(767.647)	-	-	(39.965.622)				
Аударымдар	-	(6.870)	(132.302)	(167.117)	376.030	-	(69.741)	-	-	-				
Шыгулар	-	8.106	73.729	265.357	90.558	-	148.747	-	-	(586.497)				
2023 ж. 31 жетександан	-	(18.314.180)	(29.859.557)	(180.196.169)	(131.017.280)	(21.996.946)	(6.982.545)	(5.703.074)	(354.687.626)					
Калдық қуны														
2022 ж. 31 жетександан	558.913	47.736.297	83.237.434	548.452.355	265.434.370	5.241.316	4.574.406	160.349.248	1.115.584.339					
2023 ж. 31 жетександан	567.982	58.501.932	816.707.555	335.273.405	8.162.667	6.279.927	82.098.359	1.430.331.997						

6 Негізгі құралдар (жалғасы)

Түсімдер

2023 жылы аяқталмаған құрылышқа 307.740.460 мың тенге сомасында түсімдер негізінен Маңғыстау облысындағы 160.159.915 мың тенге сомага Бейнеу-Жаңаөзен магистральдық газ құбырының екінші желісін салуға, 29.318.712 мың тенгеге газ салалық құбырлары бар автоматтандырылған газ тарату станциясын салу, 28.880.518 мың тенгеге қолданыстағы «Мақат-Солтүстік Кавказ» магистральдық газ құбырына резервтік газ құбырын салу, жалпы құны 24.468.939 мың тенгеге «SATS-5», «SATS-4» және «Looping SAC- 4» құбырлары бойынша жұмыстар кешенін жүргізу, сондай-ақ 23.450.497 мың тенгеге Қазақстан-Қытай және Алматы-Байсерке-Талғар магистральдары арасындағы Қайрат секіргішінің құрылышына газ құбырлары.

2022 жылды аяқталмаған құрылышқа 171.917.252 мың тенге сомасында түскен түсімдер негізінен 117.455.721 мың тенге сомага Қашаған біріктірілген газ өндеу қондырығысынан компрессорлық станциясы бар Мақат-Солтүстік Кавказ магистральдық газ құбырына дейінгі магистральдық газ құбырын салу және күрделі жөндеу, 22.442.181 мың тенгеге «Жаңаөзен-Ақтау» магистральдық газ құбырынан «Жетібай-Құрық» магистральдық газ құбыры тармағының құрылышына автоматтандырылған газ тарату стансасын орнату және 9.083.060 мың тенгеге «Жаңаөзен-Жетібай-Ақтау», «ҚазГПЗ-КС Жаңаөзен», «Жаңаөзен-Жетібай-Ақтау» З магистральдық желіні күрделі жөндеу және басқа да өрт сөндіру, авариялық-қалпына келтіру жұмыстарын құрайды.

2023 жылды Топ 276.873 мың тенге (2022: 370.055 мың тенге) сомасында өтеусіз негізде негізгі құралдарды алды.

Аударымдар

Пайдалануға берілген негізгі құралдардың едәуір бөлігі жоғарыда аталған құрылыш жұмыстарының аяқталуымен және пайдалануға тиісті негізгі құралдар объектілерін берумен байланысты болды.

Басқасы

2023 жылды 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толық амортизацияланған негізгі құралдардың құны мен соған байланысты жинақталған амортизациясы 21.329.426 мың тенгени (2022: 18.339.964 мың тенге) құрады.

2023 жылды Топ 4.820.030 мың тенге сомасында қарыздар бойынша шығындарды активтерді салуға байланысты негізгі құралдардың баланстық құнында капиталданыруды (2022: 3.649.107 мың тенге). Несиeler бойынша шығындардың капиталданырудың орташа алынған мөлшерлемесі 4,55% (2022 ж.: 5,57% - 6,12%) құрады.

2023 жылды 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ негізгі құралдардың құнсыздануын мойындаады (2022 жылды 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 934.467 мың тенге). Қосымша мәліметтерді 3-ескертпеден қараңыз.

7 Барлау және бағалау бойынша активтер

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін барлау және бағалау активтеріндегі өзгеріс белгілеуден көрсетілген:

Мың тенгемен	Материалдық активтер
2021 ж. 31 желтоқсанға	19.566.926
Түсімдер	2.801.154
Құнсыздану	(5.893.308)
2022 ж. 31 желтоқсанға	16.474.772
Түсімдер	2.989.360
Құнсыздану	(21.028)
Құнсыздануды қалпына келтіру	5.914.336
Шығулар	(8.761.678)
Негізгі құралдарға аударымдар	(12.085.655)
2023 ж. 31 желтоқсанға	4.510.107

«QazaqGaz» ҰҚ АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

7 Барлау және бағалау бойынша активтер (жалғасы)

Барлау және бағалау бойынша активтер келесі жобалармен білдірілген:

<i>Мың тенге</i>	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Бархан	2.316.335	6.053.401
Шерубайнұр	2.184.762	2.184.762
Анабай	–	8.236.610
Сұлтанқұдық	–	4.951.262
Қосқұдық	–	427.527
Молдыбай	–	236.941
Басқасы	9.010	277.577
Минусы: құнсыздану резерві	–	(5.893.308)
	4.510.107	16.474.772

2023 жыл ішінде Топ Анабай кен орнын игеруді аяқтады және 2023 жылдың қарашасында кен орнын іске қосуға байланысты оны барлау және бағалау активтерінен газ активтеріне ауыстырыды.

Келісімшарттық міндеттемелерге сәйкес Сұлтанқұдық, Молдыбай, Қашқынбай, Қосқұдық және басқа да кен орындарын барлау мерзімі 2022 жылдың 28 желтоқсанында аяқталды. 2022 жылы Топ басшылығы келісімшарттық аумақтарды (геологиялық төлімдер) кен өндіру участкерлерін шегеріп қайтару туралы шешім қабылдады. 2023 жылы Топ жою жұмыстарын жүргізіп, жалпы құны 8.761.678 мың тенгени құрайтын геологиялық төлімдер мемлекетке қайтарылды.

8 Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер былайша көрсетілген:

<i>Мың тенге</i>	<i>Ескерт.</i>	Газ-көлік активтері	Басқасы	Жиыны
2022 ж. 1 қаңтар(қайта есептелген)		–	4.312.384	4.312.384
Жалдау шарттары бойынша түсімдер	22	111.326.816	1.865.630 (447.235)	113.192.446 (447.235)
Жалдау шартын түрлендіру		–	(3.209.852)	(3.209.852)
Жалдау шартын бұзу		–	(920.770)	(23.186.133)
Амортизация бойынша шығыстар	27, 28	(22.265.363)		
2022 ж. 31 желтоқсан (қайта есептелген)		89.061.453	1.600.157	90.661.610
Жалдау шарттары бойынша түсімдер	22	–	5.209	5.209
Жалдау шартын бұзу		–	(1.457.345)	(1.457.345)
Амортизация бойынша шығыстар	27, 28	(22.265.363)	(137.463)	(22.402.826)
2023 ж. 31 желтоқсан		66.796.090	10.558	66.806.648

2021 жылдың 31 желтоқсанында Топ «АстанаГаз» ҚМГ АҚ-мен «Сарыарқа» магистралды газ құбыры үшін 2022 - 2026 жылдарға жалға беру шартын жасады. Жалдау шарты Табиғи монополияларды реттеу комитеті (бұдан әрі – ТМРК) ішкі нарықта газ тасымалдау тарифтерін бекіткен қуннен бастап, яғни 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді. Пайдалану құқығы активін және жалдау міндеттемесін тану қүні Топ жалға алушының қарызы мөлшерлемесін жылдық 17,3% деп бағалады. Шарт күшіне енген құнгі жағдай бойынша «Сарыарқа» МГ жалдау шартының дисконталған құны 111.326.816 мың тенгени құрады (22-ескертпеле).

Топ қысқа мерзімді жалдау мен құны тәмен активтерді жалға беруді өзіндік құн және жалпы және өкімшілік шығыстар құрамындағы кезең шығындары ретінде таниды (27 және 28-ескертпелер).

**«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертуелер
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

9 Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар

Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар туралы қаржылық ақпарат төменде көлтірілген:

Мың тәңгемен	«АГҚ»	«БШГ»	«АГ»	ОГ	Жиыны
2021 ж. 31 желтоқсан	504.807.299	181.141.172	1.057.813	210.139	687.216.423
Бірлескен кәсіпорынның пайдасындағы үлес	276.653.184	50.837.188	90.851	-	327.581.223
Бірлескен кәсіпорынның басқа да жиынтық залалындағы үлес	(238.326)	-	-	-	(238.326)
Жұмсалмаған пайданы зелимациялау	-	(1.174.434)	-	-	(1.174.434)
Төлем көзінен ұсталатын салық	-	(1.764.706)	-	-	(1.764.706)
Алынған дивидендтер	(70.949.058)	(10.000.000)	(27.058)	-	(80.976.116)
2022 ж. 31 желтоқсан	710.273.099	219.039.220	1.121.606	210.139	930.644.064
Бірлескен кәсіпорынның пайдасындағы үлес	268.631.930	52.927.373	373.363	-	321.932.666
Бірлескен кәсіпорынның басқа да жиынтық залалындағы үлес	(369.050)	-	-	-	(369.050)
Алынған дивидендтер	-	(10.863.500)	(90.851)	-	(10.954.351)
2023 ж. 31 желтоқсан	978.535.979	261.103.093	1.404.118	210.139	1.241.253.329

«АГҚ»

Келесі кестеде Топтың «АГҚ»-ға салынған инвестициялары туралы жалпылама қаржылық ақпараты көлтірілген:

Мың тәңгемен	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Бірлескен кәсіпорынның қаржылық жағдайы туралы есеп		
Айналымдағы активтер, оның ішінде:	1.055.298.792	707.366.416
- ақша қаражаты мен оның баламалары	881.037.520	466.657.596
Айналымнан тыс активтер	1.086.415.302	1.165.473.669
Қысқа мерзімді міндеттемелер, оның ішінде:	(23.530.164)	(210.906.878)
- алынған қысқа мерзімді қарыздар	-	(185.590.162)
- сауда жөне басқа да кредиторлық берешек	(18.145.071)	(20.858.788)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, оның ішінде:	(161.111.972)	(241.387.009)
- алынған ұзақ мерзімді қарыздар	-	(59.026.190)
Капитал	1.957.071.958	1.420.546.198
Топтың иелік ету үлесі	50%	50%
Инвестицияның баланстық құны	978.535.979	710.273.099

9 Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар (жалғасы)

Мың тенге	2023 ж.	2022 ж.
Бірлескен кәсіпорынның жиынтық кірісі туралы есеп		
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	856.980.312	912.710.619
Өткізудің өзіндік құны, оның ішінде:	(187.406.438)	(193.486.781)
- тозу және амортизация	(74.902.156)	(77.694.558)
Жалпы және әкімшілік шығыстар, оның ішінде:	(8.717.914)	(8.197.975)
- тозу және амортизация	(1.132.729)	(1.152.935)
Қаржылық кіріс, оның ішінде:	20.963.660	5.108.432
- пайиздық кірістер	20.963.660	5.108.432
Қаржылық шығыстар, оның ішінде:	(8.396.844)	(24.809.330)
- пайиздық шығыстар	(3.877.283)	(17.158.389)
Салық салынғанға дейінгі пайда	664.374.926	693.796.826
Табыс салығы бойынша шығыстар	(127.111.067)	(140.490.459)
Бір жылғы таза пайда	537.263.859	553.306.367
Бірлескен кәсіпорынның бір жылда болған пайдасындағы үлесі	268.631.930	276.653.184
Бір жылғы басқа да жиынтық (зиян)/кіріс	(738.099)	(476.652)
Бір жылғы басқа да жиынтық кірістегі үлес	(369.050)	(238.326)

2008 жылғы 15 ақпандың Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай газ құбырын салуда және пайдалануда ынтымақтастық туралы келісімге сәйкес Топтың 50% қатысуымен және «Trans-Asia Gas Pipeline Company Limited» 50% қатысуымен «АГҚ» бірлескен кәсіпорны құрылды. 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанына «АГҚ» жарғылық капиталы 1.200.000 мың тенге болды, олардың 600.000 мың тенге сомасын Топ төледі.

«БШГ»

Келесі кестеде Топтың «БШГ»-ға салынған инвестициялары туралы жалпылама қаржылық ақпараты көлтірілген:

Мың тенге	2023 ж.	2022 ж.
	31 желтоқсан	31 желтоқсан
Бірлескен кәсіпорынның қаржылық жағдайы туралы есеп		
Айналымдағы активтер, оның ішінде:	150.686.705	183.695.616
- ақша қаржаты мен оның баламалары	8.225.664	60.340.222
Айналымнан тыс активтер	599.565.154	623.036.217
Қысқа мерзімді міндеттемелер, оның ішінде:	(95.311.276)	(93.130.327)
- алынған қысқа мерзімді қарыздар	(45.824.788)	(46.857.995)
- сауда және басқа да кредиторлық берешек	(48.229.973)	(44.562.196)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, оның ішінде:	(130.617.401)	(273.406.068)
- алынған ұзақ мерзімді қарыздар	(117.703.433)	(261.062.914)
Капитал	524.323.186	440.195.438
Топтың иелік ету үлесі	50%	50%
Меншікті капиталдағы үлес	262.161.593	220.097.720
Шоғырландыру түзетулері	(1.058.500)	(1.058.500)
Инвестицияның баланстық құны	261.103.093	219.039.220

«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

9 Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар (жалгасы)

Мың тенге	2023 ж.	2022 ж.
Бірлескен кәсіпорынның жиынтық кірісі туралы есеп		
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	178.259.378	188.974.942
Өткізудің өзіндік құны, оның ішінде:	(49.605.396)	(46.070.461)
- тозу және амортизация	(27.653.540)	(26.053.555)
Жалпы және әкімшілік шығыстар, оның ішінде:	(8.359.528)	(5.548.889)
- тозу және амортизация	(798.892)	(816.501)
Қаржылық кіріс, оның ішінде:	5.787.856	2.900.998
- пайыздық кірістер	5.787.856	2.900.998
Қаржылық шығыстар, оның ішінде:	(19.117.029)	(19.999.155)
- пайыздық шығыстар	(17.021.171)	(16.299.860)
Салық салынғанға дейінгі пайда	105.854.745	101.674.375
Табыс салығы бойынша шығыстар	-	-
Бір жылғы таза пайда	105.854.745	101.674.375
Бірлескен кәсіпорынның бір жылда болған пайдасындағы үлесі	52.927.373	50.837.188
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс	-	-
Бір жылғы басқа да жиынтық кірістегі үлес	-	-

2011 жылғы 18 қантарда Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай газ құбырын салуда және пайдалануда ынтымақтастық туралы келісімге сәйкес Топтың 50% қатысуымен және «Trans-Asia Gas Pipeline Company Limited» 50% қатысуымен «АГҚ» бірлескен кәсіпорны құрылды. 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанына «БШГ» жарғылық капиталы 145.430.000 мың теңге болды, олардың 72.715.000 мың тенге сомасын Топ төлеуді.

10 Байланысты тарапқа берілген қарыздар

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптарға берілген қарыздарға мыналар кірді:

Мың тенге	Ескерт.	2023 ж.	2022 ж.
		31 желтоқсан	31 желтоқсан
Амортизацияланған құны бойынша қаржы активтері			
Байланысты тарапқа берілген пайызсыз қарыздар		41.257.412	3.524.877
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерви		(1.279.907)	-
		39.977.505	3.524.877
Қысқа мерзімді бәлікті шегергенде	32	(39.977.505)	(3.524.877)
Ұзақ мерзімді бәлік	32	-	-

Күтілетін несиелік зиян резервіндегі өзгерістер былайша берілген:

Мың тенге	Құнсыздану
2021 ж. 31 желтоқсанға	(938,246)
Қалпына келтіру	938,246
2022 ж. 31 желтоқсанға	-
Құнсыздану	(1.279.907)
2023 ж. 31 желтоқсанға	(1.279.907)

10 Байланысты тарапқа берілген қарыздар (жалғасы)

Пайызсыз қарыздар

2022 жылды Топ «GPC Investment» ЖШС-мен (бұдан әрі – «GPC») «Атырау облысындағы Қашаған кен орнында қуаттылығы жылына 1,15 млрд текше метр газ өндөу зауытының құрылымы» проектін қаржыландыру мақсатында 40 000 000 мың теңгеге дейінгі сомаға қаржылық көмек көрсету туралы келісім жасасты. Осы келісім бойынша 2022 жыл ішінде Топ 2023 жылдың 12 қыркүйегіне дейін өтеу мерзімінен жалпы сомасы 3 933 819 мың теңгеге 2 (екі) транш берді. 16,1% - 18,2% нарықтық мәлшерлемелерді пайдалана отырып есептелген берілген сома мен несиенің берілген күнгі әділ құны арасындағы айырма 499.299 мың теңге сомасында қаржылық шығыстар ретінде танылды.

2023 жыл ішінде Топ жалпы сомасы 42.730.371 мың теңгеге қосымша 10 (он) транш берді. 2023 жылдың 11 қыркүйегінде қосымша келісімге қол қойылды, оған сәйкес қаржылық көмек лимитінің мәлшері 70.933.629 мың теңгеге дейін ұлғайтылды және өтеу мерзімі 2024 жылдың 12 қыркүйегіне дейін ұзартылды. 6.466.746 мың теңге сомасында шарт талаптарын өзгертудің әсері және 18,9% - 19,5% нарықтық мәлшерлемелерді пайдалана отырып есептелген берілген сома мен несиенің берілген күнгі әділ құны арасындағы айырма 3.760.997 мың теңге сома қаржылық шығыстар ретінде танылды (30-ескертпе).

Несиелік тәуекелдер туралы ақпарат 34-ескертпеде берілген.

11 Басқа да қаржы активтері

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша басқа да қаржы активтеріне мыналар кірді:

Мың теңгемен	Ескерт.	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері			
Самұрық-Қазына облигациялары	32	64.783.007	-
КРҰБ ноттары	32	34.825.682	30.000.000
Қаржылық жалдау бойынша берешек		3.282.962	3.600.948
Басқа		352.722	-
		103.244.373	33.600.948
Минусы: қысқа мерзімді бөлік		(103.244.373)	(33.600.948)
Ұзақ мерзімді бөлік			

2023 жылдың 26 маусымында Топ AIX биржасында листингтен өткен, бір облигациясының номиналды құны 100.000 АҚШ доллары болатын жылдық сыйақы мәлшерлемесі 2023 жылғы 26 желтоқсандағы өтеу күнімен «Самұрық-Қазына» қорының 1,400 купондық облигациясын сатып алды. 2023 жылдың 25 желтоқсанында мерзімін 2024 жылдың 26 маусымына дейін ұзарту туралы қосымша келісім жасалды.

Несиелік тәуекелдер туралы ақпарат 34-ескертпеде берілген.

«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертуелер
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

12 Табыс салығынан басқа, өтелуге жататын құс және салықтар бойынша алдын ала төлем

<u>Мың тенге</u>	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Өтелуге жататын ҚҚС	218.254.204	137.403.060
Мулікке салынатын салық	253.289	345.127
Төлем кезінен ұсталатын табыс салығы	12.743	—
Басқа да салықтар бойынша алдын ала төлем	410.066	116.933
	218.930.302	137.865.120
Минусы: орны толмайтын ҚҚС бойынша резерв	(41.818.651)	(14.519.193)
	177.111.651	123.345.927
Ұзақ мерзімді бөлік	60.877.222	78.509.782
Қысқа мерзімді бөлік	116.234.429	44.836.145

Орны толмайтын ҚҚС бойынша резервтері өзгерістер былайша берілген:

<u>Мың тенге</u>	
2021 ж. 31 желтоқсанға	(14.513.692)
Есептегені	(5.501)
2022 ж. 31 желтоқсанға	(14.519.193)
Есептегені	(27.299.458)
2023 ж. 31 желтоқсанға	(41.818.651)

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ өтейтін ҚҚС ішкі нарықта газды рентабельді өмес сатудан өтөлөтін ҚҚС қоса алғанда 218.254.204 мың тенгегі құрайды. 2023 жыл ішінде Топ 2017-2018 жылдарға байланысты 27.299.458 мың тенге сомасында ҚҚС құнсыздану резервін есептеді.

13 Банктік салымдар

<u>Мың тенге</u>	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Өтеу мерзімі бес жылдан асатын тенгемен банктік депозиттер	2.963.028	2.765.157
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(7.574)	(9.339)
Ұзақ мерзімді бөлік	2.955.454	2.755.818
Өтеу мерзімі үш айдан бір жылға дейін болатын АҚШ долларындағы банк салымдары	275.355	11.335.373
Өтеу мерзімі үш айдан бір жылға дейін болатын рубльмен банк салымдары	188.035	—
Өтеу мерзімі үш айдан бір жылға дейін болатын тенгемен банк салымдары	19.585	16.558
Қысқа мерзімді бөлік	482.975	11.351.931

**«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

13 Банктік салындар (жалғасы)

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша етеу мерзімі 5 (бес) жылдан асатын тенгедегі банктік депозиттерге «Қазақстан Халық Банкі» АҚ, «ForteBank» АҚ және «Банк ЦентрКредит» АҚ-да 1.794.357 мың тенге, 528.719 мың тенге және 639.952 мың тенге мөлшеріндегі депозиттер кіреді. «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-да Топ қызметкерлеріне жылдық 1% мөлшерлемемен тұрғын үй қарыздарының қамтамасыз ету ретінде депозиттер ашылды (2022 ж. 31 желтоқсан: жылдық 1% мөлшерлеме бойынша 2.205.984 мың тенге). «ForteBank» АҚ және «Банк ЦентрКредит» АҚ депозиттері жер қойнауын пайдалануға арналған көлісімшарттардың талаптарына сәйкес жылдық 5% және 8,5% мөлшерлеме бойынша тарату қорын білдіретін оқшауланған шотта сақталады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша депозиттер банктерге АҚШ долларында жылдық 0-1% (2022: жылдық 0-2%), тенгеде жылдық 1% (2022: жылдық 1%) және 3 айдан 1 жылға дейінгі мерзіммен рубльмен жылдық 5%.

Несиелік тәуекелдер туралы ақпарат 34-ескертпеде берілген.

14 Ақша қаражаты мен оның баламалары

Мың тенгемен	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Шетел валютасындағы қысқа мерзімді депозиттер	4.404.297	191.776.854
Тенгемен қысқа мерзімді депозиттер	20.828.160	76.478.579
Шетел валютасындағы ағымдағы шоттар	612.675	195.744.964
Тенгемен ағымдағы шоттар	38.268.898	50.900.414
Талап етуге дейінгі брокерлік шоттардағы қалдықтар	617	34.793.929
Шетел валютасында кемінде үш ай етеудің бастапқы мерзімі бар сатып алу және кері сату («кері репо») шарттары	2.649.337	4.920.711
Тенгемен кемінде үш ай етеудің бастапқы мерзімі бар сатып алу және кері сату («кері репо») шарттары	–	22.508.059
Жолдағы ақша қаражаты	2.911	3.284
Кассадағы қолма-қол ақша	4.053	1.428
	66.770.948	577.128.222

Ақша қаражаты мен оның баламалары түрлі валюталарда былайша көрсетілген:

Мың тенгемен	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
АҚШ доллары	59.104.639	149.893.173
Тенге	4.983.726	426.561.420
Ресей рублі	2.650.499	588.203
Басқа валюталар	32.084	85.426
	66.770.948	577.128.222

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктерде депозиттер тенгеде жылдық 14,25-15,8% (2022: жылдық 7,25-15,5%) және шетел валютасында жылдық 0%-5% (2022: жылдық 1%-2%) сыйақы мөлшерлемесі бойынша орналастырылды.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердегі ағымдағы шоттардағы қолма-қол ақша бойынша сыйақы мөлшерлемелері тенгеде жылдық 0%-14,75% (2022: жылдық 0%-4%) және шетел валютасында 0%-4,6% құрады.

Несиелік тәуекелдер туралы ақпарат 34-ескертпеде берілген.

«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертуелер
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

15 Қорлар

	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
<i>Мың тенге</i>		
Газ қорлары	55.024.184	32.565.747
Материалдар мен қорлар	8.166.864	4.899.007
	63.191.048	37.464.754

Материалдар мен қорларға, негізінен, газ көлік жүйесіне техникалық қызмет көрсетуге арналған қосалқы бөлшектер, газ көлік жабдығында пайдалануға арналған метанол мен майлау материалдары және ішкі пайдалануға арналған тауарлар кіреді. Газ қорларына жағар газ және сатуға арналған газ кіреді.

16 Сауда және басқа да дебиторлық берешек

	Ескерт.	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
<i>Мың тенге</i>			
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі		219.101.071	115.477.206
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі	32	51.018.482	47.362.314
Байланысты тараптардың басқа да дебиторлық берешегі	32	21.021.300	9.711.870
Үшінші тараптардың өзге дебиторлық берешегі		4.296.912	6.019.324
		295.437.765	178.570.714
Минусы: күтілетін несиелік шығын резерві		(7.973.112)	(8.007.918)
		287.464.653	170.562.796

Үшінші тұлғалардың саудалық дебиторлық берешегінің үлғаюы 2024 жылдың қантарында өтелген 2023 жылдың қыркүйек-қазан айларындағы газды жеткізу бойынша берешекпен байланысты.

Күтілетін несиелік шығын (КНЗ) резервіндегі өзгерістер бытайша берілген:

	Дербес негізде құнсыздандыған
<i>Мың тенге</i>	
2021 ж. 31 желтоқсанға	(3.886.358)
Бір жылға есептеу	(5.518.861)
Шетел валюталарын қайта есептеу	9.141
Есептен шығарылғаны	125.572
Қалпына келтірілгені	1.262.588
2022 ж. 31 желтоқсанға	(8.007.918)
Бір жылға есептеу	(8.213.297)
Шетел валюталарын қайта есептеу	59.039
Есептен шығарылғаны	993.904
Қалпына келтірілгені	7.195.160
2023 ж. 31 желтоқсанға	(7.973.112)

**«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

16 Сауда және басқа да дебиторлық берешек (жалғасы)

31 желтоқсанға сауда және басқа да дебиторлық берешек келесі валюталарда деноминацияланды:

<i>Мың тенгемен</i>	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
АҚШ доллары	156.796.570	62.212.973
Тенге	130.668.083	108.349.923
	287.464.653	170.562.796

Сауда және басқа дебиторлық берешек пайызызы болып табылады.

Несиелік тәуекелдер туралы ақпарат 34-ескертпеде берілген.

17 Капитал

Жарғылық капитал

Айналысқа шығарылған жай акциялар (акциялар саны)						
Номиналды құны 100 тенге	Номиналды құны 138 тенге	Номиналды құны 2.500 тенге	Номиналды құны 10.000 тенге	Номиналды құны 17.632 тенге	Номиналды құны 16.915.397 тенге	Акционерлік капитал жиыны
2023 ж. 31 желтоқсанға 312.167.670	1	30.976.655	30.455.065	1.006.717	1.000	447.874.886
2022 ж. 31 желтоқсанға 312.167.670	1	30.976.655	30.455.065	1.006.717	-	430.959.489

Жай акциялар өз иелеріне акционерлердің жалпы жиналышсының құзыretіне кіретін барлық мәселелер бойынша дауыс беру құқығын береді. Жай акциялар бойынша дивидендтер Акционердің қалауы бойынша төленеді. 2023 жыл ішінде Топ Жалғыз акционерге жай акциялар бойынша 27.065.364 мың тенге сомасында дивидендтер төледі (2022: нөл).

2022 жылды Топ әрқайсысының номиналды құны 10.000 тенге болатын 13.178.650 мың тенгеге 1.317.865 жай акция шығарды. Акцияларды Жалғыз акционер Топтың «Тегіс Мұнай» ЖШС акцияларының 100% сатып алғын қаржыландыру мақсатында сатып алды.

2023 жылды Топ әрқайсысының номиналды құны 16.915.397 тенге болатын 1.000 жай акция шығарды. Акцияларды Жалғыз акционер 16.915.397 мың тенге әділ құны бойынша «Болашақ» бизнес орталығының әкімшілік ғимараты түріндегі мүліктің орнына сатып алды.

Қазақстан Қор Биржасының («ҚҚБ») талаптарына сәйкес ашылып көрсетілетін қосымша ақпарат

<i>Мың тенгемен</i>	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Активтердің жиыны	3.543.009.613	3.171.495.690
Минусы: материалдық емес активтер	(4.752.739)	(5.166.868)
Минусы: міндеттемелер жиыны	(1.040.121.328)	(983.933.789)
Жай акцияның құнын ҚҚБ талаптарына сәйкес есептеуге арналған таза активтер	2.498.135.546	2.182.395.033
Жай акциялар саны	374.607.108	374.606.108
ҚҚБ талаптарына сәйкес бір жай акцияның мың тенгемен құны	6,669	5,826

«ҚҚБ» Биржа кеңесінің 2010 жылғы 4 қазандагы шешіміне сәйкес қаржылық есептілікте ҚҚБ бекіткен қагидаларға сәйкес есептелген есептік қүнгі бір акцияның (жай және артықшылықты) баланстық құны туралы деректер болуға тиіс..

«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертуелер
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

17 Капитал (жалғасы)

Акцияға пайда

Акцияға шаққандағы негізгі және таратылған пайда қарапайым акционерлерге тиесілі кезеңдері таза кірісті кезең ішінде айналыстағы акциялардың орташа алынған санына белу арқылы есептеледі. Кезең ішінде айналыста болған жай акциялардың орташа алынған саны кезең ішінде сатып алынған немесе шығарылған акциялардың санына түзетілген, уақыт мөлшерлемесі коэффициентіне көбейтілген кезең басындағы орналастырылған жай акциялардың санын ескере отырып есептеледі. «Самұрық-Қазына» АҚ Қоғамның жалғыз акционері болуына байланысты акциялардың нарықтық құны мен олардың саны түзетілмейді.

Келесі кестеде есепті кезеңдер үшін акцияға базалық пайданы есептеу үшін пайдаланылған кірістер пен акциялар туралы деректер көлтірілген:

Мың тенге	2023 ж.	2022 ж.
Базалық және акцияға бөлінген пайданы есептеу үшін акционерге тиесілі таза кіріс	325.853.683	386.548.707
Акцияға базалық және көбейту пайдасына жай акциялардың орташа өлшемен саны	374.606.831	373.302.725
Бас компанияға келетін кезеңдері акцияға арналған базалық және бөлінген пайда, мың тенге	0,87	1,04

18 Шығарылған борыштық бағалы қағаздар

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанына шығарылған борыштық бағалы қағаздарға мыналар кіреді:

Мың тенге	Шығару	Өтеу мерзімі	Пайыздық мөлшерлеме	2023 ж.		2022 ж.	
				АҚШ доллары	Мың тенге	АҚШ доллары	Мың тенге
«QG» облигациялары	2017 жыл	2027 жыл	4,375%	706.320.000	321.064.819	706.320.000	326.778.948
«ҚТГ Аймақ» облигациялары	2015 жыл	2025 жыл	7,50%	–	5.000.000	–	5.000.000
				706.320.000	326.064.819	706.320.000	331.778.948
Плюсы: теленуге жататын пайыздар				3.800.488	–	3.772.898	
Минусы: мәмілелер бойынша амортизацияланбаған шығындар				(142.873)	–	(181.077)	
Минусы: дисконт				(488.700)	–	(672.482)	
				329.233.734		334.698.287	
Минусы: есепті күннен бастап 12 ай ішінде өтелеүге жататын сома				(3.800.488)	–	(3.772.898)	
12 айдан кейін өтеуге жататын сомалар				–	325.433.246	–	330.925.389

Борыштық бағалы қағаздардың шарттарына сәйкес Топ белгілі бір шарттарды сақтауға міндепті. Топ өр есеп беру күні шарттардың сақталуын қарайды. 2023 және 2022 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ барлық шарттарды сақтайды.

«QazaqGaz» ҰҚАК
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

19 Банктік несиелер

31 желтоқсанға пайыздық қарыздар мынаны қамтыды:

Мың тенге	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Белгіленген мәлшерлемесі бар пайыздық қарыздар Құбылмалы пайыздық мәлшерлемесі бар пайыздық қарыздар	41.849.334 5.706.130	57.930.032 99.583.931
	47.555.464	157.513.963
Плюсы: төленуге жататын пайыздар Минусы: мәмілелер бойынша амортизацияланбаған шығындар	713.766 (356.368)	1.813.391 (668.252)
	47.912.862	158.659.102
Минусы: есепті күннен бастап 12 ай ішінде өтелуге жататын сома	(17.947.310)	(111.907.583)
12 айдан кейін өтелуге жататын сомалар	29.965.552	46.751.519

Келесі валюталарда деноминацияланған пайыздық қарыздар:

Мың тенге	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Тенге	47.555.464	65.918.613
Ресей рублі	-	91.595.350
	47.555.464	157.513.963

Құбылмалы пайыздық мәлшерлемесі бар пайыздық қарыздар

«ВТБ Банк Қазақстан» АҚ мен «Банк ВТБ» ЖАҚ

2020 жылғы 16 қарашадағы несие шарттарына сәйкес, 2020 жылы «QG» «ВТБ Банк Қазақстан» АҚ мен «Банк ВТБ» ЖАҚ Ресейдің Орталық банкінің негізгі мәлшерлемесі (РОБ НМ) бойынша + жылдық 2,15% «Société Générale» корпоративтік және инвестициялық-банктік қызмет көрсету бөлімшесінен ағымдағы қарызды қайта қаржыландыру үшін 15.151.500 мың рубль жалпы сомаға (баламасы 84.621.155 мың тенге) 2023 жылғы 16 қарашада өтеліу тиіс қарыз алды.

2023 жылы QG Банк ВТБ ПАО-мен жасалған несиелік келісім бойынша 14.245.000 мың рубль (баламасы 73.646.650 мың тенге) сомасындағы негізгі қарызыды толығымен өтеді (2022 жылы: 906.500 мың рубль, баламасы 5.130.790 мың тенге)).

Еуропа Қайта құру жөне даму банкі (ЕҚҚДБ)

2016 жылғы 26 мамырдағы несие келісіміне сәйкес «ИОА» 2020 жылдың ішінде ЕҚҚДБ-ден «Бозой» ЖГҚ жаңғыруға үшін жалпы сомасы 16.192.200 мың тенге мәлшерінде үш транш несие алды, ол 2020 жылғы наурыздан бастап тоқсан сайынғы 26 (жынырақ алты) тен төлеммен өтеді. Бұл қарыз бойынша пайыздық мәлшерлеме 6-айлық ТБИ (тұтыну бағаларының индексі) + жылдық 2,15% және 100 базистік тармақты құрайды.

2023 жылдың ішінде «ИОА» 134.286 мың тенге жалпы сомаға (2022 жыл: 37.665.786 мың тенге мәлшерінде негізгі борышты өтеу) несие келісімі бойынша негізгі борышты өтеді. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ИОА»-ның жоғарыда аталған несие шарты бойынша ЕҚҚДБ алдындағы негізгі борышы 335.714 мың тенге (2022 жылғы 31 желтоқсан: 470.000 мың тенге) болды.

2016 жылғы 26 мамырдағы несие келісіміне сәйкес «ҚТГ Аймақ» «Манғыстау, Ақтөбе және Қостанай облыстырындағы газ құбырлары жүйесін газдандау және жаңғыру» жобасы үшін 10 жылға бірнеше траншпен 17.185.324 мың тенге алды. Пайыздық мәлшерлеме 100 базистік тармақ + 2,15% мәлшеріндегі спред сомасымен жылдық мәнде 6 айлық ТБИ-ге тен.

19 Банктік несиелер (жалғасы)

Құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар пайыздық қарыздар (жалғасы)

Еуропа Қайта құру және даму банкі (ЕҚҚДБ) (жалғасы)

2023 жылды «ҚТГ Аймақ» 2.148.165 мың тенге мөлшерінде (2022 жыл: 2.148.165 мың тенге) несие келісімі бойынша негізгі борышты өтеді. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ҚТГ Аймақ»-тың жоғарыда аталған несие шарты бойынша ЕҚҚДБ алдындағы негізгі борышының жалпы сомасы 5.370.416 мың тенге (2022 жылғы 31 желтоқсан: 7.518.581 мың тенге) болды.

Тіркелген мөлшерлемесі бар пайыздық қарыздар

«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ

«ҚТГ Аймақ» «Оңтүстік Қазақстанда, Таразда, Қызылордада, Ақтөбеде газ құбырларының жүйесін жаңғырту» және «Өзен-Жетібай газ құбырында резервтік желіні салу» жобалары үшін «Қазақстан Даму Банкі» АҚ-мен жаңартылатын несие желілері туралы бірнеше шарт жасады. 2020 жылдың ішінде «ҚТГ Аймақ» несие шарты бойынша 3.546.971 мың тенге мөлшерінде қосымша қаржыландауды алды.

2023 жылдың ішінде «ҚТГ Аймақ» 7.594.984 мың тенге (2022 жыл: 8.198.127 мың тенге) мөлшерінде негізгі борышты өтеді.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ҚТГ Аймақ»-тың жоғарыда аталған несие келісімдері бойынша 20.635.048 мың тенге көлемінде (2022 жыл: 28.230.032 мың тенге) «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ алдында негізгі борыштың жалпы сомасы бар.

«Қазақстан Халық жинақ банкі» АҚ

2022 жыл ішінде қысқа мерзімді міндеттемелерді қайта құрылымдау және «Бозой» ПХГ түрлендіру үшін ЕҚҚДБ-ден алынған қарызды қайта қаржыландау мақсатында «ИОА» «Қазақстан Халық жинақ банкі» АҚ-нан 17,85% сыйақы мөлшерлемесімен 29.700.000 мың тенге сомага қарыз алды. Сыйақы мен негізгі борыштың сомаларын төлеу амалдары 2023 жылдың шілдесінен бастап тоқсан сайынғы телемдермен жасалады. 2023 жыл ішінде «ИОА» 8.485.714 мың тенге сомасында негізгі борышты өтеді.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ИОА»-ның қарыз бойынша 21.214.286 мың тенге көлемінде (2022 жыл: 29.700.000 мың тенге) «Қазақстан Халық жинақ банкі» АҚ алдында негізгі борыштың жалпы сомасы бар.

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша тіркелген пайыздық мөлшерлемесі бар пайыздық несиелердің кепілмен қамтамасыз етуі жоқ.

Nесие шартының талаптары

Банк қарыздарының талаптарына сәйкес Топ белгілі бір ковенанттарды сақтауға міндетті. Топ әрбір есепті күнге несие шарттары ковенанттарының сақталуын тексеріп отырады. Қаржылық міндеттемелердің орындалмаусы кредиторларға қарыздардың мерзімінен бұрын өтелеудің талап ету құқығын береді. 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топ барлық ковенанттарды сақтады.

«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертуелер
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

20 Алынған несиелер

31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптардан қарыздар мыналарды құрады:

Мың тенге	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Тіркелген мөлшерлемесі бар қарыздар	8.462.491	17.226.204
	8.462.491	17.226.204
Плюсы: төленуге жататын пайыздар	89	182
Минус амортизацияланбаған дисконт	(494.560)	(1.379.274)
	7.968.020	15.847.112
Минусы: есепті күннен бастап 12 ай ішінде өтелуге жататын сома	(7.968.020)	(7.737.372)
12 айдан кейін өтелуге жататын сомалар	–	8.109.740

Tіркелген пайыздық мөлшерлемесі бар қарыздар

2021 жылғы 23 қарашада Топ «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ-нан ортақ корпоративтік мақсаттар үшін жылдық 0,01% мөлшерлемесі бойынша 24.104.026 мың теңге сомаға (баламасы 55.851 мың АҚШ доллары) ұзақ мерзімді қарыз алды. Қарыз АҚШ долларына индексацияланады. Тану күніне 2.703.208 мың теңге мөлшерінде қарыздың номиналды құны мен әділ құны арасындағы айырма қаржылық кіріс ретінде танылды. Қарызды өтеу мерзімі - 2024 жылғы 23 қараша.

2022 жылдың ішінде Топ 8.504.752 мың теңге мөлшерінде (баламасы 18.617 мың АҚШ доллары) қарыз бойынша негізгі борышты өтеді (2022 жылғы: 8.614.964 мың теңге (баламасы 18.617 мың АҚШ доллары). 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ алдында 8.462.491 мың теңге (баламасы 18.617 мың АҚШ доллары) (2022 жыл: 17.226.204 мың теңге, баламасы 37.234 мың АҚШ доллары) сомасында қарыз бойынша негізгі борыштың жалпы сомасы болды.

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша байланысты тараптардан қарыздар кепілмен қамтамасыз етілмеген.

**«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған каржылық есептілікке ескертулер 2023 жылғы 31 жептөксандың аяқталған жылғы үшін**

21 Резервтер

Мын тенгемен	Ескерт.	бойынша резерв	Газды	Жиғымалардың	Газ күшірін	Салынтар	Басқа резервтер	Жиғина
			тасымалдау шығыстары	жою және кен орындары	жою және кен участекерді			
2021 ж. 31 жептөксанды		31.561.936	3.489.119	88.661.502	81.937	88.493	123.882.987	
Жыл ішінде есептелгені		159.890	13.705.574	58.111	58.111	58.631	14.511.206	
Теріс бағамдық айырма		2.254.946	-	-	-	-	2.254.946	
Багалаудағы өзгеріс	6	-	(998.393)	(45.881.142)	-	-	(46.879.535)	
Дискоңт амортизациясы		-	292.126	5.350.266	-	-	5.642.392	
Пайдаланылды		-	-	-	(64.760)	(2.541)	(67.301)	
2022 ж. 31 жептөксанды		33.816.882	2.942.742	61.836.200	75.288	673.583	99.344.695	
Жыл ішінде есептелгені		105.816	7.830.585	102.549	1.242.492	9.281.442		
Оң бағамдық айырма		-	-	-	-	-	(591.329)	
Багалаудағы өзгеріс	6	(2.852.269)	1.412.723	-	-	-	(1.439.546)	
Дискоңт амортизациясы		265.639	5.961.195	-	1.028	6.227.862		
Аударымдар		-	587.630	-	(587.630)	-		
Пайдаланылды		-	-	(54.045)	(9.821)	(63.866)		
2023 ж. 31 жептөксанды		33.225.553	461.928	77.628.333	123.792	1.319.652	112.759.258	
2023 ж. 31 жептөксандың ағындағы								
резервтер		33.225.553	-	-	123.792	1.316.056	34.665.401	
2023 ж. 31 жептөксандың үзак								
мерзімді резервтер		-	461.928	77.628.333	-	3.596	78.093.857	
2022 ж. 31 жептөксандың ағындағы								
резервтер		33.816.882	-	-	75.288	79.268	33.971.438	
2022 ж. 31 жептөксандың үзак								
мерзімді резервтер		-	2.942.742	61.836.200	-	594.315	65.373.257	

21 Резервтер (жалғасы)

Газды тасымалдау шығыстары бойынша резерв

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша газды тасымалдау бойынша резерв PetroChina International Co Ltd. компаниясынан қарызға алынған газды тасымалдауға байланысты шығындарды өтеуге арналған резервті білдіреді.

2016 жылы «ҚазТрансГаз Алматы» АҚ (бұдан әрі – «ҚТГ Алматы») бірігі арқылы «ҚТГ Аймақ» АҚ қайта үйімдастырылуы нәтижесінде «ҚТГ Аймақ» «АлматыГазТрейд» ЖШС (ҚТГ Алматы қайта үйімдастыру нәтижесінде «АлматыГазТрейд» ЖШС-нің құқықтық мұрагері болды), PetroChina International Co. Ltd» және «Азия газ құбыры» ЖШС арасындағы табиғи газды беру туралы шарт бойынша міндеттемелерді қоса алғанда, «ҚТГ Алматы» АҚ-ның барлық міндеттемелерінің құқықтық мирасқоры болып табылады.

«PetroChina International Co Ltd.» компаниясы шеккен шығындар мен шығындарды өтеу үшін табиғи газды беру туралы келісімнің бөлігі ретінде газ қарызын жүзеге асыруға және оны қайтару процесіне байланысты 2014 жылы PetroChina International Co. Ltd бастапқы құжаттамамен расталмаған жалпы сомасы 164.226 мың АҚШ доллары (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша баламасы 74.650.443 мың теңге) газ қарызының 2, 3 және 4 транштары бойынша өтемең талап еткен.

Басшылық өтеуге қажетті шығыстарды талдап, 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 73.094 мың АҚШ доллары (33.225.552 мың теңгеге балама) сомасында резервті мойындағы (2022 жылғы 31 желтоқсан: 33.816.882 мың теңгеге балама). PetroChina International Co Ltd. талап еткен сома арасындағы сәйкесіздіктер етелетін және шоғырландырылған қаржылық есепте есептелген сома келесі шығындар түрлері бойынша туындағы: Өзбекстан аумағы арқылы газды тасымалдау кезіндегі технологиялық ысыраптар, сальқтар мен кедендейк бажардарды төлеуге кеткен шығындар, Өзбекстаннан келетін сапасыз газ үшін айыппұлдар, әртүрлі кезеңдердегі газ бағасының айырмашылығы үшін шығын.

2023 жылдың резервтер бойынша бағамдық айырмадан болған залап 591.329 мың теңге болды (2022 жыл: бағамдық айырмадан болған залап 2.254.946 мың теңге болды).

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік шығарылған күндегі жағдай бойынша басшылық келіссөздер жүргізуде және осы резерв бойынша ақша қарожатының шығуның ықтимал уақытын бағалай алмайды.

Газ құбырларын жою және участекелерді қалпына келтіру бойынша резерв

Топтың еншілес үйімдары «ИОА» мен «ҚТГ Аймақ» «Магистральдық газ құбырлары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына және Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне сәйкес дисконталған негізде компрессорлық станциялар мен магистральдық газ құбырларын пайдаланудан шығару бойынша келешек шығындар резервін көрсетті. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша газ құбырларын жою және участекен қалпына келтіру бойынша 77.628.333 мың теңге (2022 жылғы 31 желтоқсан: 61.836.200 мың теңге) сомасындағы резерв 2032 жылдан бастап 2055 жылға дейінгі кезеңде болады деп күтілетін газ құбырларын жою және участекелерді қалпына келтіру шығындарының ағымдағы құнын білдіреді. Қосымша мәліметтерді 3-ескертпеден қаранды.

«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған
жыл үшін

22 Жалдау бойынша міндеттемелер

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін міндеттемелер құнындағы өзгерістер байлаша көрсетілген:

Мың тенге	Ескерт.	Газ-көлік активтері	Басқасы	Жиыны
2022 ж. 1 қаңтар		4.056.603	2.331.383	6.387.986
Жалдау шарттары бойынша түсімдер	8	111.326.816	1.865.630 (447.235)	113.192.446 (447.235)
Жалдау шартын түрлендіру		—	(3.209.852)	(3.209.852)
Жалдау шартын бұзу		—	218.437	17.939.868
Пайыздық шығыс	30	17.721.431	(354.926)	(38.150.548)
Жалдау бойынша төлемдері		(37.795.622)	—	—
Басқа да өзгерістер		—	1.192.476	1.192.476
2022 ж. 31 желтоқсан		95.309.228	1.595.913	96.905.141
Жалдау шарттары бойынша түсімдер	8	—	5.209 (1.439.075)	5.209 (1.439.075)
Жалдау шартын бұзу		—	39.309	14.995.715
Пайыздық шығыс	30	14.956.406	(170.035)	(33.777.049)
Жалдау бойынша төлемдері		(33.607.014)	—	—
Басқа да өзгерістер		—	(3.244)	(3.244)
2023 ж. 31 желтоқсан		76.658.620	28.077	76.686.697
2023 ж. 31 желтоқсандағы жалдау бойынша міндеттеменің ағымдағы бөлігі		21.699.821	17.496	21.717.317
2023 ж. 31 желтоқсандағы жалдау бойынша міндеттеменің ұзақ мерзімді бөлігі		54.958.799	10.581	54.969.380
2022 ж. 31 желтоқсандағы жалдау бойынша міндеттеменің ағымдағы бөлігі		18.650.608	473.823	19.124.431
2022 ж. 31 желтоқсандағы жалдау бойынша міндеттеменің ұзақ мерзімді бөлігі		76.658.620	1.122.090	77.780.710

«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған
жыл үшін

23 Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер

Мың тенге	Ескерт.	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша үшінші тараптардың алдындағы міндеттемелер		15.401.180	18.610.870
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша байланысты тараптардың алдындағы міндеттемелер	32	361.407	591.722
		15.762.587	19.202.592
Минусы: сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі		(4.941.775)	(8.075.408)
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі		10.820.812	11.127.184

2023 жыл ішінде 5.883.803 мың тенге сомаға орындау міндеттемелері кіріс ретінде танылды (2022 жылы: 692.314 мың тенге).

Келісімшарт бойынша міндеттеме Топ тиісті тауарларды немесе қызметтерді бергенге дейін клиенттен төлем алынған немесе төлеу мерзімі жеткен кезде (қайсысы ертерек болса) танылады. Келісімшарт бойынша міндеттемелер Топ шарт бойынша өз міндеттемелерін орындаған кезде (яғни, байланысты тауарларды немесе қызметтерді бақылауды тұтынушыға бергенде) кіріс ретінде танылады.

24 Сауда және басқа да кредиторлық берешек

Мың тенге	Ескерт.	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың алдындағы кредиторлық берешек	32	146.508.980	68.172.479
Үшінші тараптардың алдындағы сауда берешегі		97.384.420	53.344.080
Газбен жабдықтау бойынша болжамды қарызы	3,32	109.818.524	–
		353.711.924	121.516.559

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың бага келісімінсіз жалпы сомасы 109.818.524 мың тенге газды сатып алу бойынша сауда кредиторлық берешегі бар. Бұрынғы келісім-шарттардың тоқтатылуына және бағаларды келісу және жаңа келісім-шарттар жасасу рәсімі әлі аяқталмағанына байланысты Топ басшылығының ең жақсы бағалауы негізінде Топ кредиторлық берешекті болжамдау әдісі бойынша таныды. Қосымша мәліметтерді 3-ескертпеден қараңыз.

Сауда және басқа да кредиторлық берешек сатып алынған газ үшін және активтер мен қызметтер үшін берешекті білдіреді. Сауда және басқа да кредиторлық берешек пайызызы болып табылады, сол бойынша есеп айрысулар әдette 30 күнге дейінгі мерзімде жүзеге асырылады. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиторлық берешектің үлғаюы, ең алдымен, 2022 жылмен салыстырғанда сатып алынған газ бағасының есүіне байланысты.

31 желтоқсанға сауда және басқа да кредиторлық берешек келесі валюталарда деноминацияланған:

Мың тенге	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Тенге	294.749.087	106.604.222
АҚШ доллары	58.899.537	10.329.021
Ресей рублі	59.099	4.568.743
Басқа валюталар	4.201	14.573
	353.711.924	121.516.559

«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған
жыл ушін

25 Басқа да қаржылық міндеттемелер

Мың тенге	Ескерт	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Қызметкерлерге есептелген бонустар		14.165.208	12.177.288
Пайдаланылмаган демалыстар бойынша резерв		2.633.677	2.305.856
Жалақы бойынша берешек		1.897.444	1.825.185
Берілген кепілдіктер бойынша қаржылық міндеттемелер		1.418.106	—
Тарихи шығындарды өтеу бойынша міндеттемелер		1.333.382	1.494.947
Аймақтың әлеуметтік-экономикалық дамуы бойынша міндеттемелер		828.632	779.647
Пут-опцион бойынша берешек		679.744	679.744
Облигациялар бойынша берешек		673.261	1.279.471
АзияГаз Чунджа бойынша сот ісі	33	—	14.565.318
Басқа		2.416.186	1.947.573
Минус: басқа қаржылық міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі		(21.852.939)	(33.544.794)
Басқа қаржылық міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі		4.192.701	3.510.235

«АстанаGаз» ҚМГ» АҚ акцияларының 50%-ын «Бәйтерек» венчурлік қоры» АҚ пайдасына сату туралы келісімге сәйкес, «Бәйтерек» венчурлік қоры» АҚ белгілі бір шарттар туындаған кезде акцияларды сатып алуды талап етуге құқылы. Акцияларды сатып алу құны 40.510.279 мың тенгені құрады. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Тол осы сату опционының әділ құнын 679.744 мың тенге сомасында бағалады.

26 Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім

Мың тенге	Түсімді мойындау мерзімі	2023 ж.	2022 ж.
Тауарлардың немесе қызметтердің типі			
Газды сатудан түсken түсім	Уақыт ішінде	964.480.563	824.599.372
Газды тасымалдау қызметтерінен түсken түсім	Уақыт ішінде	94.936.710	108.961.530
Газ құбырларына техникалық қызмет көрсетуден түсken түсім	Уақыт ішінде	14.792.688	14.358.713
Басқару қаламақсы	Белгілі бір уақытта	493.854	—
Басқасы	Уақыт ішінде	6.505.124	4.363.594
		1.081.208.939	952.283.209
Географиялық нарықтар			
Қытай		621.278.128	482.748.295
Қазақстан		421.553.109	418.298.741
Ресей		34.750.633	45.183.000
Өзбекстан		3.627.069	6.053.173
		1.081.208.939	952.283.209

«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған
жыл үшін

27 Сатудың өзіндік құны

Мың тенге	Ескерт.	2023 ж.	2022 ж.
Өткізілген газдың құны		528.733.672	338.213.289
Көлік шығыстары		282.490.613	276.304.478
Жалақы және тиісті аударымдар		88.004.219	78.967.538
оның ішінде зейнетақы жарналары		6.494.252	6.129.540
Тозу және амортизация		39.444.082	34.888.894
Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің амортизациясы	8	22.265.363	22.265.363
Жағар газ және газдан айырылу		19.478.682	16.841.903
Табыс салығынан басқа салықтар		12.059.177	10.974.637
Биллинг қызметтері		7.286.780	7.063.695
Күзету қызметтері		4.455.740	4.199.254
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету		4.268.176	4.516.087
Материалдар мен қорлар		2.282.941	1.540.561
Іссапар шығыстары		2.080.100	1.796.555
Электр қуаты		1.644.076	1.479.972
Байланыс шығыстары		1.106.246	1.100.037
Сақтаңдыру		1.008.363	996.315
Көрсетілген басқа қызметтер бойынша шығыстар		896.350	427.121
Қысқа мерзімді жалдау бойынша шығыстар		552.442	496.722
Басқасы		5.035.683	4.584.608
		1.023.092.705	806.657.029

28 Жалпы және әкімшілік шығыстар

Мың тенге		31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Салық резерві, таза		27.299.458	5.501
Жалақы және тиісті аударымдар		19.909.839	19.235.556
оның ішінде зейнетақы жарналары		1.538.980	1.146.688
Табыс салығынан басқа салықтар		3.126.138	2.472.803
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету		1.831.630	1.667.644
Тозу және амортизация		1.673.434	1.634.139
Кеңес беру қызметтері		1.455.377	1.754.509
Мерекелік, мәдени-жаппай және спорттық іс-шараларды өткізу шығыстары		606.630	183.014
Тауарлы-материалдық қорлардың құнын таза өткізу құнына дейін төмендету		537.651	5.244
Қысқа мерзімді жалдаумен және құны төмен активтерді жалдаумен байланысты шығыстар		534.854	558.825
Офісті ұстап тұру шығыстары		528.101	553.064
Іссапар шығыстары		521.586	285.188
Кадрларды даярлау және біліктілікті арттыру		484.993	269.370
Банк комиссиясы		304.960	114.124
Байланыс қызметтері		156.782	169.442
Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің амортизациясы		137.463	920.770
Күзету қызметтері		19.587	51.596
Басқасы		4.027.446	3.593.453
		63.155.929	33.474.242

29 Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық кіріс

Мың тенге	Ескерт.	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Банк салымдары бойынша пайыздық кіріс		28.077.982	17.549.175
Байланысты тараптан қарыз бойынша дисконт амортизациясы		5.229.907	90.357
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржы активтері бойынша дисконт амортизациясы		3.182.547	3.635.282
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс		1.160.797	-
Байланысты тарапқа берілген қарыздар бойынша пайыздық кіріс		-	8.537.902
		37.651.233	29.812.716

30 Қаржылық шығыстар

Мың тенге	Ескерт.	2023 ж.	2022 ж.
Жалдау міндеттемелері бойынша пайыздық шығыстар	22	14.995.715	17.939.868
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша пайыздар		14.577.129	14.584.875
Банктік қарыздар мен овердрафттар бойынша пайыздар		11.291.141	19.988.049
Байланысты тарапқа берілген қарыз бойынша дисконт	10	10.227.743	499.299
Газ құбырларын жою және участкені қалпына келтіру бойынша резервтері дисконтының амортизациясы		6.226.834	5.642.392
Қаржылық міндеттемелер бойынша дисконт амортизациясы		852.232	1.272.845
Қарызды ұйымдастырумен байланысты капиталға айналдырылған шығындар амортизациясы		181.113	701.195
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша дисконт амортизациясы		177.985	167.960
Байланысты тараптан қарыздар бойынша пайыздар		1.608	2.512
Басқасы		2.051.675	1.909.727
		60.583.175	62.708.722

31 Табыс салығы бойынша шығыстар

Топқа 20% қолданыстағы ресми мәлшерлеме бойынша корпоративтік табыс салығы салынады.

Мың тенге	2023 ж.	2022 ж.
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	9.236.079	19.160.496
Үстеме пайда салығы	147.076	899.780
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша (экономия)/шығыстар	(34.443.131)	12.395.840
Өткен жылдардың табыс салығын түзету	10.465.929	(5.361.021)
	(14.594.047)	27.095.095

Теменде 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікте ХҚЕС бойынша көрсетілген ағымдағы табыс салығының шығысымен бірге табыс салығының ресми мәлшерлемесі бойынша салық салынғанға дейінгі пайдаға қолданылатын корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстардың салыстырылуы келтірілген:

Мың тенге	2023 ж.	2022 ж.
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайда	311.259.636	413.643.802
Нормативтік салық мәлшерлемесі	20%	20%
Табыс салығы бойынша теориялық шығыс	62.251.927	82.728.760
Тұрақты айырмалардан салық әсері		
Қайтарылмайтын ҚҚС бойынша резервті есептегу	5.459.892	1.100
Сатып алушылардан шегерілмейтін шарттық айыппұлдар	3.701.183	—
Активтерді жою резервін түзету	—	(1.583.316)
Есепке жатқызылмайтын пайыздық шығыстар	1.512.751	2.522.075
Шегерімге жатпайтын капиталдандырылған шығындар	1.173.067	387.718
Кейінге қалдырылған салықтың активтері бойынша резервтердегі өзгеріс	1.084.686	1.542.666
Өткен жылдардағы ағымдағы салық салудың жеткіліксіз/(артық) резерви	783.819	(5.361.021)
Шегерілмейтін газ шығындары	666.045	—
Табыс салығынан басқа салықтар	307.399	2.174.245
Үстеме пайда салығы	147.076	899.780
Бірлескен кәсіпорынның дивидендтерінен түсken кірістер	—	2.000.000
Есептен шығаруга жатқызылмайтын газды сатып алу бойынша қосымша шығындармен байланысты шығыстар	—	(4.377.935)
Салық салынбайтын/шегерілмейтін бағамдық айырмашылықтар, таза	(3.519.430)	2.039.035
Бірлескен кәсіпорынға инвестициялар	(26.329.572)	8.314.496
Бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлесі	(64.386.533)	(65.516.245)
Басқалары	2.553.643	1.323.737
	(14.594.047)	27.095.095
Басқа да жиынтық кірісте танылған салықтар бойынша (үнемділік)/шығыстар	6.834	(973)
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстар	(14.587.213)	27.094.122

QG бұрынғы несиені қайта қаржыландыру мақсатында алынған банктік қарыз бойынша жиынтық кіріс туралы есепте пайыздық шығыстар мен валюталық айырмаларды мойындағы. 2023 және 2022 жылдар ішінде бұл несиенің кіріс әкелетін қызметке қатысы жоқтығына байланысты жылдық жиынтық кіріске қосылмаған бағамдық кірістері болды. Басшылық өзінің салық заңнамасын түсіндіруі орынды деп санайды және ол салық органдарына өз үстанымын негіздей алуы ықтимал. Басшылық 2023 және 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша есептегу тәуекелі тәмен деп санайды. Тиісінше, осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте Топ қосымша салық міндеттемелерін таныған жоқ. Ықтимал қосымша төлем сомасы шамамен 20.000.000 мың тенге құрайды.

**«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландаудырылған қаржылық есептілікке ескертуелер 2023 жылғы 31 жетекшілдегі жылғы үшін**

31 Табыс салыныш бойынша шығыстар (жапгасы)

Казахстан Республикасының 2023 жылғы 1 қаңтардағы Салық кодексінің 241-бабына салық төлеушилердің жыныстық табысынан дивидендерді алып тастауда катысты өзгерістерге байланысты Топ 26.329.572 мың теңге соңасында кейінге қалдырылған салық міндеттемелеріндегі бірлескен қесіпорынға салынған инвестиция катысты тиісті өзгерісті қөрсетті.

2023 және 2022 жылдарданың 31 жетекшілдегі жылғы үшінде кейінге қалдырылған табыс салыныш активтер МЕН міндеттемелердің компоненттері төмендегендегі көрсетілген:

Мың тенге/емем	2023 ж. 31 жетекшілдегі жылғы	Пайда мен зиянға жатқызылғаны		Басқа да жыныста жатқызылғаны		Пайда мен зиянға жатқызылғаны	Басқа да жыныста жатқызылғаны	2021 ж. 31 жетекшілдегі жылғы
		2023 ж. 31 жетекшілдегі жылғы	2022 ж. 31 жетекшілдегі жылғы	Басқа да жыныста жатқызылғаны	2022 ж. 31 жетекшілдегі жылғы			
Кейінге қалдырылған салық активтері								
Өткен жылдардың аустырылған шығындары	1.968.964	(129.562)	—	2.098.526	2.098.526	—	—	3.570.821
Басқа резервтер	19.699.958	(3.301.948)	—	16.398.010	12.827.189	—	—	—
Жалдай бойынша міндеттемелер	15.331.724	(3.826.168)	—	19.157.892	19.157.892	—	—	—
Газды тасымалдау шығыстары бойынша резерв	7.217.680	(118.266)	—	7.335.946	450.989	—	—	6.884.957
Келешек көзендегі кірістері	2.281.787	(59.784)	—	2.341.571	(38.964)	—	—	2.380.535
Сенімгерлік басқару шарты бойынша залал	3.557.981	1.202.952	—	2.355.029	1.091.676	—	—	1.263.353
Күтілгітін неисиелі зиянды бағалау резерви	1.961.691	665.980	—	1.295.711	408.214	—	—	887.497
Каржылық көлілдік міндеттемелері	283.621	283.621	—	—	—	—	—	—
Басқасы	1.502.219	(1.214.649)	(6.834)	2.723.702	2.264.976	973	973	457.753
53.805.625	106.072	(6.834)	53.706.387	38.260.498	973	15.444.916		
Минчусы: Толтын кейінге қалдырылған салық активтерінде резерв								
	(10.775.661)	(1.084.686)	—	(9.690.975)	(1.542.666)	—	—	(8.148.309)
43.029.964	(978.614)	(6.834)	44.015.412	36.717.832	973	7.296.607		
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері								
Негізгі құраДалдар мен материалдық емес активтер	(84.770.371) (13.359.218)	(6.505.493) 4.550.228	—	(78.264.878) (17.909.446)	(11.543.987) (17.909.446)	—	—	(66.720.891)
Пайдалану құбының нысанындағы активтер	(1.191.128)	(283.401)	—	(907.727)	(55.102)	—	—	(852.625)
Басқа да үзак мерзімді міндеттемелер	—	26.329.572	—	(26.329.572)	(8.314.496)	—	—	(18.015.076)
Бірлескен қесіпорынға инвестициялар	—	11.317.429	—	(11.317.429)	(26.788)	—	—	(40.198)
Есептөу әдісі бойынша танылған түсім	—	13.410	—	(13.410)	—	—	—	—
Каржылық міндеттемелердің дисkontтау	(99.320.717)	35.421.745	—	(134.742.462)	(49.113.672)	—	—	(85.628.790)
Каржылық міндеттемелері	(56.290.753)	34.443.131	(6.834)	(90.727.050)	(12.395.840)	973	(78.332.183)	

31 Табыс салығы бойынша шығыстар (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер Топтың түрлі кесіпорындарына жатады және салық заңнамасына сәйкес бір біріне қарсы есепке алына алмайды. Топ кесіпорындарының кейінге қалдырылған салықтар бойынша нетто позициясы былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Кейінге қалдырылған салық активтері	6.450.522	1.216.148
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	(62.741.275)	(91.943.198)
Кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелері	(56.290.753)	(90.727.050)

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала телемі 43.406.962 мың теңге (2022 жылғы 31 желтоқсан: 45.193.980 мың теңге) және табыс салығы бойынша берешек 7.123 мың теңге (2022 жыл: 899.847 мың теңге) болды.

32 Тараптармен байланысты мәмілелер

Тараптармен байланысты жасалатын мәмілелердің ережелері мен шарттары

Байланысты тараптарға Топтың негізгі басқаруышы персоналы, елеулі қатысу үлесі Топтың негізгі басқаруышы персоналына тікелей немесе жанама тиесілі үйымдар, «Самұрық-Қазына» тобының компаниялары (бақыланатын үйымдар), Үкімет (мемлекеттік бақылаудағы басқа үйымдар), бірлескен кесіпорындар, Топ қатысушысы болып табылатын кесіпорындар, «Самұрық-Қазына» қоры мен Үкімет қатысушылары болып табылатын бірлескен кесіпорындар және «Самұрық-Қазына» қоры мен Үкімет қатысушылары болып табылатын қауымдастырылған кесіпорындар жатады.

Тараптармен байланысты жасалатын мәмілелердің ережелері мен шарттары

Байланысты тараптармен мәмілелер үшінші тараптарға қолжетімді тарифтердің негізінде көрсетілетін газды тасымалдау қызметтерін қоспағанда, нарықтық мөлшерлемелер бойынша міндетті түрде жүзеге асырылмаған тараптардың арасында келісілген талаптарда жүзеге асырылды. Жыл соына өтілмеген қалдықтар қамтамасыз етілмеген, пайызызы болып табылады, және есеп айырысулар, төменде сипатталған жағдайларды қоспағанда, ақшалай жасалады.

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін байланысты тараптармен жасалған негізгі мәмілелер былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескерт.	2023 ж.	2022 ж.
Тауарлар мен қызметтерді өткізу			
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кесіпорындар		34.940.046	127.289.515
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің бақылауындағы кесіпорындар		77.150.221	64.864.575
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кесіпорындар		889.839	4.771.796
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын қауымдастырылған кесіпорындар		149.112	132.945
Мемлекеттің елеулі ықпалындағы кесіпорындар		19.952.624	15.434.725
		133.081.842	212.493.556
Басқаруышылық қаламақы	26		
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің бақылауындағы кесіпорындар		493.854	-
		493.854	-

32 Тараптармен байланысты мәмілелер (жалғасы)

Мың теңгемен	Ескерт.	2023 ж.	2022 ж.
Тауарлар мен қызметтерді сатып алу			
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар		272.776.566	263.271.571
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің бақылауындағы кәсіпорындар		17.940.655	10.901.367
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кәсіпорындар		337.567.475	166.642.512
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын қауымдастырылған кәсіпорындар		755.351	2.707.895
		629.040.047	443.523.345
Каржылық кірістер			
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар		–	8.537.902
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің жалпы бақылауындағы кәсіпорындар		9.250.472	1.011.039
		9.250.472	9.548.941
Каржылық шығыстар			
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар		–	876.572
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің бақылауындағы кәсіпорындар		15.055.629	5.077.815
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кәсіпорындар		15.023.457	17.855.371
		30.079.086	23.809.758

* Жоғарыда көрсетілген 2022 жылға арналған Үкімет бақылайтын немесе бірлесіп бақылайтын байланысты тараптармен, Үкіметтің елеулі ықпалындағы субъекттермен, «Самұрық-Қазына» қоры мен Үкімет қатысушылары болып табылатын қауымдастырылған жасалған мәмілелер туралы акпаратты ашу, сондай-ақ, байланысты тараптардың пайыздық кірістері 2022 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілікте ұсынудан ерекшеленеді, себебі Топ бұл сомаларды 2022 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашпаган.

2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы байланысты тараптармен операциялардың сальdosы төменде көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескерт.	2023 ж.	2022 ж.
Сауда және басқа да дебиторлық берешек			
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	16	39.020.421	36.171.441
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің бақылауындағы кәсіпорындар		28.580.042	18.690.896
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кәсіпорындар		42.466	41.921
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын қауымдастырылған кәсіпорындар		16.261	1.292
Мемлекеттің елеулі ықпалындағы кәсіпорындар		4.380.592	2.168.634
		72.039.782	57.074.184
Байланысты тараптарға берілген қарыздар			
Мемлекеттің бақылауындағы кәсіпорындар	10	39.977.505	3.524.877
		39.977.505	3.524.877

«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған
жыл үшін

32 Тараптармен байланысты мәмілелер (жалғасы)

Мың тенге	Ескерт.	2023 ж.	2022 ж.
Берілген аванстар			
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен көсіпорындар «Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің жалпы бақылауындағы көсіпорындар		81.970	81.970
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен көсіпорындар		5.026	4.048
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын қауымдастырылған көсіпорындар		—	2.372.990
		1.836.768	1.836.631
		1.923.764	4.295.639
Басқа да қаржы активтері	11		
Мемлекеттің бақылауындағы көсіпорындар		99.608.689	30.000.000
		99.608.689	30.000.000
Ақша қаражаты мен оның баламалары			
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің бақылауындағы көсіпорындар		471.191	34.804.646
		471.191	34.804.646
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	24		
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен көсіпорындар «Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің жалпы бақылауындағы көсіпорындар		81.042.593	56.335.869
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен көсіпорындар		8.811.847	1.604.357
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын қауымдастырылған көсіпорындар		165.694.130	8.708.242
		778.934	1.524.011
		256.327.504	68.172.479
Алынған қарыздар	19, 20		
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің бақылауындағы көсіпорындар		28.853.977	44.305.691
		28.853.977	44.305.691
Жалдау бойынша міндеттемелер			
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен көсіпорындар		76.658.620	95.309.228
Мемлекеттің бақылауындағы көсіпорындар		—	1.571.721
		76.658.620	96.880.949
Міндеттемелер кепілдіктері			
Мемлекеттің бақылауындағы көсіпорындар		1.418.106	—
		1.418.106	—
Басқа да қаржылық міндеттемелер			
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің бақылауындағы көсіпорындар		700.778	710.798
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен көсіпорындар		690.531	1.295.973
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын қауымдастырылған көсіпорындар		15.064	10.912
		1.406.373	2.017.683

32 Байланысты тараптармен мәмілелер (жалғасы)

Мың теңгемен	Ескерт.	2023 ж.	2023 ж.
Шарт бойынша міндеттемелер	23		
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар		359.975	361.122
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің жалпы бақылауындағы кәсіпорындар	1.429		2.894
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	3		227.365
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын қауымдастырылған кәсіпорындар	-		341
		361.407	591.722

* Жоғарыда көрсетілген 2022 жылға арналған Үкімет бақылайтын немесе бірлесіп бақылайтын байланысты тараптармен, Үкіметтің елеулі ықпалындағы субъектілермен, «Самұрық-Қазына» қоры мен Үкімет қатысушылары болып табылатын қауымдастан үйімдармен жасалған мәмілелер туралы ақпаратты ашу, сондай-ақ байланысты тараптардың пайыздық кірістері 2022 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептіліктері ұсынудан ерекшеленеді, себебі Топ үлкен сомаларды 2022 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылаған.

2023 жылғы GPC «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-мен «Қашаған кен орнында газ өндіре зауытының құрылышы» жобасын іске асыру мақсатында жылдық бай SOFR + 2% сыйақы мөлшерлемесімен несиеілік келісім жасасты. 2023 жыл ішінде GPC жалпы сомасы 22.208 мың АҚШ долларын құрайтын 2 транш алды (баламасы 10.128.564 мың теңге). Бұл несие 2033 жылдың 19 желтоқсанына дейін өтеді. Топ «Қазақстан Халық Банкі» АҚ алдында 1.422.824 мың теңге сомасында төлем міндеттемелерін орындауға кепілдік беру шартына сәйкес қаржылық кепілдікті мойындағы.

2023 жыл ішінде Топ Жалғыз акционерге жай акциялар бойынша 27.065.364 мың теңге сомасында дивидендтер өтеді (2022: нөл).

2022 жылғы қантарда «БШГ» 190.740.993 мың теңге мөлшерінде (баламасы 405.720 мың АҚШ доллары) несие келісімі бойынша негізгі борышты мерзімінен бұрын өтеді.

Негізгі басқаруышы персоналға төленетін сыйақы

Негізгі басқаруышы персонал Компания Басқармасының мүшелеңінен және төуелсіз директорлардан тұрады. 2023 және 2022 жылдары негізгі басқаруышы персоналға төленген өтемақының жалпы сомасы 575.484 мың теңге және тиісінше 227.248 мың теңге болды, әрі ол, негізінен жалақы мен басқа да төлемдерден тұрды және жиынтық кіріс туралы есептің жалпы және өкімшілік шығыстарына қосылды.

33 Шарттық және шартты міндеттемелер

Операциялық орта

Қазақстан, нарықтық экономика талаптарына сәйкес экономикалық реформалар мен өзінің құқықтық, салық және нормативтік базасын дамытуды жалғастыруды. Келешектегі қазақстандық экономиканың тұрақтылығы осы реформалар мен өзгерістер шараларына, сондай-ақ үкімет қолға алатын экономикалық, қаржылық және монетарлық шаралардың тиімділігіне едөүір байланысты.

Бірлескен кәсіпорын алдында газды тасымалдау қызметтерін шартсыз сатып алу міндеттемелері

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың «АГҚ» алдында ҚҚС сомасынсыз 313.199.873 мың теңге (2022 жылғы 31 желтоқсан: 95.557.990 мың теңге) мөлшерінде газды тасымалдау қызметтерін сатып алу бойынша шартсыз міндеттемесі болды.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың «БШГ» алдында ҚҚС сомасынсыз 203.148.195 мың теңге (2022 жылғы 31 желтоқсан: 216.130.641 мың теңге) мөлшерінде газды тасымалдау қызметтерін сатып алу бойынша шартсыз міндеттемесі болды.

33 Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)

Күрделі шығындар мен инвестициялық бағдарламалар бойынша міндеттемелер

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың айналымнан тыс активтерді сатып алумен және салумен байланысты ҚҚС сомасын ескермesten шамамен 43.694.763 мың теңге мөлшерінде (2022 жылғы 31 желтоқсан: ҚҚС сомасын ескермesten 60.450.473 мың теңге) күрделі міндеттемелері бар.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың 2022-2027 жылдарға арналған бекітілген инвестиациялық бағдарламалар бойынша 71.698.216 мың теңге сомасында міндеттемелері бар (31 желтоқсан 2022 ж.: 204.010.697 мың теңге). 2023 жыл ішінде Топ жалпы сомасы 135.718.332 мың теңгені құрайтын инвестиациялық бағдарламалар шеңберінде негізінен Бейнеу-Жаңаөзен магистральдық газ құбырының екінші желісін және қолданыстағы Мақат-Солтүстік Кавказ магистралыне резервтік газ құбырын салуға байланысты жұмыстарды жүргізді (2022 жылы: жалпы сомасы 46.114.968 мың теңгеге «Жетібай - Құрық» магистральдық газ құбыры тармағының және қолданыстағы «Мақат-Солтүстік Кавказ» магистральдық газ құбырына компрессорлық станциясы бар магистральдық газ құбырының құрылышына байланысты жұмыстар).

«АГҚ» және «БШГ» міндеттемелері

Компанияның 31 желтоқсанға «АГҚ» мен «БШГ» күрделі шығындары бойынша міндеттемелердегі үлесі байлаша болды:

Мың теңгемен	2023 ж.	2022 ж.
«АГҚ»	6.353.464	3.801.046
«БШГ»	1.386.229	8.764.528

Салық салу

Қазақстан Республикасының салық заңнамасы мен нормативтік базасы тұрақты өзгерістерге ұшырағыш келеді және түрлі талқылауларға жол береді. Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының қайшы пікірлері, оның ішінде ХКЕС-ке сай түсімдердің, шығыстардың және қаржылық есептіліктерінің басқа да баптарының есепке алғынуына қатысты пікірлер кездесіп тұрады. Қазіргі кезде қолданып отырған, Қазақстанда қолданылып жүрген салық заңдарының негізінде мөлімделген және анықталған құқық бұзушылықтар үшін қарастырылған айыппұлдар мен өсімақылар жүйесі аса қатан болып отыр. Салық тексерулері тексеру жылының алдындағы қызметтің 5 (бес) күнтізбелік жылын қамтуы мүмкін. Белгілі бір жағдайларда тексеруге бұдан да ерте кезендер ұшырауы мүмкін.

«БШГ» шартты салық міндеттемелері

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы 2007 жылғы 18 тамыздағы Қазақстан-Қытай газ құбырын салудағы және пайдаланудағы ынтымақтастық туралы үкіметаралық келісімнің («Келісім») талаптарына, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Салық комитетінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы түсіндірмелеріне сәйкес. «Бейнеу-Бозой-Шымкент» газ құбырын салу және пайдалану мақсатында Қазақстан Республикасының аумағында құрылған «БШГ» құрылыш аяқталғанға дейін Қазақстан Республикасының аумағына әкелінетін тауарларға қатысты қосылған құн салығын төлеуден босатылған. Сонымен бірге, «БШГ» «Бейнеу-Бозой-Шымкент» газ құбырын салуға алынған қарыздардың өтелу күніне дейін корпоративтік табыс салығы мен мүлік салығын төлеуден босатылады.

Басшылық 2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша заңнаманың тиісті ережелерін дұрыс түсінді және жоғарыда аталған салық женілдіктерін белгіленген кезең ішінде сақтау ықтималдылығы жоғары болып табылады деп есептейді.

Сонымен бірге, «БШГ» жоғарыда аталған Келісімге өзгерістер енгізу жобасын іске асырады, оның іске асырылуы Қазақстан-Қытай газ құбырының Екінші участкесін салу үшін тартылған бастапқы қарызды қайта қаржыландырумен байланысты жоғарыда аталған салықтардан ағымдағы босатуды раставайды.

33 Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)

Егер «БШГ»-да қарыз шарттарының өзгеруіне байланысты жоғарыда аталған салық жөнілдіктері болмаса, 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі салық міндеттемелері бірлескен көсіпорындардың кірістеріндегі үлестің және бірлескен көсіпорындарға инвестициялардың азаюына әкеп соқтырар еді:

- корпоративтік табыс салығы барлығы 52.469.204 мың тенге, оның ішінде декларациядағы салық сомасын 41.975.364 мың тенге мелшерінде төмендеткені үшін айыппулдар, оның ішінде:
 - 2019 жыл- 1.378.739 мың тенге, айыппулдар – 1.102.991 мың тенге;
 - 2020 жыл- 12.709.629 мың тенге, айыппулдар - 10.167.703 мың тенге;
 - 2021 жыл- 13.815.959 мың тенге, айыппулдар - 11.052.767 мың тенге;
 - 2022 жыл- 10.933.909 мың тенге, айыппулдар - 8.747.127 мың тенге;
 - 2023 жыл- 13.630.969 мың тенге, айыппулдар - 10.904.776 мың тенге;
- 11.046.727 мың тенге мелшеріндегі мүлік салығы, оның ішінде декларациядағы салық сомасын 8.837.382 мың тенге мелшерінде төмендеткені үшін айыппулдар, оның ішінде:
 - 2019 жыл- 1.258.627 мың тенге, айыппулдар - 1.006.901 мың тенге;
 - 2020 жыл- 2.428.808 мың тенге, айыппулдар - 1.943.047 мың тенге;
 - 2021 жыл- 2.468.665 мың тенге, айыппулдар - 1.974.932 мың тенге;
 - 2022 жыл- 2.461.140 мың тенге, айыппулдар - 1.968.912 мың тенге;
 - 2023 жыл- 2.429.487 мың тенге, айыппулдар - 1.943.590 мың тенге;
- 7.693.293 мың тенге мелшеріндегі кейінге қалдырылған салық міндеттемесі.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі салық міндеттемелері бірлескен көсіпорындардың кірістеріндегі үлестің және бірлескен көсіпорындарға инвестициялардың азаюына әкеп соқтырар еді:

- корпоративтік табыс салығы барлығы 38.838.235 мың тенге. оның ішінде декларациядағы салық сомасын 31.070.588 мың тенге мелшерінде төмендеткені үшін айыппулдар. оның ішінде:
 - 2019 жыл- 1.378.739 мың тенге. айыппулдар – 1.102.991 мың тенге;
 - 2020 жыл- 12.709.629 мың тенге. айыппулдар - 10.167.703 мың тенге;
 - 2021 жыл- 13.815.959 мың тенге. айыппулдар - 11.052.767 мың тенге;
 - 2022 жыл- 10.933.909 мың тенге. айыппулдар - 8.747.127 мың тенге;
- 8.617.239 мың тенге мелшеріндегі мүлік салығы, оның ішінде декларациядағы салық сомасын 6.893.791 мың тенге мелшерінде төмендеткені үшін айыппулдар, оның ішінде:
 - 2019 жыл- 1.258.627 мың тенге, айыппулдар - 1.006.901 мың тенге;
 - 2020 жыл- 2.428.808 мың тенге, айыппулдар - 1.943.047 мың тенге;
 - 2021 жыл- 2.468.665 мың тенге, айыппулдар - 1.974.932 мың тенге;
 - 2022 жыл- 2.461.140 мың тенге, айыппулдар - 1.968.912 мың тенге;
- 8.127.889 мың тенге мелшеріндегі кейінге қалдырылған салық міндеттемесі.

Трансферттік баға белгілеуді бақылау

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау кең спектрге ие және байланысты мемілелер тарапы болып табылатындығына қарамастан, халықаралық мемілелермен тікелей немесе жанама байланысты кептеген операцияларда қолданылады. Трансферттік баға белгілеу туралы заң операцияларға қолданылатын барлық салықтар «қол ұшын беру» қагидаты бойынша айқындалған нарықтық бағалар негізінде есептелуін талап етеді.

33 Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)

Трансферттік баға белгілеуді бақылау (жалғасы)

Трансферттік баға белгілеу туралы Қазақстандық заңмен байланысты белгісіздіктің салдарынан салық органдарының ұстанымы Топтың ұстанымынан ерекшелену мүмкін деген тәуекел бар, бұл 2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салықтардың, айыппұлдар мен өсімпұлдардың қосымша сомаларына әкел соқтыруы мүмкін. Басшылық трансферттік баға белгілеу жөніндегі қолданылатын заңнамада оны тусіндіру сәйкестендірілген болып табылады және Топтың трансферттік баға белгілеу жөніндегі ұстанымы расталады деген ықтималдық бар деп санайды. Басшылықтың пікірінше, 2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша есептеу тәуекелі жоқ.

Коршаган ортаны қорғау мәселелері

Топ коршаган ортаны қорғаудың әртурлі заңдары мен ережелерін сақтауы керек. Басшылық топ коршаган ортаны қорғау мәселелеріне қатысты заң талаптарын орындаиды және топ қызметінің шоғырландырылған қаржылық нәтижелеріне және оның қаржылық жағдайына айтарлықтай теріс әсер етуі мүмкін ықтимал немесе ықтимал экологиялық міндеттемелер жоқ деп санайды.

Сот процестері мен шағымдары

Топ әддегеги шаруашылық қызметті жузеге асыруының барысында түрлі сот процестері мен шағымдарының обьектісі болып табылады. 2022 жылы Қазақстан Республикасының басқа да мемлекеттік органдарымен бірлесіп, «QazaqGaz» ҰК» АҚ және кейбір өншілес және нәтижесінде қаржылық бұзушылықтар мен қызметтегі кемшіліктер анықталды. Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару күніне сотқа дейінгі тергеп-тексерулер және сот талқылаулары жүргіл жатыр, олардың негізінде Топ шоғырландырылған қаржылық есептілікке әсерін бағалай алады. Басшылық, егер мұндай процестермен немесе шағымдармен байланысты түлкі міндеттеме орын алатын болса, Топтың келешекте шоғырландырылған қаржылық жағдайына да, қызметінің қаржылық нәтижелеріне дей айтарлықтай теріс әсер етпейді деп есептейді.

«БШГ» сот істері

«СтройTexМонтаж 2030» ЖШС

2021 жылғы 25 тамызда Алматы қ. Мамандандырылған ауданараптық экономикалық соты (бұдан әрі – МАӘС) үйғарымымен «СтройTexМонтаж 2030» ЖШС-тің «СтройTexМонтаж 2030» ЖШС орындаған құрылым жұмыстарының көлемі мен құнына байланысты бірқатар мәселелер бойынша «БШГ»-ға қарсы талап арызы бойынша азаматтық іс қозғалды. Топтың бұл шағым бойынша шартты міндеттемелерінің үлесі 6.419.889 мың теңге болды. 2021 жылғы 6 қыркүйекте «БШГ» «СтройTexМонтаж 2030» ЖШС-ке қарсы талап арыз берді. 2023 жылғы 4 қантарда «БШГ» негұрлым ежей-тәгжейлі есептеулер мен атқарылған жұмыстардың сипаттамасын бере отырып, тәуелсіз саралтама жүргізу туралы өтінішхат жариялады. 2023 жылдың 16 қаңтарында «СтройTexМонтаж 2030» ЖШС іци бойынша кезекті отырыс етті, оның барысында сот екінші кешенді саралтама тағайындау туралы шешім қабылдады. И саралтама мерзіміне тоқтатылды. Топ басшылығы бұл шағымдан шығын ықтималдығы төмөн деп есептейді.

«Конти-Строй» ЖШС

2021 жылғы 15 қыркүйекте «БШГ» вахталық кенттер мен жөндеу-пайдалану учаскелерін жобалау мен салуға арналған шартты бұзу мәселесі бойынша Алматы қаласының МАӘС -на «Конти-Строй» ЖШС-нің атына талап арыз берілді. 2021 жылғы 29 желтоқсанда «Конти-Строй» ЖШС қарсы талап арыз берді. 2022 жылғы 12 тамызда Алматы қ. МАӘС «Конти-Строй» ЖШС пайдасына «БШГ» берешек сомасын өндіріп алу туралы шешім шығарды.

2022 жылғы 16 қыркүйекте «БШГ» Алматы қ. МАӘС -тің жогарыда көрсетілген шешіміне апелляциялық шағым жолдады. Топтың «БШГ» шартты міндеттемелеріндегі үлесі 5.323.228 мың теңге болды. 2022 жылғы 29 қарашада «БШГ» қайта кешенді экономикалық және құрылым саралтамасын жүргізу туралы өтінішхат жариялады. 2022 жылғы 13 желтоқсанда Апелляциялық сатыдағы сот «БШГ» өтінішін қанагаттандырды. 2023 жылдың 5 маусымында Астана қаласындағы Сот саралтамасы институтынан қайталама сот саралтамасының қорытындысы алынып, азаматтық іс апелляциялық сатыдағы сотта қаралды.

2023 жылғы 25 шілдеде Алматы қалалық сотының азаматтық істер жөніндегі апелляциялық сот алқасының қарсы талаптарды қанагаттандыру бөлігінде қаулысы жарияланды. «Конти-Строй» ЖШС-нің «БШГ» -ға берген өтініші толығымен қанагаттандырылмады. Топ басшылығы бұл шағымдан шығын ықтималдығы төмөн деп есептейді.

33 Шарттық және шартты міндеттемелер (жапғасы)

«БШГ» сөт істепі (жапғасы)

Қызылорда облысы бойынша экология департаментінің «БШГ» бойынша жоспардан тұс тәжірибелері

2021-2022 жылдар аралығында «БШГ» Топтап компрессорлық станцияларды сатып алды. 2022 жылдың ақпан айында Қызылорда облысы бойынша экология департаменті (бұдан әрі – Департамент) Мемлекеттік күзет қызметінің хабарлауынсыз біржакты төртіпте Қызылорда облысының аумағында орналасқан объектілерге берілген экологиялық рұқсаттардың күшін жойды. 2022 жылдың мамыр айында «БШГ» Табиги ресурстар департаментіне экологиялық рұқсатты қайта реcімдеу үшін өтініш беріп, құжаттарды қабылдау туралы хабарлама алды. 2022 жылдың қазан айында Мемлекеттік күзет қызметіне бұрын берілген барлық экологиялық рұқсаттарды қалпына келтіру туралы сотқа дейінгі талап-арыздар жіберілді.

Рұқсаттарды қайта ресімдеуден бас тартуға байланысты «БШГ» 2022 жылдың 27 желтоқсанында алынған жаңа рұксат беруге мәжбүр болды. 2023 жылғы 5 шілдеде рұқсатты қалпына келтіру және жаңадан беру бойынша қабылданған шараларға қарамастан, департамент жоспардан тыс тексеру нәтижелері бойынша Мемлекеттік қузыет қызметінің бұзушылықтары көрсетілген тексеру нәтижелері туралы акт жасап, әкімшілік жаза қолдану туралы қаулы және әкімшілік күкүйк бұзушылық туралы хаттама шығары.

2023 жылдың шілде айында Мемлекеттік қызмет қызыметі Экология департаментінің айыппұл салуға байланысты заңсыз және негізсіз әрекеттеріне апелляциялық шағым түсіріп, шағымды қанағаттандырудан бас тарту туралы хабарлама алған. 2023 жылдың қазан айында Мемлекеттік қызмет қызыметі Қызылорда облыстық сотына бірінші сатыдағы сот қауылсының күшін жою туралы жеке шағым жолдасын.

2023 жылдың қараша айында Қызылорда облыстық сотының апелляциялық алқасы Мемлекеттік күзет қызметінің жеке шағымын қанағаттандыру туралы сот актісін шығарып, бірінші сатыдағы сот үйғарымының күшін жойып, істі жаңадан сот талқылауына жіберді. Кейінірек, 2023 жылдың желтоқсан айында 1-ші сатыдағы сотпен экологиялық рұқсаттардың күшін жою туралы шешімді жарамсыз деп тану туралы «БШГ» әкімшілік талап арызын алдын ала қайта қарau жүргізіліп, Қызылорда облысының мамандандырылған ауданаралық әкімшілік сотының судьясы «БШГ» талап арызын Астана қаласының мамандандырылған ауданаралық әкімшілік сотына беру туралы шешім кабылдалды.

Қазіргі күні экологиялық рұқсаттардың қүшін жою туралы шешімді жарамсыз деп тану туралы материалдар Астана қаласының мамандандырылған ауданаралық әкімшілік сотында. Мемлекеттік күзет қызыметі жана соттырысының күнін күтіп отыр.

Экологиялық рұқсат ауда осыған ұқсас жағдайы бар басқа да объектілердің иесі «БШГ» болып табылады. «БШГ» экологиялық рұқсатының болмауына байланысты ықтимал айыппулдардың жалпы тәуекеліндеі Топтың улесі 1.640.311 мың теңгені құрайды. Дегенмен, Топ басшылығы ағымдағы күнге басқа объектілерге айыппул салу ықтималдығы темен дегендайды.

«OG» com icmeni

2019 жылы Топ «Азиягаз Чунджа» ЖШС-нен 2.026.419 мың текше метр газ сатып алды. 2022 жылы Қазақстан Республикасының Қаржы мониторингі агенттікі («Агенттік») «Азиягаз Чунджа» ЖШС иелеріне, сондай-ақ осы мемлілек қатысты Топ басшылығының бұрынғы мушелерінің біріне қатысты тергеу жүргізіл, қылмыстық істер көзгады. 2022 жыл ішінде «Азиягаз Чунджа» ЖШС Толтың шоттарына 14.565.318 мың тәнгені қайтарды. Тиісінше, Топ «Азия газ Чунджа» ЖШС-тің сот шешіміне дейін басқа қаржылық міндеттемелер курамында қайтарған сомасын мойынлады.

2023 жылдың 31 наурызында Астана аудандық соты газды сатып алу-сату мәмілесіне қатысты «Азиягаз Чүнджа» ЖШС иелеріне, сондай-ақ Тол басшылығының бұрынғы мушелерінің біріне қатысты айыптау үкімін жариялады. 2023 жылдың 29 маусымында үкімнің күші жойылды. Іс апелляциялық сатыдағы сотта бірінші сатыдағы соттың қауулалары бойынша алкалы курамда қаралуға тиис елі.

2023 жылғы 15 қыркүйекте Астана қалалық сотының қылмыстық істер жөніндегі сот алқасы «Азиягаз Чунджа» ЖШС иелеріне, сондай-ақ Тол басшылығының бұрынғы мүшелерінің біріне қатысты апелляциялық үкім шығарды. Занды күшіне енген апелляциялық үкімге сәйкес Тол өзіндік қынға түзетулер енгізу арқылы 14.565.318 мың теңге кірісті танылды.

33 Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)

Сақтандыру мәселелері

Қазақстан Республикасындағы сақтандыру саласы даму халінде, басқа елдерде таралған сақтандырудың көптеген түрлері Қазақстан Республикасында қол жетімсіз болып отыр. Топтың өзінің әнеркәсіптік объектілері оның қызметіне жататын объектілерде болған апattan мұлікке немесе қоршаган ортага залал келтірілгені үшін жауапкершілікті сақтандыруы жоқ. Баламалы сақтандыру өтемін алмайынша, кейбір активтердің бұзылу залалдарының және жоғалту тәуекелі болады, бұл Топ қызметінің шоғырландырылған қаржылық нәтижелеріне және оның шоғырландырылған қаржылық жағдайына айтарлықтай теріс ықпал етуі мүмкін.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша міндеттемелер

Жер қойнауын пайдалану келісімшартының талаптарына сәйкес «QazaqGaz БӘ»-нің Үкімет алдындағы міндеттемелері 10.528 мың АҚШ долларын (баламасы 1.574.257 мың теңге) құрады және геологиялық әрі шығыстарымен байланысты болды. Бұл ұзак мерзімді міндеттеме Құмырлы-Қосқұдық, Анабай-Малдыбай, табылуы анықталғаннан кейін күшіне ені тиіс болатын.

Келісімшарттық аумақтарды (геологиялық телімдер) минус өндіру участеклерін қайтаруға байланысты Кемпіртебе және Солтүстік Ұшарал участеклері бойынша бұрын жасалған тарихи шығындарды өтеу бойынша міндеттемелер түзетілді. «QazaqGaz БӘ» Анабай кен орны бойынша 33.656 мың теңге сомасында тарихи шығындарды өтеу міндеттемесін мойындағы. Салық кодексіне сәйкес, төлем бір траншпен 2024 жылдың сәуіріне дейін беріледі.

«QazaqGaz БӘ» сонымен қатар Барханная-Сұлтанқұдық участекі бойынша тарихи шығындарды өтеу міндеттемесін мойындағы. 96.468 мың теңге сомасында тарихи шығындарды өтеу бойынша төлем жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылу мерзімінен аспайтын, бірақ өндіру басталған күннен бастап 10 жылдан аспайтын кезеңде тең үлестермен тоқсан сайын жүргізилуге тиіс.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2024-2059 жылдар кезеңіне арналған ең төменгі жұмыс бағдарламасына сәйкес Топтың жалпы сомасы 309.172.931 мың теңге (2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 61.210.233 мың теңге) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша міндеттемелері бар. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа сай «QazaqGaz БӘ» ең аз жұмыс бағдарламасын орындауға міндетті. 2023 жыне 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша «QazaqGaz БӘ» ең аз жұмыс бағдарламасын орындағы.

34 Қаржы құралдары, қаржы тәуекелдерін басқарудың мақсаты мен саясаты

Қаржы тәуекелдерін басқару мақсаттары мен саясаты

Топтың негізгі қаржылық міндеттемелеріне пайыздық қарыздар, шығарылған борыштық бағалы қағаздар, сауда және басқа да кредиторлық берешек кіреді. Бұл қаржылық міндеттемелердің негізгі мақсаты Топ тұнындайтын байланысты тараптарға берілген қарыздары, сауда және басқа да дебиторлық берешегі, пайдалануы шектелген ақша қаражаты, ақша қаражаты мен оның баламалары және банк салымдары бар.

Топ нарықтық тәуекелге, несиелік тәуекелге және өтімділік тәуекеліне ұшырағыш.

Топ басшылығы мұндаидар тәуекелдерді басқару процесін бақылайды. Тәуекелдерді басқару департаменті Топ қатысты кеңес береді. Тәуекелдерді басқару департаменті Топ басшылығына қаржы тәуекелдеріне байланысты Топ қызметі тиісті саясатқа және ресімдерге сай жүзеге асырылатындығына көз жеткізуге көмектеседі.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – қаржы құралы бойынша келешек ақша ағындарының әділ құны нарықтық бағалардың өзгеруі салдарынан құбылып тұрганының тәуекелі. Нарықтық бағаларға тәуекелдің екі типі жатады: пайыздық қарыздар мен депозиттер кіреді.

Топтың пайыздық мәлшерлемелердің өзгеруімен байланысты тәуекелдерді талдау және азайту бойынша ресми келісімдері жоқ, ейткені басшылық тәуекелді төмен деп бағалайды.

Келесі белімде сезімталдылық талдауы 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы позицияларға жатады.

Сезімталдық талдауы таза берешек сомасы, сондай-ақ шетел валютасындағы қаржы құралдарының үлесі тұрақты өлшемдер болып табылады деген жорамалдың негізінде дайындалды.

Пайыздық тәуекел

Пайыздық мәлшерлеменің өзгеру тәуекелі – қаржы құралы бойынша келешек ақша ағындарының әділ құны нарықтық пайыздық мәлшерлемелердің өзгеруі салдарынан құбылып тұрганының тәуекелі. Нарықтық пайыздық қарыздарына жатады.

Темендең кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі (залалының) табысының (несиелерге және құбылмалы мәлшерлемесі бар қарыздарға әсер ету есебінен) пайыздық мәлшерлемелердің өзгеруіне (КС, ЦБР және ИПЦ) сезімталдылығы көрсетілген, әрі олардың болу мүмкіндігін басқа да өзгермелілердің өзгермеуі кезінде негізінде түрде болжуға болады. 2023 жылы Банк ВТБ ПАҚ бойынша пайыздық несиені төлеуге байланысты ТСБ КС салық телегенге дейінгі пайдага және Топтың мемшікті капиталына әсері жоқ.

Мың тенге	Ұлттайту/(азайту)	Салық салынғанға дейін пайдага әсері	
		1%	(63.755)
2023 ж. ТБИ		-1%	63.755
2022 ж. ТСБ КС ТБИ		6,19% 0,5%	(5.666.919) (48.402)
ТСБ КС ТБИ		-6,19% -0,5%	5.666.919 48.402

34 Қаржы құралдары, қаржы тәуекелдерін басқарудың мақсаты мен саясаты (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне сезімталдықты талдау шенберінде базалық тармақтардағы өзгерістер туралы жорамалдар осы сөтке байқалатын нарықтық жағдайға негізделеді.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – қаржы құралы бойынша келешек ақша ағындарының әділ құны шетел валюталары бағамдарының өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі. АҚШ долларында көрсетілген қарыздардың шоғырландырылған есебіне АҚШ долларының теңгеге қатысты айырбастау бағамдарындағы өзгерістер айтарлықтай ықпалын тигізе алады. Қаржы-шаруашылық қызмет сондай-ақ шетел валютасындағы мәмілелер бойынша тәуекелге ұшырағыш. Мұндай тәуекел АҚШ долларындағы кірістер бойынша туындаиды.

Келесі кестеде Топ кірісінің табыс салығына дейінгі АҚШ долларының айырбастау бағамындағы ықтимал өзгерістерге (ақша активтері мен міндеттемелерінің әділ құнындағы өзгерістердің салдарынан), барлық басқа капиталына әсер жоқ.

Мың тенге	Базистік тармақтардың үлғаюы/ (азаюы)	Салық салынғанға дейін пайдага әсері
2023 ж. АҚШ доллары	14% -14%	(28.416.209) 28.416.209
2022 ж. АҚШ доллары	21% -21%	20.670.829 (20.670.829)

Мың тенге	Базистік тармақтардың үлғаюы/ (азаюы)	Салық салынғанға дейін пайдага әсері
2023 ж. Рубль	29% -29%	614.502 (614.502)
2022 ж. Рубль	22% -22%	(21.316.239) 21.316.239

Несиелік тәуекел

Несиелік тәуекел – қаржы құралы бойынша бір жақ міндеттемені орындаі алмай, басқа тарапты қаржылық шығын көтеруге мәжбүр ететін тәуекел. Топ өзінің операциялық қызметінің және инвестициялық қызметтің берешек, банктік депозиттер, ақша қаражаттары мен олардың баламалары, берілген несиелер және басқа да қаржылық активтерден туындаиды.

Операциялардың ағымдағы деңгейінде басшылық Топқа танылған, несиелік қабілеті бар үшінші тұлғалармен сауда жасауға мүмкіндік беру үшін тиісті несиелік бақылау мен өнеркәсіптік тұтынушыларды бақылау процедураларын орнатты деп есептейді. Топтың несиелік саясаты бар, онда әрбір жаңа клиенттің несиелік тарихы бар және белгіленген кредиттік лимиттерден аспайтын контрагенттермен мәмілелердің жасалуын қамтамасыз ету үшін тұрақты мониторингті қамтамасыз ететін саясат бар. Топ сондай-ақ экономикалық, саяси немесе басқа жағдайлардағы өзгерістердің контрагенттердің шарттық міндеттемелерді орындау қабілетіне әсеріне қатысты талдаулар жүргізеді.

34 Қаржы құралдары, қаржы тәуекелдерін басқарудың мақсаты мен саясаты (жалғасы)

Күтілетін несие зияндары

9 ХҚЕС бойынша қаржылық активтердің барлық санаттары бойынша шығындарды бағалау пайымдауды қолдануды талап етеді, атап айтқанда құнсызданудан болған запалдарды анықтау және несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсүін бағалау кезінде болашақ ақша ағындарының сомасы мен мерзімін және құнын бағалау қажет. Бұл бағалаулар бірқатар факторларға байланысты, олардың өзгеруі құнсыздану бойынша резервтердің өртүрлі сомаларына өкелуі мүмкін. Топтың КНЗ есептеулері кіріс айнымалылар мен олардың өзара тәуелділіктерін тандауға қатысты бірқатар негізгі болжамдарды қамтитын күрделі модельдердің нәтижесі болып табылады.

Бастапқы танудан бері несиелік тәуекелдің (SICR) айтарлықтай өскенін немесе болмағанын бағалау жеке және портфельдік негізде жүзеге асырылады. Топтың тәуекелдерді басқару департаменті несиелік тәуекелдің елеулі үлғауының орын алған-болмайтынын анықтау үшін қолданылатын критерийлерге оның сәйкестігіне көз жеткізу үшін мерзімді түрде мониторинг жүргізеді және қарастырады.

Пікірлер мен бағалаулар болып саналатын КНЗ үлгілерінің элементтері мыналарды қамтиды:

- Дефолт ықтималдығын анықтау үшін Топ пайдаланатын ішкі кредиттік рейтинг жүйесі (PD);
- Қаржылық активтерді топтық негізде бағалау кезінде олардың КНЗ -ін топтастыру;
- Өртүрлі формулаларды және бастапқы деректерді тандауды қамтитын КНЗ есептеу үлгілерін өзірлеу;
- ЖІӨ өсуі, инфляция, бір жылдық кешігумен мұнай бағасы және дефолт ықтималдығына (PD), дефолтқа ұшырауға (EAD) және шығын мөлшерлемелеріне әсері (LGD) сияқты макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер арасындағы байланысты анықтау.

Сауда бойынша дебиторлық және басқа да берешектер бойынша резервтерді есептеу кезінде мыналар ескеріледі:

- берешекті тану күні және шарт талаптары бойынша өтеуге дейінгі қалған кезең;
- берешек бойынша берешек күндердің саны (егер төлем шартта белгіленген мерзімде жүргізілмесе);
- контрагент түрі (топ ішіндегі немесе сыртқы);
- мерзімі өткен мерзімге және контрагенттер түріне байланысты қарызды өтеу деңгейлері туралы тарихи деректер.

Тарихи шығын деңгейлері клиенттердің дебиторлық берешегін төлеу қабілетіне әсер ететін макроэкономикалық факторлар туралы ағымдағы және болжамды ақпаратты көрсету үшін түзетіледі. Топ клиенттер жұмыс істейтін елдердегі жалпы ішкі өнімді болашаққа қатысты ең маңызды шара ретінде анықтады және осы айнымалыдағы күтілетін өзгерістер негізінде тарихи шығын деңгейін сәйкесінше түзетеді.

Белгілі бір жағдайларда Топ сондай-ақ егер ішкі немесе сыртқы ақпарат Топ иелігіндегі несиелік жақсартуларды есепке алмағанда, қалған шарттық төлемдердің толық сомасын Топтың алуы екіталаі екенін көрсететін болса, қаржылық актив дефолтқа ұшырады деген қорытындыға келуі мүмкін. Егер келісім бойынша ақша ағындары өтеделді деген негізінде күту болмаса, қаржылық актив есептен шығарылады.

Дефолт ықтималдығын бағалау үшін Топ дефолтты тәуекел келесі критерийлердің біріне немесе бірнешеуіне сәйкес келетін жағдай ретінде анықтайды:

- Эмитенттің немесе қарыз алушының елеулі қаржылық қыындықтары;
- Қарыз алушының шартта көзделген төлемдерді кешіктіруі 90 күннен асса;
- Халықаралық рейтингтік агенттіктер қарыз алушыны әдепкі рейтинг класына қосса;
- Қарыз алушының банкроттық немесе басқа қаржылық қайта құру мүмкіндігі.

Кейбір жағдайларда бір оқиғаны анықтау мүмкін болмауы мүмкін; қаржылық активтің несиелік құнсыздануының себебі бірнеше оқиғалардың жиынтық әсері болуы мүмкін.

**«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертулер 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ушін**

34 Қаржы қуралдары, қаржы тәуекелдерін басқарудың мақсаты мен саясаты (жалғасы)

Күтілетін несие зияндары (жалғасы)

Ақпаратты ашу мақсатында Топ дефолт анықтамасын құнсыздандыру активтер анықтамасымен сәйкестендірді. Дефолттың жоғарыдағы анықтамасы Топтың қаржылық активтерінің барлық түрлеріне қатысты.

Амортизацияланған құн бойынша өлшенетін қаржы активтері үшін ең жоғары несиелік тәуекел 10, 11, 13, 14 және 16-ескертулерде ашылған баланстық құнмен шектеледі. Берілген қаржылық кепілдік пен опционың өтімділік міндеттесеменің номиналды құны.

Банктік депозиттер және ақша қаражаттары мен олардың баламалары

Топ қазақстандық банктерде депозиттер орналастырады. Топ басшылығы төтенше несиелік тәуекелдерді жою мақсатында осы банктердің кредиттік рейтингтерін кезеңді түрде қарап отырады. Банктік депозиттер мен ақша қаражаттары мен олардың баламаларының несиелік тәуекелі шектеулі, ейткені көлісім-шарт бойынша құнсыздандының әсері елеулі емес.

Келесі кестеде Standard & Poor's, Fitch Ratings, Moody's және Томас Мюррейдің кредиттік рейтингтерін пайдалана отырып, 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттары мен олардың баламалары мен банктік депозиттердің несие сапасының талдауы берілген.

Мың тәнгілемен	Орналасқан жері	2023 ж.		2022 ж.		2023 ж.	2022 ж.
		2023 ж.	2022 ж.	2022 ж.	2022 ж.		
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ «First Heartland Jysan Bank» АҚ «Societe Generale» жеке банктік қызмет көрсету	Қазақстан Казақстан Нидерландта Р	Standard & Poor's Moody's	BB+/ тұрақты Ba2/ позитивті	Standard & Poor's Moody's	BB+/ тұрақты Ba3/ тұрақты	60.165.133 2.246.211	229.287.928 74.480.494
«ForteBank» АҚ «Алтын Банк» АҚ «Банк ЦентрКредит» АҚ «Қазақстандың даму банкі» АҚ CitiBank N.A. Лондон «Ситибанк Қазақстан» АҚ «Қытай Банкі» ЕБ «Бағындық Қарзадардың Орталық Депозитарийі» АҚ «Московский кредитный банк» АҚ	Қазақстан Казақстан Казақстан Казақстан Казақстан Англия Казақстан Казақстан Казақстан	Standard & Poor's Standard & Poor's Moody's Standard & Poor's Moody's Moody's Fitch Ratings	A/ тұрақты BB-/ тұрақты Ba3/ позитивті BB-/ тұрақты Ba2/ позитивті Aa3/ тұрақты Aa3/ тұрақты BBB+/ тұрақты	Standard & Poor's Standard & Poor's Moody's Standard & Poor's Moody's Moody's Standard & Poor's Fitch Ratings	A/ тұрақты BB-/ негативті Ba3/ тұрақты B+/ тұрақты Ba2/ тұрақты Aa3/ тұрақты A+/ тұрақты BBB+/ тұрақты	2.027.582 891.114 822.992 644.089 470.534 271.388 12.486 588	9.668 30.710.536 9.778.843 — 8 — 119.898.166 64.771.468
«Газпромбанк» АҚ	Ресей	Thomas Murray	A+/ тұрақты / A Рейтинг қайтарылып альянды	Thomas Murray	тұрақты / A Рейтинг қайтарылып альянды	617	34.793.941
Банк ВТБ Қазақстан	Қазақстан	Moody's	Рейтинг қайтарылып альянды	Moody's	Рейтинг қайтарылып альянды	187	321
«Қазпошта» АҚ	Қазақстан	Standard & Poor's	—	Moody's	—	73	120
				Standard & Poor's	BB+/ тұрақты	42 40	32 10.709
						67.553.076	563.742.234

Сауда және басқа дебиторлық берешек

Теменде провизия матрицасына негізделген оңайлатылған әдісті пайдаланатын Топтың сауда және басқа дебиторлық берешегі бойынша несиелік тәуекел туралы ақпарат берілген:

Мың тәнгілемен	Барлығы	Мерзімі өтпеген	Мерзімі өткен күндер				
			<30 күн	30-60 күн	60-90 күн	90-120 күн	>120 күн
2023 жылғы 31 желтоқсан							
КН3 мөлшерлемесі	2,70%	0,003%	0,21%	1,72%	2,58%	19,73%	53,33%
Әдепті бойынша жалпы күтілетін баланстық құн	295.437.765 (7.973.112)	265.462.932 (9.194)	8.772.667 (18.610)	3.104.925 (53.503)	2.384.593 (61.423)	1.633.723 (322.372)	14.078.925 (7.508.010)
Таза баланстық құн	287.464.653	265.453.738	8.754.057	3.051.422	2.323.170	1.311.351	6.570.915
2022 жылғы 31 желтоқсан							
КН3 мөлшерлемесі	4,48%	0,003%	0,94%	7,06%	23,72%	24,56%	43,36%
Әдепті бойынша жалпы күтілетін баланстық құн	178.570.714 (8.007.918)	151.501.793 (4.987)	7.247.138 (67.984)	1.559.371 (110.088)	181.701 (43.100)	311.566 (76.517)	17.769.145 (7.705.262)
Таза баланстық құн	170.562.796	151.496.806	7.179.174	1.449.283	138.601	235.049	10.063.883

34 Қаржы құралдары, қаржы тәуекелдерін басқарудың мақсаты мен саясаты (жалғасы)

Сауда және басқа дебиторлық берешек (жалғасы)

Топ несиелік тәуекелдің шоғырлануына ұшырайды. Несиелік тәуекелдердің шоғырлануы негізінен негізгі клиенттерге, атап айтқанда халықаралық клиенттерге қатысты. 2023 жылы клиенттермен жасалған келісімшарттардан түсken кірістің шамамен 57%-ы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың сауда дебиторлық берешегінің және басқа шоттарының 51%-ы PetroChina International Co. Ltd (2022: клиенттермен жасалған келісімшарттар бойынша кірістің 51% және Топтың дебиторлық және басқа қарыздарының 33%) тиіс.

Берілген несиелер және басқа қаржылық активтер

Топтың басқа қаржылық активтері бойынша туындастын несиелік тәуекелге қатысты, оның ішінде басқа қаржы активтері, байланысты тарақта берілген қарыздар және қаржылық кепілдіктер туралы келісімдер бойынша міндеттемелер, Топтың несиелік тәуекелге ұшырауы контрагенттің дефолттың нәтижесінде туындаиды. Берілген несиелерге қатысты Топ қарызы алушылардың активтерін қамтамасыз ету түріндегі несиелік қамтамасыз етуді ұсынуды талап ете отырып, несиелік тәуекелді азайтады.

Тәмемдегі кестеде Fitch Ratings кредиттік рейтингтерін пайдалана отырып, 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша маңызды қаржы активтерінің несие сапасының талдауы берілген.

Мын тенге	Ориаласкан жері					1-кезең (КНЗ 12 айға)	
		2023 ж.		2022 ж.		2023 ж.	2022 ж.
«Самурық-Қазына» АҚ	Казахстан	Fitch Ratings	BBB/ тұрақты	Fitch Ratings	BBB/ тұрақты	64.783.007	-
Қазақстан Республикасының							
Ұлттық Банкі	Казахстан	Fitch Ratings	BBB/ тұрақты	Fitch Ratings	BBB/ тұрақты	34.825.682	30.000.000
«GPC Investment» ЖШС	Казахстан	-	-	-	-	41.257.412	3.524.877
Қаржылық жалдау бойынша							
қарызы	Казахстан	-	-	-	-	3.282.962	3.600.948
Басқа	Казахстан	-	-	-	-	352.722	-
						144.501.785	37.125.825
Минус: күтілетін несиелік						(1.279.907)	-
шығындарға арналған резерв							
						143.221.878	37.125.825

Топ болжамды несиелік шығындар мен берілген несиелер мен кепілдіктер бойынша нақты залапдар арасындағы айырмашылықтарды азайту үшін үлгілер мен модельдік мөліметтерді жүйелі түрде қарастырады және растайды. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 1.279.907 мын тенге (2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: нөл) сомасында GPC кредитті бойынша күтілетін кредиттік шығындарға резерв есептеді. Топ контрагенттердің оң кредиттік рейтингі мен несиелік нашарлау факторларының болмауына байланысты және сомалардың елеусіздігіне байланысты басқа қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік шығындарға резервті мойындаады.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – Топтың қаржы құралдарына байланысты міндеттемелерді өтеуге арналған қаражатты алу кезінде қындықтардың пайда болу тәуекелі. Өтімділік тәуекелі оның әділ құнына тең немесе жуық құны бойынша қаржы активін шұғыл өткізу мүмкіндігінің болмауы нәтижесінде пайда болуы мүмкін.

Топ өтімді қаражаттар қажеттілігін үнемі қадағалап отырады және басшылық кез келген орын алатын міндеттемелерді орындау үшін жеткілікті болатын көлемде қаражатпен қамтамасыз етеді.

Тәмемдегі кестеде есеп беру күнінде міндеттемелердің өтеу мерзіміне дейін қалған шарттық талаптар бойынша белінүі көрсетілген. Өтеу кестесінде ашылған сомалар алынған қарыздар мен қаржылық кепілдіктер бойынша жалпы міндеттемелердің қоса алғанда, келісімшарт бойынша дисконтталмаған ақша ағындарын білдіреді. Бұл дисконтталмаған ақша ағындары қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қамтылған сомадан ерекшеленеді, себебі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген сома дисконтталмаған ақша ағыны негізінде есептеледі. Өлеуғе жататын сома белгіленбеген жағдайларда кестедегі сома есепті құнгі шарттар негізінде анықталады. Валюталық төлемдер есепті кезеңнің соңындағы спот айырбастау бағамы бойынша қайта есептеледі.

34 Қаржы құралдары, қаржы тәуекелдерін басқарудың мақсаты мен саясаты (жалғасы)

Әтімділік тәуекелі (жалғасы)

Мын төңгемен	Талап етілгенге дейін	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	>5 жыл	Жиыны
2023 ж. 31 желтоқсанға						
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар						
Банктік несиелер	-	7.210.793	7.210.793	368.579.577	-	383.001.163
Алынған қарыздар	-	5.347.156	17.088.908	34.673.901	830.545	57.940.510
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	12.577.823	341.134.101	-	-	-	353.711.924
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	1.004.250	32.472.750	66.554.005	-	100.031.005
Пут-опцион бойынша міндеттеме	40.510.279	-	-	-	-	40.510.279
Қаржылық кепілдік міндеттемелері	14.995.075	-	-	-	-	14.995.075
Басқа да қаржылық міндеттемелер	673.261	2.482.709	17.090	1.310.826	2.500.653	6.984.539
	68.756.438	357.179.009	65.252.878	471.118.309	3.331.198	965.637.832

Мын төңгемен	Талап етілгенге дейін	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	>5 жыл	Жиыны
2022 ж. 31 желтоқсанға						
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар						
Банктік несиелер	-	7.335.789	7.335.789	389.715.260	-	404.386.838
Алынған қарыздар	-	8.840.471	118.940.169	56.340.159	1.920.933	186.041.732
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	10.325.296	111.191.263	-	-	-	17.228.788
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	1.153.753	33.037.422	101.775.522	-	121.516.559
Пут-опцион бойынша міндеттеме	40.510.279	-	-	-	-	135.966.697
Басқа да қаржылық міндеттемелер	673.261	1.953.617	14.590.953	1.934.355	2.545.158	21.697.344
	51.508.836	130.473.726	182.519.158	558.379.259	4.466.091	927.347.070

Қаржылық кепілдік міндеттемелері бастапқы келісім-шарттардың сомасын білдіреді. 2023 және 2022 жылдары қаржылық кепілдіктер пайдаланылған жоқ.

Капиталды басқару

Капиталды басқаруға байланысты Топтың негізгі мақсаты тұрақты несие төлеу қабілетін қамтамасыз ету және Тол қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционерлердің пайдасын барынша көбейту. Берешек пен капиталдың балансын онтайландыру арқылы мүдделі тараптар үшін кірістерді барынша ұлғайта отырып үздіксіз қызмет қагидатын қолдау үшін Топ өз капиталын басқарады. 2022 жылмен салыстырғанда Топтың жалпы стратегиясы өзгеріссіз қалды.

Топ капиталының құрылымы 18, 19 және 20-ескертпелерде ашылып көрсетілген шығарылған борыштық бағалы қағаздар, пайыздық қарыздар мен байланысты тараптардың қарыздары кіретін берешектен және бұл 17-ескертпеледе ашылып көрсетілгендей жарғылық капитал, қосымша төленген капитал мен белінбеген пайда

Топ басшылығы әр жарты жыл сайын капитал құрылымын талдайды. Бұл талдаудың бір бөлігі ретінде басшылық капиталдың құнын және капиталдың әр класымен байланысты тәуекелдерді қарастырады. Топтың 1,5 аспайтын капиталға қарыз қаражаты үлесінің мақсатты коэффициенті бар.

2023 және 2022 жылдар ішінде Топ несиеге және қарыздарға қатысты шарттарды қоса алғанда, капиталға қатысты барлық сыртқы және ішкі талаптарды орындады.

34 Қаржы құралдары, қаржы тәуекелдерін басқарудың мақсаты мен саясаты (жалғасы)

Қаржы құралдарының өділ құны

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың қаржы құралдарының баланстық құны тәменде берілген қаржы құралдарын қоспағанда, олардың өділ құнына негізделмелі түрде жақындау болып табылады:

Мың тәңгемен	Баланстық құн	Өділ құны	2023 ж.		
			Белсенді нарықтардағы баға белгілеулері (1-денгей)	Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректер (2-денгей)	Айтарлықтай бақылан-байтын бастапқы деректер (3-денгей)
Қаржы активтері Байланысты тараپқа берілген пайызыз қарыздар	39.977.505	41.430.357	-	-	41.430.357
Қаржылық міндеттемелер Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(329.233.734)	(316.059.928)	(311.644.432)	(4.415.496)	-
Банктік несиелер	(47.912.862)	(44.914.068)	-	(44.914.068)	-
Алынған қарыздар	(7.968.020)	(7.947.317)	-	(7.947.317)	-

Мың тәңгемен	Баланстық құн	Өділ құны	2022 ж.		
			Белсенді нарықтардағы баға белгілеулері (1-денгей)	Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректер (2-денгей)	Айтарлықтай бақылан-байтын бастапқы деректер (3-денгей)
Қаржы активтері Байланысты тараپқа берілген пайызыз қарыздар	3.524.877	3.485.757	-	-	3.485.757
Қаржылық міндеттемелер Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(334.698.287)	(303.878.064)	(299.776.821)	(4.101.243)	-
Банктік несиелер	(158.659.102)	(154.726.326)	-	(154.726.326)	-
Алынған қарыздар	(15.847.112)	(15.891.668)	-	(15.891.668)	-

Бағасы белгіленетін облигациялардың өділ құны есепті күнгі бағалардың белгіленені негізінде айқындалады.

Ұзақ мерзімді қарыздардың өділ құны өтеуге дейін қалған үксас талаптармен, несиелік тәуекелмен және мерзімдермен берешек үшін ағымдағы мелшерлемелерді пайдалана отырып дисконтталған ақша ағындары өдістерінің көмегімен айқындалады.

2022 және 2023 жылдардың ішінде 1, 2 және 3-денгейлер арасындағы аударымдар болған жоқ.

Бағалаулар мен жорамалдар

Топ басшылығы ақша қаражаты мен банк салымдарының, сауда дебиторлық берешектің, сауда және басқа да кредиторлық берешектің, алынған қысқа мерзімді қарыздардың және барлық басқа қаржы құралдарының өділ өкендейгін айқындалады.

«QazaqGaz» ҰК» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған
жыл үшін

34 Қаржы құралдары, қаржы тәуекелдерін басқарудың маңсаты мен саясаты (жалғасы)

Қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелердегі өзгерістер

Мың тенге	2023 ж. 1 қантар	Түсімдер	Өтегу	Пайыздар ды төлеу	Бағамдық айырма бойынша кірістер немесе шығыста р	Пайыздар ды есептеу	Басқа қолма- қол		2023 ж. 31 ақшасыз операция лар
							желтоқса н	желтоқса н	
Қаржылық міндеттемелер									
Банктік несиeler	158.659.102		–	(92.009.799) (16.085.821) (18.113.398)	11.291.141	4.171.637	47.912.862		
Алынған қарыздар	15.847.112		–	(8.504.752) (1.701) (226.479)	1.608	852.232	7.968.020		
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	334.698.287		–	– (14.888.971) (5.368.899)	14.577.129	216.188	329.233.734		
Жалдау бойынша міндеттемелер	96.905.141		–	(18.788.145) (14.988.904)	–	14.995.715	(1.437.110)	76.686.697	
Қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелер жыны	606.109.642			– (119.302.696) (45.965.397) (23.708.776)	40.865.593	3.802.947	461.801.313		

Мың тенге	2022 ж. 1 қантар	Түсімдер	Өтегу	Пайыздар ды төлеу	Бағамдық айырма бойынша кірістер немесе шығыста р	Пайыздар ды есептеу	Басқа қолма- қол		2022 ж. 31 ақшасыз операция лар
							желтоқса н	желтоқса н	
Қаржылық міндеттемелер									
Банктік несиeler	172.224.231	29.700.000	(53.142.868) (22.558.030)	9.660.735	19.988.049	2.786.985	158.659.102		
Алынған қарыздар	21.857.991	–	(8.933.200) (2.584)	1.649.548	2.512	1.272.845	15.847.112		
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	312.484.632	–	– (15.584.719)	23.007.336	14.584.875	206.163	334.698.287		
Жалдау бойынша міндеттемелер	6.387.986	–	(20.364.876) (17.785.672)	–	17.939.868	110.727.835	96.905.141		
Қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелер жыны	512.954.840	29.700.000	(82.440.944) (55.931.005)	34.317.619	52.515.304	114.993.828	606.109.642		

«Басқасы» бағаны, ең алдымен, жаңа шарттарды, дисконт амортизациясын, жалдауды түрлендіруді және қарыздарды үйымдастырумен байланысты шығыстарды білдіреді. Топ төленген пайыздарды операциялық қызметтен ақша ағындары ретінде жіктейді.

35 Сегменттік есептілік

Топ өзінің операциялық сегменттерін операциялар табиғатының негізінде айқындауды. Операциялық сегменттердің тиімділігін басшылық тұрақты негізде бағалап отырады. Жедел шешімдер қабылдауға жауапты басшылықтың функцияларын Топ Басқармасы жүзеге асырады.

Топтың келесі есепті сегменттері айқындалды:

- газбен сауда жасау - газды Қазақстан Республикасында және одан тыс жерлерде сату;
- газды тасымалдау және сақтау - газды тасымалдау және сатып алғынған газды жер асты газ қоймаларында сақтау.

Қалған операциялық сегменттер (газды барлау және өндіру, көлік қызметтерін көрсету) олардың елеусіздігіне орай басқа операциялық сегмент ретінде агрегацияланды және көрсетілді.

Сегмент тиімділігі шоғырландырылған қаржылық есептіліктегідей негізде өлшенетін таза пайда ретінде кірістердің негізінде бағаланады. Сегментаралық транзакциялар сегменттер арасында келісілген талаптарда жасалды, әрі олар, байланысты және үшінші тараптарға қолжетімді болатын белгілі бір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарықтық мөлшерлемелерге міндетті түрде сәйкес келмеуі де мүмкін.

Негізінен Топтың барлық операциялары мен активтері Қазақстан Республикасында орналасқан.

Темендері кестеде түсім мен таза пайда туралы ақпарат, сондай-ақ Топтың 2023 жылғы операциялық сегменттері бойынша активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат көрсетілген:

Мың тенгеңен	Газды		Басқа да сегменттер	Элиминация	Жиыны
	Газбен сауда жасау	тасымалдау және сақтау			
Сыртқы сатып алушыларға сатудан түсім	1.013.108.462	51.434.803	16.665.674	-	1.081.208.939
Басқа сегменттерге сатудан түсім	12.207.098	160.397.508	25.259.223	(197.863.829)	-
Түсім жиыны	1.025.315.560	211.832.311	41.924.897	(197.863.829)	1.081.208.939
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық кіріс	42.191.361	2.072.847	7.663.570	(14.276.545)	37.651.233
Каржылық кіріс	935.843	1.290.760	304.464	(2.222.330)	308.737
Каржылық шығындар	(39.058.003)	(30.804.937)	(467.640)	9.747.405	(60.583.175)
Тозу және амортизация	(11.131.902)	(26.473.564)	(3.512.050)	-	(41.117.516)
Бірлескен кесіпорындардың пайдастындағы үлесі	-	321.559.303	373.363	-	321.932.666
Табыс салығы бойынша шығыстар	22.199.052	(3.857.635)	(3.747.370)	-	14.594.047
Бір жылғы таза пайда	20.336.963	329.717.682	10.292.089	(34.493.051)	325.853.683
Басқа да сегментті ақпарат					
Бірлескен кесіпорындарға инвестициялар					
Күрделі шығыстар	-	1.239.849.211	1.404.118	-	1.241.253.329
Күтілетін несиелік зиян резерві	15.560.948	167.843.889	8.180.871	(9.382.544)	182.203.164
Ескірген қорлар мен берілген аванстар бойынша резервтер	(8.996.927)	(802.558)	(38.347)	577.238	(9.260.594)
	(178.985)	(2.005.790)	(275.487)	-	(2.460.262)
Сегмент активтері	1.742.230.249	2.561.114.365	124.104.275	(884.439.276)	3.543.009.613
Сегмент міндеттемелері	794.309.316	339.816.641	18.324.236	(112.328.865)	1.040.121.328

35 Сегменттік есептілік (жалғасы)

Теменде тұсім мен таза пайда туралы ақпарат, сондай-ақ Топтың 2022 жылғы операциялық сегменттері бойынша активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат көрсетілген:

Мың тенге	Газбен сауда жасау	Газды тасымалдау және сақтау	Басқа да сегменттер	Элиминация	Жиыны
Сыртқы сатып алушыларға сатудан тұсім	811.878.302	69.337.996	71.066.911	-	952.283.209
Басқа сегменттерге сатудан тұсім	16.952.553	136.728.845	17.754.879	(171.436.277)	-
Тұсім жиыны	828.830.855	206.066.841	88.821.790	(171.436.277)	952.283.209
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық кіріс Қаржылық кіріс Қаржылық шығындар Тозу және амортизация Негізгі құралдардың құнсыздану резерві Бірлескен көсіпорындардың пайдасындағы үлесі Табыс салығы бойынша шығыстар	35.746.453 8.019.115 (36.582.274) (10.974.102) - - (15.206.232)	1.468.878 1.290.764 (26.749.109) (22.335.519) (934.467) 327.490.372 205.203	1.695.823 - (3.229.786) (3.213.412) - - (12.094.066)	(9.098.438) (3.018.172) 3.852.447 - - - (100.788.007)	29.812.716 6.291.707 (62.708.722) (36.523.033) (934.467) 327.581.223 (27.095.095)
Бір жылғы таза пайда	98.088.829	354.703.897	34.543.988	(100.788.007)	386.548.707
Басқа да сегментті ақпарат					
Бірлескен көсіпорындарга инвестициялар Күрделі шығыстар Күтілетін несиелік зиян резерві Ескірген қорлар мен берілген аванстар бойынша резервтер	- 10.133.806 (6.463.061) (180.425)	929.522.458 167.793.352 (1.493.496) (1.471.908)	1.121.606 7.321.936 (60.688) (275.537)	- (8.128.453) - -	930.644.064 177.120.641 (8.017.245) (1.927.870)
Сегмент активтері	1.637.090.254	1.954.558.120	139.922.615	(560.075.299)	3.171.495.690
Сегмент міндеттемелері	713.674.204	336.663.978	23.895.472	(90.299.865)	983.933.789

Элиминирлеу топшылік айналымдарды алып тастауды білдіреді.

2023 жылғы Топ газ сатудан түсінен кірістің 57%-ын PetroChina Тобынан 621.278.128 мың тенге көлемінде алды (2022 жылғы: 51%, 482.748.295 мың тенге сомасында). Бұл кіріс Газбен сауда жасау сегменттің кірісіне кіреді.

36 Есеп беру күннен кейінгі оқиғалар

2024 жылдың қантар және ақпан айларында Топ «GPC Investment» ЖШС-не 6.500.394 мың тенге сомасында 4 (төрт) транш көлемінде қаржылық көмек көрсетті. 2024 жылдың 23 ақпанында «GPC Investment» ЖШС 18.860.546 мың тенге қаржылай көмекті ішінара қайтарды.

2024 жылғы 8 ақпанды Fitch Ratings халықаралық рейтингтік агенттігі «QazaqGaz» ҰК АҚ және оның өншілес үйімдарының рейтингін тұрақты болжаммен BBB-ден BB+ дейін темендейтті.

2024 жылғы 14 ақпанды Moody's халықаралық рейтингтік агенттігі «QazaqGaz» ҰК АҚ және оның өншілес үйімдарының рейтингін тұрақты болжаммен Baab2 деңгейінде раставды.

2024 жылғы 14 ақпанды «Самұрық-Қазына» АҚ мен «QazaqGaz» ҰК АҚ арасындағы келісім негізінде «GPC Investment» ЖШС-нің 100% қатысу үлесін беру арқылы бірінші бас тарту құқығымен «QazaqGaz» ҰК АҚ 1 000 мың тенге орналастырылады.

2024 жылғы 16 ақпанды «GPC Investment» ЖШС-нің 100% қатысу үлесін «QazaqGaz» ҰК АҚ-на мемлекеттік қайта тракеу аяқтапды.

2024 жылғы 25 қантарда «Самұрық-Қазына» АҚ Басқармасы Ақтөбе, Атырау, Шығыс Қазақстан, Батыс Қазақстан, Қостанай, Түркістан облыстарында және Шымкент және Талдықорған қалаларына орналасқан жалпы құны 235.019.610 мың тенгені құрайтын 481 газбен жабдықтау нысанын «Самұрық-Қазына» АҚ-ға және одан әрі «Самұрық-Қазына» АҚ Директорлар кеңесінің оң шешімі болған жағдайда «QazaqGaz» ҰК АҚ-ға беру беруді макулдау туралы шешім қабылдады.